

ကညီဂွံဝိခွဲးယာ်ကရုာ်

မၤနီၣ်မၤပါတ်မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဂ့ၤဂ့ၤဝိခွဲးယာ်လၢကီၢ်ပယီၤခိခိၣ်န့ၣ်သဝီၣ်ပူၤ

ကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံး ပျီပူၤလံာ်တၢ်ဟ်ဖျါ- ခိရိန့ၣ်တၢ်ဆါ, စုကဝဲၤ တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်, ဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပီၤ, သွံၣ်ထံးတၢ်မၤပယွဲ, လါယန့ၤအါရံၤ တုၤ လါယုၤ ၂၀၂၀နံၣ်

လါစးပထုဘၣ် စသီ, ၂၀၂၀နံၣ် / KHRG လံာ်ကတြုၢ်နီၣ်ဂံၢ်-20-1-F1

တၢ်ကတိၤလၢညါ

ပျိုပူတၢ်ဟ်ဖျါတဘျီအံၤ ဝဲထံနီၤဖးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါလၢ ကညီဂ်ဝိခွဲးယာ်ကရူာ် (KHRG) ပျိုပူ ပှၤမၤနီၣ်မၤပၤတၢ် ကစီၣ်တဖၣ်ဟ်ဖျါတဘျီ နီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါတဖၣ်အံၤ ကဲထီၣ်တၢ်အသးဖဲ လၢယနူၤအါရံၤ တုၤ လၢယုၤ ၂၀၂၀နံၣ်အ ကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်ပယီၤဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်ထံၣ်န့ၣ် ခိရီန့ၣ် (COVID-19) တၢ်ဆါ¹ လၢကီၢ်ပူၤအဆိကတၢ် ဖဲလၢမးရှး ၂၃သီ, ၂၀၂၀ နံၣ်န့ၣ် ဘၣ်ဆၣ် တုၤလၢ လၢအ့ၣ်ထီၣ်တတ်ဖၣ်လဲၣ်န့ၣ် (ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်တကပၤ) တဟ်ဂၢ်ဟ်ကျါတဘျီ လီၤတၢ်လီၤ ဆဲးဘၣ်ယး တၢ်ပတုၣ်တၢ်ဟးထီၣ်က့ၤလီၤန့ၣ်ဘၣ်. တၢ်တြီယာ်တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤအိၣ်ဝဲ လၢဟီၣ်ကဝီၤ တဖၣ်အပူၤအယိ, စးထီၣ်ဖဲ လၢမ့ၤထီၣ်သီ ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ် KHRG မၤနီၣ်မၤပၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါခိဖျါ လီၤတဲစိတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီး သဝီဖိမ့ၢ်ဂ့ၢ် သဝီခိၣ်နၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အကတီၢ်, တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဘၣ်ယး တၢ်ထံၣ်န့ၣ် ခိရီန့ၣ်တၢ်ဆါအ ဂ့ၢ်စ့ၤခါဖဲ KHRG ဟူးဂဲၤဟီၣ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဟ်ဖျါဝဲလၢခိၣ်လီၤကဝီၤ တဖၣ်အပူၤ တၢ်ဒီးသဒၤတၢ်ဆါဘၣ်ကူဘၣ်ကဲအကျါအကျဲအံၤ တုၤထီၣ်ထီၣ်ဘး ဒ်အပတီၢ်ဒၣ်ဝဲအသးကစီၣ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါလၢတၢ်မၤနီၣ်မၤပၤအါတဖၣ်အပူၤဟ်ဖျါဝဲ တၢ်လဲလိာ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲတနီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒီးသဒၤတၢ်ဆါအ ကျါအကျဲ ဒီးတၢ်ဒီးန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါအကျဲတဖၣ် လီၤဆိလိာ်အသး လၢကီၢ်ရ့ၣ်န့ၣ်ဘၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ကျါကျဲလီၤဆိ သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဟဲခိဖျါအသးလၢ ကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤ တၢ်ပတၢ်ဆုၤဒီး ထံၣ်ကီၢ်သဲးက့ၢ်ဂီၤ ဃါယုာ် အသးလၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဒီး ကလုာ်န့ၣ်ဖီၣ်စုကဝဲကရၢ (EAOs) တဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤအယိန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖ့ၣ်ဆါလၢ ထံၣ်ကီၢ်သဲးကရၢတဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤအံၤ ဒုးအါထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢ န့ၣ်သဝီဖိတဖၣ်အဂီၢ်အယိ, အလီၢ်အိၣ်လၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်ကရၢသဘျီတဖၣ် ကဘၣ်မၤဆူၣ်ထီၣ် အတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ် ဒ်သိးဒီးန့ၣ်သဝီဖိခဲလၢကန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါမ့ၢ်ဂ့ၢ် တၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ်လၢအလိၣ်ဘၣ်ဝဲ လၢကဒီးသဒၤလီၤအနီၢ်ကစၢ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. အလီၢ်အိၣ် စ့ၢ်ကီးဝဲနီၢ်နီၤလၢ တၢ်ကဆိၣ်ထွဲဆူၣ်ချ့ပူၤမၤတၢ်ဖိဒီး ကရၢသဘျီတဖၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ လၢတၢ်တုၤအိၣ်မၤစၢၤလီၢ် ကဝီၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ အတၢ်ကီၢ်တၢ်နးကတီၢ်အံၤ အိၣ်ဒီးယံၣ်န့ၣ် ကဲထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဒီး အါ လၢန့ၣ်သဝီဖိလၢ အတၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူတအိၣ်ဂၢ်ကျါတဖၣ်န့ၣ်အဂီၢ်လီၤ. တကးဒီးဘၣ် တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤ စၢၤဆူၣ်ညါမ့ၢ်တအိၣ်လၢဘၣ်သၢပျါန့ၣ် တၢ်ယံးတၢ်စ့ၤကအါထီၣ်ဝဲကွၢ်ကွၢ် ဒီးကဆိၣ်သနဲး လီၤကဝီၤဖိတဖၣ်လၢက ဘျါရဲတၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ် ခိဖျါကျဲလၢအလီၤဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်မၤနီၣ်မၤပၤတၢ်ကစီၣ်ဒီးတကတီၢ်ညါအပူၤ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုး အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဆူၣ်ဒီးဝဲလၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ် ကလံၤထံးဒီးတဘျီညါအပူၤ, ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဆုၤထီၣ်ဒီးဝဲသုးမ့ၢ်သံၣ်ဘိ, တၢ်စုကဝဲဒီးကျိချံၣ်မိၣ်သၣ်တဖၣ်ဆူ အသုး ကလၢတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဟူးဂဲၤမၤဒီးဝဲ တၢ်တ့ထီၣ်ကျဲမ့ၢ်ကျဲဘိတဖၣ်ကွၢ်ကွၢ် လၢမ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရ့ၣ်အပူၤ, ဖဲ လၢလီၢ်ကဝီၤကမ့ၢ်ဒီး ကညီဒီးကလုာ်စၢၤဖီၣ်ကရၢ (ခ့ၣ်အိၣ်ယုာ်-KNU) ပဒိၣ်တဖၣ်ထီၣ်ဒါအတၢ်ဖဲတၢ်မၤအံၤတဖၣ် ဒၣ်လဲၣ် စုကဝဲတၢ်သဘၣ်သဘၣ် အိၣ်ထီၣ်ဝဲအဘျီတဖၣ်အဘျီလၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးဒီး ကညီဒီးကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျး သုးမ့ၢ်ဒိၣ် (KNLA) အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒုးတၢ်ယၤတဖၣ်အံၤ မၤဘၣ်ဒိလီၢ်ကဝီၤကမ့ၢ်အတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤ သဘျီဒီး ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒၣ်လဲၣ် ထံၣ်လိာ်ပူၤတၢ်ယုာ်မ့ၢ်ပးဖျိးလၢလီၢ်ကဝီၤတနီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးခး

¹ ခိရီန့ၣ်တၢ်ဆါ ၂၀၁၉ (COVID-19) မ့ၢ်တၢ်ဆါဘၣ်ကူဘၣ်ကဲတခါ လၢအကဲထီၣ်ခိဖျါ တၢ်သါထီၣ်သါလီၤ နးထီၣ်သတူၢ်ကလၢ တၢ်ဆါပနီၣ် ခိရီန့ၣ်တၢ်ဆါယာ်-၂ (SARS-Co V-2) န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆါအံၤဘၣ်တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်အါ အဆိကတၢ် ဖဲလၢဒံၣ်စ့ဘၢၣ် ၂၀၁၉ နံၣ် လၢတရူးကီၢ်အပူၤ, ဒီးလၢခဲကဲထီၣ်ဝဲတၢ်ဆါသတြီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကွၢ်ယုာ်သ့ၣ်ညါအါထီၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါ ဖဲ WHO, “[Coronavirus disease \(COVID-19\) pandemic](#)” တက့ၢ်.

လီၤဝဲ ကျိချံမျိာ်သၢ်လၢအကယၤတဖၣ်ဆူဒူသဝီအပူၤ ဒီးတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်ဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ်အပူၤ, ခးစ့ၢ်ကီးဝဲ ကမျၢၢ်ဖိ ဒီးပုၤတဝၢသ့ၣ်ပုၤတဖၣ်အယိ မၤဟးဂုၢ်ဟးဂီၤတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအလီၢ်လၢ လီၢ်ကဝီၤဖိတဖၣ် ဒီးသန့ၤထီၣ် အတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသး သမူအကျဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤလီၤပျီၢ် ခိရိန့ၣ်တၢ်သမံသမိးတၢ်ဆါအတြၢၤတဖၣ်အယိ တၢ်ဒုးစးပြး တဖၣ်ကထီၣ်တ့ၢ်ဝဲ, ဒီးလၢန့ၣ်အမဲာ်ညါ, ခိရိန့ၣ်တၢ်ဆါဒီတကတီၢ်ညါအံၤ မၤဘၣ်ဒိသုးဂံၢ်ဝီတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအိၣ်တုၤ အသက့ၣ်ထဲလဲၣ်န့ၣ် တအိၣ်ဖျါရဲစ့ၢ်ကီးဘၣ်.

KNLA ဒီး ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးတဖၣ် မၤပယုထီဒါ **တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးလၢထံကီၢ်ဒီတဘျီတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ အလံာ်ယံး** **ယာ်(NCA)**² ခိဖျိတၢ်ဆိလီၤဒီးဝဲဟီၣ်လံာ်မ့ၣ်ပိာ်တဖၣ်ကွၢ်ကွၢ် လၢမုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၢၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်ဖဲ လၢယန့ၣ်အါ ရံၤ တုၤ လၢယုၤ ၂၀၂၀နံၣ်အဘၢၣ်စၢၤ, **KHRG** မၤနီၣ်မၤယါတ့ၢ်ဝဲ တၢ်ကထီၣ်သးဘၣ်ယးဟီၣ်လံာ်မ့ၣ်ပိာ်အဂ့ၢ် အိၣ်ဝဲလွံၢ်ခါ လၢက မျၢၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်လဲၤခိဖျိဘၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကထီၣ်သးတဖၣ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သံတၢ်ပုၤ လၢပုၤတဂၤ ဒီးမၤဘၣ်ဒိစ့ၢ်ကီးပုၤသၢၤဂၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်အါတက့ၢ်အပူၤ, ပုၤတုၢ်ဘၣ်တၢ်တဖၣ်သ့ၣ်ညါဝဲ ဟီၣ်လံာ် မ့ၣ်ပိာ်အိၣ်အဟီၣ်ကဝီၤကစီၤဒီ ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဟးထီၣ်ဟးလီၤဝဲလၢ တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အပူၤ လၢအတၢ်လုၢ်အိၣ် နီၢ်ခိသးသမူတၢ်မၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ခိဖျိလၢထံရူၢ်ကီၢ်သးခိၣ်နၢ်ဒ်အမ့ၢ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဒီး ကလုာ်န့ၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤတဖၣ် အတၢ်သးအိၣ်ပတုၣ်ကွံာ်တၢ်စူးကါဟီၣ်လံာ်မ့ၣ်ပိာ်တအိၣ်ဘၣ်အဖီခိၣ်, ဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်လၢ တၢ်ကရဲပျီ မၤဟးဂီၤကွံာ် ဟီၣ်လံာ်မ့ၣ်ပိာ်တအိၣ်ဘၣ်အယိ နံၣ်လၢကဟဲဆူညါစ့ၢ်ကီး ဟီၣ်လံာ်မ့ၣ်ပိာ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အံၤ ကဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒီး တၢ်မၤပျံၤမၤဖုးပၤမနၤလၢ ကမျၢၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံာ်ထံးအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်မၤနီၣ်မၤယါတၢ်ကစီၣ်ယုလၢအံၤအတီၢ်ပူၤ **KHRG** ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ယး သ့ၣ်ထံးတၢ်မၤပယုအဂ့ၢ် ၄ ခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကထီၣ်သးအကျါသၢၤခါအပူၤ ပုၤတုၢ်ဘၣ်တၢ်မ့ၢ်ဝဲ ဖိသၣ်တဖၣ်ဒီး တခါန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ပိာ်မ့ၣ်ဖၢၢ်လၢအ ဒိၣ်တုာ်ခိၣ်ပုၤတဂၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်မူးတၢ်ရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ အါတက့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဘျါရဲအီၤလၢဒူသဝီ ပုၤန့ၣ်စိန့ၣ်ကမီၤတဖၣ်, ဒီးလၢတၢ်ဂ့ၢ်တခါစုာ်စုာ်အပူၤန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်မၤဝံၤမၤတဲာ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်စံာ်ညီၣ်ကီၢ်မ့ၣ် နိသဲစးအကျါအ ကျဲအသိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံာ်ထံးခိၣ်ဒူသဝီတဖၣ်အပူၤ တၢ်သ့ၣ်ညီၣ်ကျိၤကျဲအံၤတဖၣ်, ဒီးတၢ် အံၤမ့ၢ်ဝဲ တၢ်တြီၤမၤတံာ်တံာ်လၢ ပုၤတုၢ်ဘၣ်တၢ်တဖၣ် ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်က့ၤတၢ်တီတၢ်တြီၤဒီး တၢ်မၤဘၣ်လီၤဘၣ်စးက့ၤ တၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်မူးတၢ်ရၢၢ်လၢ ကီၢ်ပယီၤပၤကီၢ်တဖၣ် ဘျါရဲအီၤဒ်သဲစးတၢ်ဘျါအိၣ်အသိးတခါ, တၢ်ယိထံတၢ်မူး တၢ်ရၢၢ်အကျဲ တအိၣ်ဖျိဖျါဖျါဘၣ် ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်ကျိၣ်စုတၢ်ဝဲတၢ်ယိးယၢ လၢပုၤတုၢ်ဘၣ်တၢ်ဒီး အဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ် အဂီၢ်, မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ် ကျိၣ်စုတအိၣ်လၢပုၤလၢ ကဟ့ၣ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအဘူးအလဲ လၢအကစၢ်ဂီၢ်ဒီး ပုၤထံၣ်ထွဲတၢ် တဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်အယိ, တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ကဟူးဂဲၤတုၤလီၤတီၤလီၤ လၢတၢ်လိာ်ဘၢလိာ်ကီၢ်အပူၤ န့ၣ်လီၤ.

လၢခံကတၢ်, **KHRG** မၤနီၣ်မၤယါဘၣ်ယး သုးဖိၣ်စုကဝဲၤတဖၣ် အတၢ်မၤပယုလၢလီၢ်ကဝီၤအပူၤ လၢအကထီၣ် တ့ၢ်အသး ဖဲယုလၢအတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အံၤပၣ်ယုာ်ဝဲဒၣ်ဒီး တၢ်မၤသံ, တၢ်မၤဟးဂီၤတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် ဒီးတၢ် ဟံးဆူၣ်န့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် ခိဖျိကီၢ်ပယီၤဘံာ်ဘၢသုးမုၢ်တဖၣ်, ယုာ်ဒီးတၢ်ထၢဆူၣ်ဖိသၣ်သုး ဒီးတၢ်ထၢန့ၣ်ဆူၣ်ခိသ့ၣ်လၢ **GNU** ဒီး **KNLA** စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. န့ၣ်အသိး, န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်တတၢၤတနါစ့ၢ်ကီး ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူ တၢ်ကီတၢ်ခဲ လၢလီၢ်ကဝီၤပုၤတဝၢအါတီၤ ဒ်အမ့ၢ် ဘျးဒဲာ်, မုၢ်တြီၤဒီး ဒူသထုၣ်ကီၢ်ရၢၣ်တဖၣ် လၢအဒီးသန့ၤထီၣ် အသးလၢ တၢ်ထုစံာ်မၤဝဲၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

² ဖဲလၢယန့ၣ်အါရံၤ ၁၂သိ, ၂၀၁၂နံၣ်န့ၣ် ကညီဒီကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢဒီး ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်တဖၣ်ဆဲးလီၤစုမုၢ်ကျၢၢ်လၢ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးပ တြီၢ်တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤလံာ်ယံးယာ်အပူၤ ဖဲတၢ်ဖၣ်အၢၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝံၤအလီၢ်ခံ ကညီဒီကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢ ဆဲးလီၤကဒီးစုမုၢ်ကျၢၢ်ဆူထံ ကီၢ်ဒီဘျီတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤအလံာ်ယံးယာ်အပူၤ ဖဲလၢအိးကထီဘၢၣ် ၂၀၁၅နံၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကတိၤသကိးလၢတၢ်မၤ တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်တၢ်လဲၤကျဲအဂီၢ်န့ၣ် လဲၤဒီးအသးအဖၢမုၢ်လီၤ.

အကူာ် - ၁ တံာ်ကဲထီာ်သးလၢအဒိာ်အမုာ်တဖာ်

(က) ခိရိနာ် (COVID-19) တံာ်ဆါ

တံာ်ဂံာ်တံာ်ကျါလၢ တံာ်ဟ်ဖျါအီၤဖဲ ပျိုပူတံာ်ဟ်ဖျါအံၤအပူၤတဖာ် ကွဲးဖိာ်ဝဲတံာ်ဂံာ်တံာ်ကျါဘၣ်ယး **ခိရိနာ် (COVID-19) တံာ်ဆါ** အဂံာ် လၢအဘၣ်တံာ်ရၢလီၤတံာ်အီၤလၢ လံာ်တံာ်ကစီာ်အဂၢၤတဘျီအပူၤ ဖဲတယံာ်တမိာ်ဒဲးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. မုာ်လၢတံာ်ဟ်ဖျါထီာ်ဘၣ်ယး တံာ်ဆါသ့တြိာ်အံၤ အတံာ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအဂံာ်တဘျီယီဖဲအံၤ လၢလၢပုၤပုၤတသ့ဝဲဘၣ် အယံာ်, KHRG ကရၢလီၤဒဲးဝဲ တံာ်အိာ်သးဘၣ်ယးဒီး ခိရိနာ် (COVID-19) တံာ်ဆါအံၤအဂံာ် ဆူညါကွဲးကွဲးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ခိရိနာ်တံာ်ဆါအံၤစးထီာ်အသးသီသီန့ၣ်, KHRG မၤတံာ်ထံာ်လိာ်သံကွဲး လီၤလီၤဆီဆီဘၣ်ယး တံာ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ် တံာ်ဂံာ်တံာ်ကျါ, တံာ်ဟ့ၣ်တံာ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပာ်, တံာ်ဒိသဒါအကျါအကျဲတဖာ်, တံာ်ဒီးန့ၣ်တံာ်ဆိာ်ထွဲမၤစၢၤ ဒီးတံာ်ပိးတံာ် လီၤလၢတံာ်ဒိသဒါတံာ်ဆါအံၤအဂံာ်အိာ်ဒဲးလဲာ်အဂံာ်န့ၣ်လီၤ. KHRG သးစဲဘၣ်ယး ပုၤဂံာ်ဝိခွဲးယံာ်တံာ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး လၢအအိာ်ထီာ်ခိဖျါ ခိရိနာ်တံာ်ဆါအံၤအယံာ်မုာ်ဂ့ၤ ဒီးခိဖျါတံာ်ဒိသဒါမၤပတုာ်ကွဲးတံာ်ဆါအံၤ အတံာ်ရၢလီၤသးအ ကျါအကျဲအဖိခိာ်မုာ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

တံာ်ဒိသဒါတံာ်ဆါအံၤအကျါအကျဲ မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးသဝီဖိတဖာ် အတံာ်လုာ်အိာ်နီၣ်ခိသးသမူ မုာ်လၢပုၤအါဂၢၤလဲၤဖံး လဲၤမၤဒီး လဲၤဆူအကျါပူၤတသ့လၢဘၣ်အယံာ်န့ၣ်လီၤ. တံာ်ဒိသဒါတံာ်ဆါအကျါအကျဲအံၤ ဒုးအိာ်ထီာ်စ့ၣ်ကိး တံာ် သဘံာ်သဘၣ်လၢ ကလုာ်န့ၣ်ဖိာ်စုကဝဲၤတဖာ်အဘၣ်စၢၤ ဒဲးအမုာ်တံာ်မၤဟးဂီၤကွဲး တြၢၤသမံသမိးတံာ်ဆါ, ဒီးတံာ် သဘံာ်သဘၣ်အိာ်ထီာ်စ့ၣ်ကိးလၢ နူသဝီတဖာ်အဘၣ်စၢၤခိဖျါ တံာ်လုာ်ပိာ်မၤထွဲတံာ်ဘျါလီၤဆီလိာ်သးအယံာ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲကိာ်ပယီၤပဒိာ်, ခုာ်အဲာ်ယုာ်ပဒိာ် ဒီးပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါအဂၢၤတဖာ်ခဲလၢာ် ဟူးဂဲၤလၢတံာ်တြိဆါထီၤဒါ ခိရိနာ်တံာ် ဆါအံၤအခါ, ထံာ်ဂံာ်ကိာ်သးတံာ်သဘံာ်သဘၣ်အိာ်ထီာ်ဝဲအယံာ် မၤဘၣ်ဒိသဝီဖိသ့ၣ်တဖာ်လၢကျဲအါဘိ ဒဲးအမုာ်တံာ်ဒီး န့ၣ်ဘၣ်တံာ်ဂံာ်တံာ်ကျါ, တံာ်ပိးတံာ်လီၤ ဒီးတံာ်ဆိာ်ထွဲမၤစၢၤအကျါအကျဲန့ၣ်လီၤ.

၁) တံာ်သ့ၣ်ညါဒီးန့ၣ်ဘၣ်တံာ်ဂံာ်တံာ်ကျါ

တံာ်ထံာ်လိာ်သံကွဲးဒီး သဝီဖိဒီးလီၤကဝီၤခိာ်နာ်တဖာ်ဟ်ဖျါဝဲလၢ တံာ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တံာ်ဂံာ်တံာ်ကျါအကျဲလီၤဆီလိာ်အသး လၢကိာ်ရုာ်တဘျီဒီးတဘျီအဘၣ်စၢၤ ဒီးလၢကိာ်ရုာ်တဘျီယီအပူၤဒဲးလဲာ်န့ၣ်လီၤ. ကရၢဘၣ်ထွဲအါဖု ဒဲးအမုာ် ကိာ်ပယီၤပဒိာ်, ခုာ်အဲာ်ယုာ်ပဒိာ်, **ဟီာ်ခိာ်ဒီးဖျါန့ၣ်ဆူၤကရၢ (WHO), ကညီဆူၣ်ဆူၤမၤစၢၤဝဲၤကျါ (KDHW), က ညီကလုာ်န့ၣ်တံာ်အိာ်ဆူၣ်အိာ်ဆူၣ်ကရၢဟ်ဖိာ် (KEHOC),** ယုာ်ဒီးကရၢသဘျီတဖာ်ဒီးတံာ်ဘျီတံာ်ဘါကရၢတဖာ် ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤလီၤဝဲ တံာ်ဂံာ်တံာ်ကျါဒီးဟ့ၣ်ဝဲတံာ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပာ်တံာ်မၤလိတဖာ်န့ၣ်လီၤ. ကိာ်ပယီၤပဒိာ်ဒီး ခုာ်အဲာ်ယုာ် ပဒိာ် ဟ့ၣ်ဝဲတံာ်သိာ်လိဆူ ကိာ်ဆၣ်ဒီးကိာ်ရုာ်ခိာ်နာ်တဖာ်ဝဲဒီး ပုၤတဖာ်အံၤ ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤကဒီးတံာ်ဂံာ်တံာ်ကျါဆူ ကရၢခိာ်ဒီးသဝီသးပုၤတဖာ်အအိာ်န့ၣ်လီၤ. ဒဲးလဲာ်ဂ့ၤ ကျိာ်စုတံာ်ဂံာ်ကိတဖာ် မၤဘၣ်ဒိစ့ၣ်ကိးလီၤကဝီၤလၢ အဟ့ၣ် တံာ်သ့ၣ်ညါတံာ်မၤလိဒဲးအံၤတဖာ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတံာ်ထံာ်လိာ်သံကွဲးဒီး နူသထူာ်ကိာ်ရုာ်, ဘံလုကိာ်ဆၣ်ခိာ်နာ် ဖဲလၢမုၤန့ၣ်ဟ်ဖျါဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်ဘၣ်ဝဲ တံာ်သ့ၣ် ညါန့ၣ်ပာ်တံာ်သိာ်လိထဲကရၢယံာ်ဘၣ်ဒဲးဒီးလီၤ. (ကရၢခဲလၢာ်အိာ်ဝဲ ဘၣ်ဘၣ် ဖဲဘံလုကိာ်ဆၣ်အပူၤ ဒီးလၢကိာ်ရုာ်ဒီး တဘျီအပူၤတခီအိာ်ဝဲ ၅၅ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.) ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်တံာ်သိာ်လိတန့ၣ်ဘၣ်အခါ, ညီန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်လဲၤဝဲဆူသဝီတ ဖျါဘၣ်တဖျါလၢသိလုာ်ဒီး ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါလီၤဝဲတံာ်ဂံာ်လၢတံာ်မၤဒိာ်တံာ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီး တံာ်ဝဲာ်ထံ နီၤဖးအိာ်ထီာ်စ့ၣ်ကိးဝဲလၢ တံာ်သ့ၣ်ကျါကျဲဒဲးအံၤတဖာ်အဖိခိာ်န့ၣ်လီၤ. လီၤဆီဒဲးတံာ်ဖဲ တံာ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါ တံာ်ဂံာ်တံာ် ကျါလၢ တံာ်မၤဒိာ်တံာ်ကလုာ်ဖဲ ကွဲးဘိနီနီၤသဝီ, ကွဲးကရၢ, ဘံလုကိာ်ဆၣ်, နူသထူာ်ကိာ်ရုာ်အခါ, သဝီဖိတဖာ်က

ဘဉ်မၤမနုာ်လဲၣ်န့ၣ် တနာ်ပာ်ဝဲလီၤတံာ်လီၤဆဲးဘဉ်. တကးဒဲးဘဉ် တာ်ဘိးဘဉ်သ့ၣ်ညါလီၤစ့ၢ်ကိးဝဲလၢ သဝီဖိမ့ၢ် ဂုာ်ဟးထီၣ်လၢသဝီချၢန့ၣ် တာ်ကခးသံအီၤဒၣ်လဲၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကျိၤကျဲၤလၢ တာ်ဟ့ၣ်တာ်သိၣ်လိလၢနီၤကစၢ်ဖဲသဝီပူၤတခီ သဝီဖိတဖၣ်သံကွၢ်တာ်အခွဲးအယာ်အိၣ်ဝဲ ဒီးတာ်ရဲပုးအါထီၣ်အီၤသ့စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်ခီဖျါ သဝီတနီၤတြီဝဲ က ယဲာ်ပုၤတာ်ချၢတဖၣ်အတာ်ဟဲန့ၣ်လီၤအယီ မ့ၢ်တာ်ကိာ်ခဲလၢ နူသဝီခိၣ်နာ်တဖၣ် ကဟးဟ့ၣ်တာ်သိၣ်လိ လၢအနီၤက စၢ်န့ၣ်လီၤ. သဝီတနီၤနာ်ပာ်ဝဲလၢ ကဘဉ်အိၣ်စီၤစုာ်ဒီးပုၤဂၤအယီ ဆိကမိၣ်ဆၢတဲာ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်တဘဉ်တူၢ်လိာ် တာ်သိၣ်လိတဖၣ်ဘဉ် မ့ၢ်လၢအါဒၣ်တက့ၢ်လၢတာ်တာ်ပီၣ်တဲာ်သကိးအပူၤန့ၣ် ပုၤဟ်ဖိၣ်ထီၣ်သးအါဂၤအယီန့ၣ်လီၤ.

တာ်ကရၢကရိတဖၣ်လၢအမ့ၢ် WHO, KDHW ဒီး KEHOC ဟူးဂဲၤဝဲအါမးလၢ တာ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤဒီးဟ်ဖျါ တာ်ဂ့ၢ်တာ် ကျိၤလံာ်က့ဖိတဖၣ်, လံာ်ဘျးလီၤဘိးဘဉ်သ့ၣ်ညါဒီးတာ်ဟ်ဖျါဘာ်နာ် (vinyls) တဖၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိလၢတာ် လီၤအါတက့ၢ်ဟ်ဖျါဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ထံၣ်ဝဲ လံာ်ဘိးဘဉ်သ့ၣ်ညါတဖၣ် ဘဉ်တာ်စိးပျၢအီၤလၢသ့ၣ်ထူၣ်တဖၣ်အလီၤ လၢကျဲၤမ့ၢ်ကပၤန့ၣ်လီၤ. တာ်ပိးတာ်လိတဖၣ်အံၤ ဟ်ဖျါယုာ်ဖဲယဲာ်တၢ်ဂီၤတာ်ဖိၣ်တဖၣ် ဘဉ်ဆဉ် ပုၤလၢအတသ့လံာ်သ့ လဲာ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အဂီၢ် ဘဉ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကနာ်ပာ်တာ်ဂ့ၢ်တာ်ကျိၤခဲလၢအဂီၢ်ကိးဒဲးန့ၣ်လီၤ. ကျိၤကျဲၤတဖၣ်အိၣ်ဝဲအါဘိ ဘဉ်ဆဉ် နူသဝီတနီၤတဒီးန့ၣ်ဘဉ် တာ်ဂ့ၢ်တာ်ကျိၤလီၤတံာ်လီၤဆဲးဘဉ်ယး ခိရီန့ၣ်တာ်ဆါအံၤဘဉ်, အယီအဝဲသ့ၣ် ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢ တာ်ဂ့ၢ်တာ်ကျိၤလၢအဘဉ်တာ်ဟ်ဖျါအီၤလၢ အ့ထၢၣ်နဲး, ကမျၢာ်တာ်ကစီၣ် ဒီးလၢတာ်စံးတာ်က တံၤဒုးသ့ၣ်ညါလိာ်သးတဆိဘဉ်တဆိအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခီဖျါလၢ တာ်ဒီးန့ၣ်ဘဉ်တာ်ဂ့ၢ်တာ်ကျိၤအကျဲၤဟဲအသးအါကလုာ်အယီ လၢ KHRG တာ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်တဖၣ်အပူၤ တာ် ဟ်ဖျါထီၣ်တာ်သ့ၣ်ညါနာ်ပာ်ဘဉ်ယး ခိရီန့ၣ်တာ်ဆါအဂ့ၢ် လီၤဆီလိာ်အသးန့ၣ်လီၤ. လၢနူသဝီတနီၤအပူၤ, ပုၤနာ် ဝဲလၢ ခိရီန့ၣ်တာ်ဆါအံၤ တလီၤဆီလိာ်အသးဒီး တာ်ခုာ်ဘဉ်လိာ်ကိာ်သကံပဝံ လၢအကဲထီၣ်ညီနာ်တဖၣ်ဘဉ်. လၢဟီၣ်ကဝီၤအါတံၤအပူၤ, တာ်ဆါဘဉ်ကူဘဉ်ကဲတအိၣ်ဖျါထီၣ်နီတခါဘဉ်အယီ, နူသဝီဖိတဖၣ်ကသ့ၣ်ညါဝဲ တာ် ဆါအံၤအသဟီၣ်အဂီၢ်ကိးဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. KHRG ပျိုပူၤပုၤမၤနီၣ်မၤယါတာ်ကစီၣ်တဖၣ်ဟ်ဖျါဝဲလၢ နူသဝီဖိဒီးလီၤက ဝီၤခိၣ်နာ်တဖၣ်အဲၣ်ဒီးဝဲလၢ တာ်ကဟ့ၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါအါထီၣ်တာ်ဂ့ၢ်တာ်ကျိၤတဖၣ် ဒ်သိးဒီးတာ်ကနာ်ပာ်အါထီၣ်တာ်အိၣ် သးနီၤနီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လီၤကဝီၤခိၣ်နာ်သ့ၣ်တဖၣ် တဲာ်ဖျါစ့ၢ်ကိးဝဲလၢ ကမၤန့ၢ်သဝီဖိတဖၣ် အတာ်လူၤပိာ်မၤထွဲတာ်ဒီ သးကျိၤကျဲၤအဂီၢ်ကိးဒိၣ်မး မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တနာ်ပာ်တာ်ဆါအယာ်အံၤအဂ့ၢ် ဒီးတာ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတာ်လီၤဘဉ် ယိၣ်အဂ့ၢ် ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်ဘဉ်အယီန့ၣ်လီၤ.

၂) တာ်ဒီသဒါ

ဒ်တာ်ဒီးန့ၣ်တာ်ဂ့ၢ်တာ်ကျိၤအသိး, တာ်ဟံးစုန့ၣ်ကျဲဘဉ်ယးတာ်ဒီသဒါအဂ့ၢ်စ့ၢ်ကိး လီၤဆီလိာ်အသးလၢကီၢ်ရ့ၣ်တဘ့ၣ် ဘဉ်တဘ့ၣ်ဒီး လၢကီၢ်ရ့ၣ်တဘ့ၣ်ယီအပူၤဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တကးဒဲးဘဉ်, တာ်လူၤပိာ်မၤထွဲ တာ်ဒီသဒါအကျိၤအကျဲ (ဒ်အမ့ၢ်တာ်သ့စု, သိးတာ်ကးဘၢမဲာ်, တာ်ကူးဒီးကဆဲလၢစုဒုာ်ကဆူး, တာ်အိၣ်စီၤစုာ်ယံၤဒီးပုၤဂၤ) တဖၣ် ဘဉ်တာ်ဒုး သ့ၣ်ညါအီၤအါကတာ် လၢတာ်တာ်သိၣ်လိအပူၤဒီး ဖဲတာ်ဟ့ၣ်တာ်သိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ကဝီၤလၢ အဒီးန့ၣ်တာ်သိၣ်လိစုၤ မ့ၢ်တမ့ၢ်တဒီးန့ၣ်ဘဉ်တာ်သိၣ်လိ လီၤတံာ်လီၤဆဲးဘဉ်တဖၣ်တခီ သဝီဖိတဖၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်တာ်ဒီ သးတာ်ဆါကျိၤကျဲၤလၢ အနီၤကစၢ်ဒၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ, ဖဲတၢ်အုးခံသဝီ, တၢ်အုးခံကရူာ်, သထူၣ်ကီၢ်ဆဉ်, နူသထူၣ် ကီၢ်ရ့ၣ်အပူၤ သဝီဖိတဖၣ်တၢ်ပီၣ်သကိးဝဲကဒဲကဒဲ ဘဉ်ယးကျိၤကျဲၤလၢကဒိသဒါတာ်ဆူးတာ်ဆါကန့ၢ်ဝဲဂ့ၢ်ဂ့ၢ်အ ဂီၢ်, ဒီးဆၢတဲာ်ဝဲလၢ ကလူၤပိာ်မၤထွဲတာ်သ့ကဆိစုအကျဲ ဒီးဟီထီၣ်ကွံာ်စ့ၢ်ကိး တာ်တတၢၤတနါလၢသဝီဂၤထံး လွံာ် နာ်ဒီးလၢသဝီခါၣ်သး ဒ်ပုၤဘူးဒးဖိအလုာ်အလၢတာ်နာ်အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. လၢမ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရ့ၣ်အပူၤ, ဟီၣ်ကဝီၤ အါတက့ၢ်ဒီးန့ၣ်ဘဉ်ဟ့ၣ်တာ်သ့ၣ်ညါနာ်ပာ်ဒီး တာ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ် မ့ၢ်တမ့ၢ်တာ်ကရၢကရိအဂၤတ ဖၣ်အအိၣ်စုာ်ဝဲ ဒီးတနီၤတဒီးန့ၣ်ဘဉ်ဒၣ်လဲၣ်ဘဉ်. လီၤကဝီၤတဖၣ်အံၤအပူၤ အိၣ်ဒၣ်ထဲလၢ တာ်ကျးလီၤလံာ်ဒုးသ့ၣ်

ညါတံာ်ဂံာ်တံာ်ကျါ လာသ့ၣ်ထုၣ်အလီၤန့ၣ်လီၤ. ဣသဝီဖိအါဂါ တဲဖျါဝဲလာ အဝဲသ့ၣ်လူၤပိာ်မၤထွဲဝဲတံာ်ဒီသဒါကျါကျဲ
ဒ်တံာ်ဘျုးတံာ်ဘါအလုၤအလံာ်လၢအမ့ၢ်ခရံၣ်ဖိ, ဘူးဒးဖိဒီး မိာ်လုၢ်ပာ်လံာ် အတံာ်ဆူၣ်တံာ်နာ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.

လာပဒိၣ်ခံဖုတံာ်ပဟိၣ်ကဝီၤတဖၣ်အပူၤ, ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဒီး ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်ပဒိၣ်ခံဖုလာ် ရၤလီၤဝဲတံာ်ကလုာ်လၢ တံာ်
ကဘၣ်လူၤပိာ်မၤထွဲဝဲတံာ်ဒီသဒါအကျဲအဖိခိၣ် တံာ်ဂံာ်လိာ်ဘျီလိာ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢ မတၤဟ့ၣ်တံာ်ဂံာ်တံာ်ကျါဒီး တံာ်က
ဘၣ်လူၤထွဲမတၤအတံာ်ပံးစုန့ၣ်ကျဲအဂံာ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲဒုပုၣ်ယာ်ကီၢ်ရုၣ်အပူၤ, အ--- ကရူာ်ခိၣ်တဲဖျါဝဲလာ
ဣသဝီခိၣ်နာ်တနီၤ ဂံာ်လိာ်လၢကလူၤပိာ်ထွဲ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်အတံာ်န့ၣ်ကျဲ, “အဝဲသ့ၣ်တဲလာအအိၣ်လၢ ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်
ပဒိၣ် အတံာ်ပဟိၣ်အဖိလံာ်အယံ (ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်အတံာ်ပဟိၣ်အာ) တဘၣ်ယးဒီးအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်.”³ တံာ်ဂံာ်တံာ်ကျါ
ဒီးတံာ်န့ၣ်ကျဲလၢအဟဲလၢကရၤသဘျုးတဖၣ် ဒ်အမ့ၢ် (WHO)န့ၣ် ရၤလီၤအသးလၢလီၤကဝီၤအါမး ဒီးဖျါလၢအဟ့ၣ်
နီၤတံာ်ဂံာ်တံာ်ကျါန့ၣ်ဒိၣ်ဝဲစ့ၢ်ကိး လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးလီၤကဝီၤတဖၣ် ဒီးကီၢ်ရုၣ်တဖၣ်အပူၤ ဖဲထံၣ်ကီၢ်သး
တံာ်အိၣ်သးဘံဘူဝဲအလီၤန့ၣ်လီၤ.

တံာ်ကတံာ်ကတီၤဒီးဟ့ၣ်မၤစၢၤ တံာ်ဒီသဒါအပိးအလီၤတဖၣ် (ဒ်အမ့ၢ်-ချါသိ, တံာ်သ့စုလီၤ, တံာ်မၤကဆိစုအထံ, တံာ်
ကးဘၢမဲာ်, တံာ်ထီၣ်တံာ်ကီၢ်သမိမံထၢၣ်တဖၣ်) မ့ၢ်ဝဲတံာ်လိာ်ဘၣ်အခိၣ်သ့ၣ် ဒ်သိးဒီးဣသဝီဖိတဖၣ် ကဒီသဒါလီၤအ
သးဒ်တံာ်ပံးစုန့ၣ်ကျဲအိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. တံာ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ချါသိဒီးတံာ်မၤကဆိစုအပိးအလီၤတဖၣ်အပူၤ ဖျါလၢတံာ်ဂံာ်ကီ
တအိၣ်ဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ် တံာ်ကးဘၢမဲာ်တခီ တအိၣ်လၢဟိၣ်ကဝီၤအါဘျုးအပူၤဘၣ်. တံာ်လီၤတနီၤ ဣသဝီဖိတဖၣ်
ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တံာ်ကးဘၢမဲာ်ကစီၤ, ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်တနီၤ တသုလၢဝဲဘၣ်ခိဖျိ တူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢမ့ၢ်သိးဝဲန့ၣ် ကသါဝဲတ
န့ၣ်ဂၤဂၤဘၣ်အယံန့ၣ်လီၤ. ဖဲတီအူကီၢ်ရုၣ်အပူၤ, ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်ကီၢ်ရုၣ်ခိၣ်နာ်တဖၣ် ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တံာ်ပိးတံာ်လီၤလၢ ပုၤဒး
(ခ)ဖိကရၤသဘျုးရိဖိၣ် (CDN) အအိၣ် ဒ်သိးဒီးကဟ့ၣ်နီၤလီၤဝဲဆူၣ်ဣသဝီဖိတဖၣ်အအိၣ်မ့ၢ်ဂၤ ဒီးလၢကဒုးအိၣ်ထီၣ်
တံာ်ဒီသဒါတံာ်ဆါတံာ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံာ်အလီၤမ့ၢ်ဂၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲဖၣ်အဲၣ်ကီၢ်ရုၣ်အပူၤ, KDHW ဟူးဂဲၤအါမးလၢ တံာ်ဟ့ၣ်
နီၤလီၤတံာ်ဒီသဒါဒီးတံာ်မၤကွၢ်တံာ်ဆါအတံာ်ပိးတံာ်လီၤတဖၣ် လီၤဆီဒဲတံာ်လၢ တြၢၤသမံသမိးတံာ်ဆါတဖၣ်အဂီၢ်
ဒ်အမ့ၢ် (တံာ်ထီၣ်တံာ်ကီၢ် (infrared thermometers), တံာ်မၤကဆိစုအထံ, တံာ်ကးဘၢမဲာ်, စုဖျိၣ်ဒီးခးဆ့ၣ်နီၤတဖၣ်)
န့ၣ်လီၤ. တြၢၤသမံသမိးတံာ်ဆါလၢကီၢ်ရုၣ်အဂၤတဖၣ် ဒီးန့ၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးတံာ်ပိးတံာ်လီၤဘၣ်ဆၣ် တံာ်မၤစၢၤတဖၣ်ဟဲခိဖျိ
ကျဲဖဲလဲၣ်န့ၣ် တံာ်တသ့ၣ်ညါလီၤတံာ်ဘၣ် (သနာ်က့ အမဲရကၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲကမံးတံာ် (ARC) ဟံဖျါဝဲလာ အဝဲသ့ၣ်
မၤသကိးတံာ်ဒီး KDHWအါမးလၢ တံာ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တြၢၤသမံသမိးတံာ်ဆါအလီၤလၢကီၢ်ရုၣ်န့ၣ်ဘၣ်လၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.)⁴

က) တြၢၤသမံသမိးတံာ်ဆါအလီၤ

ဖဲတံာ်မၤနီၣ်မၤယါတံာ်ကစီၣ်အကတီၢ် တံာ်တ့ထီၣ်တ့ၢ်တြၢၤသမံသမိးတံာ်ဆါအလီၤ ခဲလၢာ်အနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ထဲလဲၣ်န့ၣ် ကီ
ဒိၣ်မးလၢတံာ်ကသ့ၣ်ညါအီၤလီၤတံာ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ. တြၢၤသမံသမိးတံာ်တနီၤ ဘၣ်တံာ်တ့ထီၣ်အီၤလၢ ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ
ခိၣ်သ့ၣ်ဒ်အမ့ၢ် KDHW မ့ၢ်တမ့ၢ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်တဖၣ် ဒီးအဂၤတနီၤဘၣ်တံာ်တ့ထီၣ်အီၤ လၢတမ့ၢ်ဒ်ကျဲကျဲတံာ်ဘျုး
အသိး အိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး, တြၢၤသမံသမိးတံာ်ဆါတဖၣ် အကွၢ်အဂီၢ်လီၤဆီလိာ်သး, တနီၤန့ၣ်
ကမျၢ်တဖၣ်ဟူးဂဲၤမၤသကိးဝဲ ဒီးအဂၤတခီ ဆူၣ်ချ့ပုၤမၤတံာ်ဖိတဖၣ်မၤဝဲ, မ့ၢ်အဂၤတခီ ဆူၣ်ချ့ပုၤမၤတံာ်ဖိ,
ဣသဝီဖိဒီး သုးဖိတဖၣ်ခဲလၢာ်မၤသကိးဝဲန့ၣ်လီၤ.

သုးဂံာ်ဝီတံာ်ဂံာ်ကီၢ် ဟဲအိၣ်ထီၣ်ဝဲကလုာ်ကလုာ်ဘၣ်ယးဒီး တြၢၤသမံသမိးတံာ်ဆါန့ၣ်လီၤ. တံာ်ဟံဖျါထီၣ်ဝဲအါမးလၢ
ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးဖိတဖၣ် ဟ့ၣ်လီၤတံာ်ကလုာ်လၢတံာ်ကပတုာ်ကွံာ် တြၢၤသမံသမိးတံာ်ဆါတဖၣ်မ့ၢ်လၢ တံာ်တပံးန့ၢ်

³ တံာ်ဂံာ်တံာ်ကျါတခါအံၤ ဘၣ်တံာ်ပံးန့ၢ်အီၤ ဖဲနီၣ်တကီၢ်ကီၢ်ဆၣ် လံာ်တံာ်ကစီၣ်လၢတံာ်တရၤလီၤအီၤတဘျုးအပူၤ လၢဒီးန့ၣ်ဘၣ်အီၤ
ဖဲလၢယုၤ ၂၀၂၀န့ၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.
⁴ ကွၢ်ဘၣ်ဖဲ “[Stopping the Spread of Coronavirus in Southeast Asia](#)”, ALIGHT, ၂၀၂၀န့ၣ် တက့ၢ်.

တၢ်ပျဲလၢကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်အအိၣ်ဘၣ်အယိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤကဲထီၣ်အသးဖဲ နူသထူၣ်, ချၢၣ်လွံာ်ထူၣ် ဒီးမၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ် တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တြၢၤသမံသမိးတၢ်ဆါအါဖျါၣ်လၢ နူသထူၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤ ဘၣ်တၢ်မၤန့ၣ်ဆူၣ်အီၤလၢကဆိကတီၢ် ကွံာ်တစိၢ်တလီၢ်န့ၣ်လီၤ. တြၢၤသမံသမိးတၢ်ဆါလၢတၢ်ဆိကတီၢ်န့ၣ်ဆူၣ်အီၤတဖၣ်အံၤန့ၣ် ဟံးန့ၣ်တၢ်ပျဲလၢ ခုၣ်အဲၣ် ယူၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤလၢပျဲတၢ်လိၣ်နီၢ်နီၢ်လၢနူသဝီဖိတဖၣ် အဆူၣ်ချ့တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်အံၤ တဒိသဒၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးလၢ ကဆိကတီၢ်န့ၣ်ဆူၣ်တၢ်တစိၢ်တလီၢ်ဘၣ် တုၤဒၣ်လဲာ်တၢ်ဘၣ်လဲၤဟံးန့ၣ်တၢ်ပျဲလၢကီၢ်ပယီၤ ပဒိၣ်အအိၣ် လၢတၢ်ကစးထီၣ်ဟူးဂဲၤက့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲချၢၣ်လွံာ်ထူၣ်ဒီး မၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်တဖၣ်အပူၤ, တၢ်ဂံၢ်ကီၢ်အံၤ ကဲထီၣ်တုၤအပတီၢ်လၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးတဖၣ်မၤလီၤပီၢ်ကွံာ် မ့တမ့ၢ် မၤလီၤပီၢ်န့ၣ်ဆူၣ်ကွံာ်တြၢၤသမံသမိးတၢ်, ဒီးစုကဝဲတၢ်သဘၣ်သဘုၣ်, တၢ်ဒုးဖဲးပြးတဖၣ်ပိာ်ထွဲထီၣ်ဝဲအခဲန့ၣ်လီၤ (ဘၣ်ထွဲတၢ်ဂံၢ်အံၤ ကွၢ်ဘၣ်ဖဲ အဆၢဖိ-၁) အပူၤတက့ၢ်).

ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးတဖၣ် ညိၣ်န့ၣ်တြီၢ်ဝဲသးအဂၤ (လၢတမ့ၢ်ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သး) တဖၣ် လၢကအိၣ်ဖဲ တြၢၤသမံသမိးတၢ် အလီၢ် ဒီးဟ့ၣ်ဝဲအခွဲးထဲလၢ ကမျၢၢ်ဒီးဆူၣ်ချ့ပူၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် ကသမံသမိးတၢ်ဆါန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်လူၤပိာ်ထွဲကျိၤကျဲ ဝဲအံၤတန့ၢ်ဘၣ်အခါ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သး ရၤလီၤအကလုာ်လၢ ခုၣ်အဲၣ်ယူၣ်အံၤ မၤပယုဲ (NCA) အတၢ်ဘျၢ, ဒီးဒုးဆိ ကတီၢ်ဝဲ တြၢၤသမံသမိးတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နူသဝီဖိလၢ ဟီၣ်ကဝီၤအါတီၤဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ, နီလဲၣ်ဂ့ၤ, တၢ်လိၣ်ဘၣ် လၢသးဖိအစုၤကတၢ်တဂၤ ကဘၣ်ခိးစၢၤဝဲတြၢၤသမံသမိးတၢ် နီသိးကမၤလီၤတံာ်ဝဲ တၢ်လူၤပိာ်ထွဲတၢ်ဘျၢလၢ တၢ်သ မံသမိးတၢ်ဆါအဂီၢ်, လီၤဆိဒၣ်တၢ်ဖဲ သးဖိတဖၣ်ဒီး ပဒိၣ်ပပုၤတဖၣ် ဟဲလ့ၢ်လီၤခိကဲကျဲအကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတနီၤ တဲစ့ၢ်ကိးဝဲလၢ တၢ်မ့ၢ်ပျဲထဲကမျၢၢ်တဖၣ်ဟူးဂဲၤကွၢ်ထွဲတြၢၤသမံသမိးတၢ်န့ၣ် တၢ်ဘၣ်ယိၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢ အဝဲသ့ၣ်တၢ် ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတန့ၢ်ဆါကီၢ်ဆၣ်, ဖၣ်အဲၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤ, တၢ်ကစိၣ်ဟူထီၣ်သါလီၤဘၣ်ဃးဒီး တၢ်မၤဘၣ် ဒိပုၤမၤတၢ်ဖိလၢ တြၢၤသမံသမိးတၢ်အလီၢ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. “ပန့ၢ်ဟူၤလၢ ပုၤကလဲၤမၤဒၢၣ်အဝဲသ့ၣ် မ့တမ့ၢ်လဲၤ ဆးသံအဝဲသ့ၣ် (လၢဒိ) ညါလီၤ.”⁵

၁) တၢ်တြီၢ်တံာ်ဟ်တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤ

ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဒီး ခုၣ်အဲၣ်ယူၣ်ခဲဖုလၢာ် ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကလုာ်လၢ တၢ်ကတြီၢ်တံာ်ဟ်တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤ, ဘၣ်ဆၣ် တၢ်လီၤဆိလိာ်သးအိၣ်ဝဲအါမးလၢ ကီၢ်ရၣ်န့ၣ်ဘျၢလၢာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်လၢ နူသထူၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤ ဟ်ဖျါဝဲလၢ တၢ်တြီၢ်တံာ်ဟ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤလၢသဝီဖိတဖၣ်အဖိခိၣ်အိၣ်ဝဲတနီၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ် လၢကီၢ်ရၣ်အဂၤတဖၣ် အပူၤ, တၢ်တတြီၢ်ဟ်တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤ ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဘၣ်, မ့မ့ၢ်တခီ တၢ်သူဝဲကျိၤကျဲလၢအမ့ၢ် တၢ်ဟ့ၣ်လံာ်တၢ်ပျဲ လၢတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲနူပျၢာ်ဟ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤ, နီၣ်မိၣ်ခြံၢ်ထုၣ်ကညီတၢ်ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဖိၣ်သးမ့ၢ် ဒိၣ်(DKBA) ယုၣ်စ့ၢ်ကိး သဝီဖိတဖၣ်လၢလံာ်တၢ်ပျဲအပူၤန့ၣ်လီၤ. တကးဒီးဘၣ် အဝဲသ့ၣ်တတူၢ်လိာ်ဟ်ပနီၣ်စ့ၢ်ကိး လံာ်တၢ်ပျဲလၢအဟဲလၢကရူၢ်ခိၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်တၢ်ပဟီၣ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ်ဘၣ်. နူသဝီဖိတဖၣ် ဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲစ့ ၁,၀၀၀ ကွးလၢလံာ်တၢ်ပျဲတဘျၢအဂီၢ်, ဒီးသူဝဲန့ၢ်ထဲတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤတန့ၢ်အဂီၢ်မိၤလီၤ. မ့ၢ်လၢတၢ်တီၣ် ဖျါထီၣ်တၢ်ဂံၢ်အံၤ ဆူကီၢ်ဆၣ်ခိၣ်န့ၢ်တဖၣ်အအိၣ်အယိၣ် မၤစုၤလီၤက့ၤဝဲလံာ်တၢ်ပျဲအပူၤဖဲ ၅၀၀ ကွးန့ၣ်လီၤ. DKBA တဲဝဲလၢ စုလၢအဒီးန့ၢ်ဝဲတဖၣ်အံၤန့ၣ် သူဝဲလၢကပူၤတၢ်လိၣ်ဘၣ်လၢ တၢ်ဒိသဒၢတၢ်ဆါတၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကဲအလီၢ် (ဘၣ်ဆၣ်ဒီးကျိၣ်စုတဖၣ်အံၤ တၢ်သူအီၤလၢမန့ၢ်အဂီၢ်လဲၣ်န့ၣ် တၢ်တသ့ၣ်ညါအီၤလီၤတံာ်ဘၣ်).

တၢ်တြီၢ်ဟ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤတဖၣ် မၤဘၣ်ဒိနူသဝီဖိလၢကျဲအါဘိလီၤ. ပုၤလၢအဘၣ်ဒိအါကတၢ်မ့ၢ်ဝဲ ပုၤမၤအိၣ်မၤ အိတန့ၢ်ဂီၢ်တန့ၢ်ဂီၢ်တဖၣ် လၢအဒီးသန့ၤထီၣ်သးလၢ တၢ်ဟးဆါပနီၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံာ်, ဒီးပုၤလၢအဟီၣ်ခိၣ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ

⁵ တၢ်ဂံၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲတန့ၢ်ဆါကီၢ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ကစိၣ်လၢ တၢ်တရၤလီၤအီၤတဘျၢအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဖဲ လၢမ့ၢ် ၂၀၂၀နီၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.

လိာ်အိၣ်လၢအဒူသဝီခိၣ်ယၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကိာ်ရှၢ်တဖၣ်လၢအမ့ၢ် တီအူ, မ့ၢ်တြီၢ်ဒီး န့ၣ်ပျၢ်ယာ်တဖၣ် တဲၤဖျါထီၣ်ဘၣ် ဃးတၢ်လုာ်အိၣ်နီၣ်ခိၣ်သးသမ့တၢ်ဂ့ၢ်ကိာ်တဖၣ်အါကတၢ်လီၤ. ဝဲမ့ၢ်တြီၢ်ကိာ်ရှၢ်အပူၤ, တၢ်မၤကဆုၣ်လီၤက့ၤ တၢ်တြီၢ်ယာ် တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤ မ့ၢ်လၢလိာ်ကဝီၤသဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်သဂၢ်ဒီး တၢ်လုာ်အိၣ်နီၣ်ခိၣ်သးသမ့တၢ်ဂ့ၢ်ကိာ်အါမးအယိၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်ပျၢ်ယာ်ကိာ်ရှၢ်အပူၤ, န့ၣ်ဖိသဝီဖိလၢအအိၣ်ဆိးဖဲ ထံဆၢကိာ်ဆၢတဖၣ် ဘၣ်သဂၢ်ဒီးတၢ်တၢ်အါဒၣ်တက့ၢ်မ့ၢ် လၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ် ပှၤက့ၣ်လဲၤမၤကတၢ်ဖိဒီး ဘၣ်ခိၣ်လုာ်လီၤဝဲကိာ်ကိာ်ကိာ်တၢ်တၢ်ဆၢ ဒ်သိးကလဲၤန့ၣ်ပှၤပနံၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲလၢယုၤန့ၣ်, သဝီဖိတနီၤဘၣ်တၢ်ဖိၣ်န့ၣ်အိၣ်လၢ ကိာ်တၢ်တၢ်သးဖိတဖၣ်ဝံၤဒီး တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်နီၣ်ခိၣ်တၢ် စံၣ်ညီၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တြီၢ်တံၢ်ယာ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်မ့ၢ်လၢ လိာ်ကဝီၤခိၣ်နီၣ်တဖၣ် တမၤထွဲတၢ် တြီၢ်တံၢ်ယာ်တၢ်ဘျးဒ်သိးသိးထီၣ်ဘၣ်အယိၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအိၣ်ပညိမ့ၢ်ဝဲ ပှၤလၢသဝီတဖျၢၣ်အပူၤ လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤဆူ အဟီၣ်ခိၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးလိာ်န့ၢ်ဝဲ, ဒီးပှၤလၢအအိၣ်လၢသဝီအဂၤတဖၣ်တခီ တၢ်တဒုးလဲၤထီၣ်က့ၤလီၤအိၣ် ဒ်န့ၣ်ဘၣ် အယိၣ်လီၤ. တကးဒီးဘၣ်, တၢ်တြီၢ်ယာ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအံၤ တမ့ၢ်ထဲလၢအဟဲခိၣ်ဖျိ ကိာ်ပယိၣ်ပဒိၣ်ဒီး ခုၣ်အဲၣ်ယုၤပဒိၣ် တဖၣ်အတၢ်န့ၣ်လီၤဘၣ်. သဝီဖိလၢဟီၣ်ကဝီၤတနီၤအပူၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်တြီၢ်ယာ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအကျိၤအကျဲၤလၢ အနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲဒီး ဒီသဒၢ ဒီတံၢ်ယာ်အသဝီ မ့တမ့ၢ်တြီၢ်ပှၤလၢတၢ်ချၢဝဲလၢ အတၢ်ဟဲန့ၣ်ဆူသဝီပူၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ် လၢပှၤအိၣ်ခိၣ်အိၣ်ယၢၤတဖၣ်ဘၣ်ဟဲခိၣ်သဝီအံၤလၢကလဲၤက့ၤဖဲမၤအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လဲၤဆါတၢ်ပှၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤအယိၣ်, တၢ် သဘံၣ်သဘုၣ်လၢ သဝီတဖျၢၣ်ဒီးတဖျၢၣ်အဘၢၣ်စၢၤအိၣ်ထီၣ်ဝဲတလီၤလိာ်န့ၣ်လီၤ.

ဂ) တၢ်ဟ်လီၤဆိပှၤ လၢတၢ်ဒီသဒၢတၢ်ဆါအဂီၢ်

အါတက့ၢ်ဒူသဝီလၢ KHRG ပျို့ပူၤပှၤမၤနီၣ်မၤပၤတၢ်ကစီၣ်တဖၣ်တုၤအိၣ်ဝဲအလီၢ်န့ၣ် တၢ်တ့ထီၣ်ဝဲ တၢ်ဒီသဒၢတၢ် ဆါတၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကဲအလီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ခုၣ်အဲၣ်ယုၤပဒိၣ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲလဲၤတၢ်ကလုာ်လၢ ဒူသဝီကိးဖျၢၣ်ဒီးကဘၣ် အိၣ်ဒီး တၢ်ဟ်လီၤဆိပှၤအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤ တၢ်ဆိၣ်ထွဲစၢၤလၢတၢ်ချၢတဟဲနီၣ်တမံၤဘၣ်, ဒီးသဝီဖိတဖၣ် အနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲရဲၣ်ကျဲၤသကိးဝဲ တၢ်တ့ထီၣ်တၢ်အိၣ်ကဒုလိာ်ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢဝဲဆူလၢ ပှၤလၢအဘၣ်အိၣ်ဝဲ တၢ်ဟ်လီၤဆိအလီၢ်တဖၣ်န့ၣ်အဂီၢ်လီၤ. ပှၤတဖၣ်လၢအဘၣ်အိၣ်ဝဲ တၢ်ဟ်လီၤဆိအလီၢ်အံၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲပှၤလၢအဟဲက့ၤ လၢထံဂ့ၢ်ကိာ်ဂၤ အဘူးကတၢ်ကိာ်ကိာ်ကိာ်တၢ်, ဒီးပှၤလၢအဟဲလၢဟီၣ်ကဝီၤ မ့တမ့ၢ်ကိာ်ရှၢ်အဂၤ, လီၤဆိဒၣ်တၢ် လၢဝဲတက့ၣ်, ခိၣ်ဖျိလၢတၢ်ထံၣ်န့ၣ်တၢ် ခိၣ်ရဲန့ၣ်တၢ်ဆါကဲထီၣ်သးဖဲတၢ်လိာ်တဖၣ်န့ၣ်အယိၣ်လီၤ. တၢ်ဟ်လီၤဆိပှၤအဆၢ ကတီၢ်လီၤဆိလိာ်သးလၢဟီၣ်ကဝီၤတဘျီဒီးတဘျီ, တၢ်ဟ်ပနီၣ်အိၣ်စးထီၣ်လၢ ၁၄သီ တုၤ ၂၈သီန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ်လီၤဆိပှၤအကျိၤကျဲၤအံၤ ဒုးအိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိာ်စ့ၢ်မံၤစ့ၢ်ကိးလီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးတနီၤအပူၤ, ပှၤတနီၤသ့ၣ်ဒိၣ်သး ဖျိးခိၣ်ဖျိလၢအဘၣ်အိၣ်လၢ တၢ်ဟ်လီၤဆိအလီၢ်အယိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲဘံလုကီၢ်ဆၣ်, န့ၣ်ထုၣ်ကိာ်ရှၢ်အပူၤန့ၣ်, ပှၤသဝီဖိ လၢအဘၣ်အိၣ်ဝဲတၢ်ဟ်လီၤဆိအလီၢ်တနီၤတဲဝဲလၢ “ပဟဲက့ၤဝဲအံၤအယိၣ် သုမ့ပျိၤတၢ် ဘၣ်ယိၣ်တၢ်န့ၣ် ခးပှၤတခီ”⁶ ဝဲတီအူကိာ်ရှၢ်အပူၤ, တၢ်ဟ်ဖျါဝဲလၢ ပၤကိာ်သုးဖိလၢအမူၤသံးတဂၤ လဲၤန့ၣ်လီၤဆူပိာ်မုၢ်ဖိခံၣ်ဂၤ အလီၢ်မံၤဒးပူၤ ဝဲ တၢ်ဟ်လီၤဆိအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖိၣ်ထုးထီၣ်ကွံာ်အိၣ်လၢဒးပူၤ ဝဲပိာ်မုၢ်ဖိခံၣ်ဂၤအံၤ ကိးပသုထီၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.⁷

⁶ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်အိၣ် ဝဲဘံလုကီၢ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအိၣ်တဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၣ်ဘၣ်အိၣ် ဝဲ လၢမ့ၢ် ၂၀၂၀န့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
⁷ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်အိၣ် ဝဲဒိၣ်ဖးခိၣ်ကိာ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအိၣ်တဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၣ်ဘၣ်အိၣ် ဝဲလၢအိၣ်ကူး ၂၀၂၀န့ၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.

၃) တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၤခိသးသမူအဂီၢ်

ဖဲ ခိရိန့ၣ်တၢ်ဆါကဲထီၣ်ဝံၤတယံာ်တမိာ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤတၢ်ဆိၣ်တၢ်အိၣ်တဖၣ် (ဟုသး, သိအိၣ်, သဘုချံၣ် ဇီးအံၣ်တဖၣ်) ဆူဒူသဝီလၢအအိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်တၢ်ပာ်ဖိလၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်အံၤ တၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤထဲလၢ ဟံၣ်ဖိပိာ်ဖိလၢတၢ်ထံၣ်အိၣ်လၢ အလိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်န့ၣ်အဂီၢ်လီၤ. တၢ်ဟ်ပနီၣ်ဆါတဲာ် ပုၤလၢအလိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤအံၤ လီၤဆိလိာ်အသးတဆဲးတက့ၢ်, ဘၣ်ဆၣ်အါတက့ၢ် ဇီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢ တၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်တၢ်အိၣ်ယၢၤဇီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢ အယုထာမၤနီၣ်ဟံၣ်ဖိပိာ်ဖိလၢလိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်စရိတခီ မ့ၢ်ဝဲလီၢ်ကဝီၤခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်, ဝံၤဇီးဆုၤထီၣ်ဝဲဆူပဒိၣ်ပုၤအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ကရူၢ်ခိၣ်လၢ နူသထူၣ်ကီၢ်ရှၢၣ်တဂၤဟ်ဖျါဝဲလၢ တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤဝဲတဖၣ် သဝီဖိအိၣ်ဝဲခွဲးသိဇီးလၢကွံာ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤတၢ်ဆိၣ်အံၤ မ့ၢ်ဒၣ်ထဲလၢဟံၣ်န့ၣ်ယီထာတနီၤအဂီၢ်အယီ တၢ်ဘၣ်ကံာ်ဂုၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲတနီၤ လၢနူသဝီတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ရှၢၣ်တဖၣ်လၢအတအိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်တၢ်ပာ်ဖိလၢတဖၣ် တဇီးန့ၢ်ဘၣ်ဒၣ်လဲာ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်အံၤဘၣ်. ဖဲမုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရှၢၣ်န့ၣ် တဇီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢထံကီၢ်ပဒိၣ်ဇီး တၢ်ကရၢကရိအဂၤတဖၣ်အအိၣ်နီၣ်တမံၤဘၣ်.

နူပုၤယာ်ကီၢ်ရှၢၣ် DKBA သုးအိၣ်ဟီၣ်ကဝီၤအပူၤ, တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲကလုာ်ကလုာ် လၢတၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ DKBA သုးတဖၣ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤတၢ်ဆိၣ်တၢ်အိၣ်လၢ သဝီဖိတဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ် ထာဝဲကျိၣ်စုလၢ သဝီဖိဟံၣ်န့ၣ်ယီထာတဖၣ်အအိၣ် ဇီးဟ့ၣ်နီၤလီၤဝဲတၢ်ဆူ သဝီဖိလၢအဂၤတဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဇုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သးဒုဇီ မ့ၢ်လၢလီၢ်ကဝီၤသဝီဖိတဖၣ် တနၢ်ပာ်ဝဲလၢဘၣ်မနုၤအယီလၢ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ်ကျိၣ်စုဆူ DKBA အအိၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအဂီၢ်လဲၣ်န့ၣ်ဘၣ်.

တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်လၢ တၢ်မၤနီၣ်မၤယါအိၣ်ဖဲ ယုလၢအတီၢ်ပူၤအံၤတဖၣ် အါတက့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤအိၣ်ဖဲ လါမၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဆါကတီၢ်ဖဲန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဆါရၢလီၤသးသိသိအကတီၢ်ဘၣ်ဆၣ် လီၢ်ကဝီၤအါတီၢ်အပူၤ တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၤခိသးသမူတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဟဲပာ်ထီၣ်အါမးလံလၢနူသဝီဖိတဖၣ်အသိးအကျါန့ၣ်လီၤ. အဝဲအံၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဟဲနးထီၣ်ဝဲဘၣ်ဆၣ်တုၤခဲအံၤပဒိၣ်ပုၤအတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဆူညါလၢ နူသဝီဖိတဖၣ်အဂီၢ်တခီတအိၣ်ဇီးဘၣ်.

၄) တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဇီး တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့

ဖဲတၢ်တြီၢ်တံာ်ယာ်ပုၤန့ၣ်လီၤဟးထီၣ်အကတီၢ်န့ၣ်, ကွီအါတက့ၢ်အတၢ်မၤလိနံၣ်ကတၢ် ဇီးကွီပျါဝံၤလံန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီဖဲတၢ်မၤနီၣ်မၤယါတၢ်ကစီၣ်အကတီၢ် KHRG တဇီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃး ခိရိန့ၣ်တၢ်ဆါအံၤ မၤဘၣ်ဒိတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ တၢ်အိၣ်သးအိၣ်ဒဲလဲၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်ဘၣ်.

တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အိၣ်ဝဲတနီၤ လၢအဘၣ်ဃးဇီး တၢ်ဇီးန့ၢ်ဆူၣ်ချ့တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲအပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢဟီၣ်ကဝီၤအါဘၣ်အပူၤ, တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒါးတအိၣ်ဘၣ်. အယီဒူသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်လဲၤဝဲဆူတၢ်လီၢ်အယံၤ ဒဲသိးကန့ၢ်ဘၣ် ဆူၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢဟီၣ်ကဝီၤတနီၤအပူၤ, တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒါး မ့တမ့ၢ် တၢ်ဆါဟံၣ်လၢအဘူးကတၢ်န့ၣ် အိၣ်လၢကီၢ်ဆါအဝဲဒါးခိတကပၤ, လၢအမ့ၢ် ကီၢ်ကွီၣ်တဲာ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်အခွဲးလၢ ပုၤကဟးထီၣ်ဟးလီၤ ဖဲတၢ်လိၣ်ဘၣ်ကသံၣ်ကသိတၢ်ကူၣ်စါယါဘျါအကတီၢ်ကစီၣ် ဘၣ်ဆၣ်ခိဖျိတၢ်တြီၢ်ယာ်တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤအယီ ကသံၣ်ကသိဇီးဆူၣ်ချ့ပိးလီ လၢတၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒါးတဖၣ်အပူၤလၢကွံာ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. နူသဝီဖိလၢခိခိၣ်လီၢ်ကဝီၤတဖၣ်, ဇီးဟီၣ်ကဝီၤလၢတၢ်တြီၢ်ယာ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤယံးယံးတဖၣ် မ့ၢ်တဟ်ဖျါထီၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်တဖၣ်ဘၣ်ဆၣ် အဝဲသ့ၣ်စးထီၣ်ကွၢ်ဆါခဲဘၣ်တုၤလံ တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢကမၤစၢၤ သဝီဖိတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

Tha Htoo (Thaton) Township, Doo Tha Htoo (Thaton) District KHRG

Moo (Mone) Township, Kler Lwee Htoo (Nyaunglebin) District KHRG

တၢ်ဂီၤတဘျၢ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိန္နၢ်အိၤဖဲ လါမ့ၤ ၂၄သီ, ၂၀၂၀နံၣ် ဖဲကိးကွးသးဒီးနီၣ်ဖးလံာ်သဝီအဘၣ်စၢၤ, ဝုရီကရူာ်, ဣသထူၣ် ကီၢ်ရၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဟ်ဖျါဖဲလံာ်ဒုးသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတ ဖၣ်လၢတၢ်ကျးလီၤအိၤ ဖဲလီၢ်ကဝီၤကျဲတဖၣ်အကပၤန့ၣ်လီၤ. လံာ်တယၢ်အံၤဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၤလၢ KDHW, KEHOC, WHO ဒီးဟ်ဖျါဖဲတၢ်ဒိသဒၢ ခိရီန့ၣ်တၢ်ဆါလၢကျဲအါတိန့ၣ် လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

တၢ်ဂီၤတဘျၢ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိန္နၢ်အိၤဖဲ လါမ့ၤ ၂၀သီ, ၂၀၂၀နံၣ် ဖဲကိးနံၤသဝီ, မူကီၢ်ဆၣ်, ချၢၢ်လွံာ်ထူၣ်ကီၢ်ရၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤ အံၤဟ်ဖျါဖဲ ခုၣ်အံၣ်ယုၣ်ဆုၣ်ချ့ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢ မူကီၢ်ဆၣ်ဒီး CIDKP ကရၢဖိတဖၣ်မၤသကိးတၢ်လၢ တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါနၢ် ပၢၢ်တၢ်သိၣ်လိဘၣ်ယး ခိရီန့ၣ်တၢ်ဆါအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

Htaw Ta Htoo (Htantabin) Township, Taw Oo (Toungoo) District KHRG

Moo (Mone) Township, Kler Lwee Htoo (Nyaunglebin) District KHRG

တၢ်ဂီၤတဘျၢ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိန္နၢ်အိၤဖဲလါမးရှး ၃၁သီ, ၂၀၂၀နံၣ် ဖဲ ငဲကဝီၤ, တီအူဝုာ်, တီအူကီၢ်ရၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟ်ဖျါဖဲ တၢ်ဒိသဒၢ ခိရီန့ၣ်တၢ်ဆါအပိးအလီလၢ CDNကရၢ ဟ့ၣ်လီၤ အိၤဆူ ခုၣ်အံၣ်ယုၣ်ပဒိၣ် တီအူကီၢ်ရၣ်ခိၣ်ဒီး ကီၢ်ရၣ်ခိၣ်နၢ် တဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤ က့ၤအိၤတဆိ ဆူလီၢ်ကဝီၤသဝီဖိတဖၣ်အအိၣ်ဒီး ဘၣ်တၢ်သူစ့ၢ် ကိးအိၤ လၢတၢ်တ့ထီၣ် တၢ်ဒိသဒၢတၢ်ဆါတၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံ အလီၢ် လၢတီအူကီၢ်ရၣ်ဒိတဘျၢ်ညါအပူၤန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

တၢ်ဂီၤတဘျၢ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိန္နၢ်အိၤဖဲ လါမ့ၤ ၁၇သီ, ၂၀၂၀နံၣ် ဖဲတခိးပုၤသဝီ, တခိးပုၤကရူာ်, မူကီၢ်ဆၣ်, ချၢၢ်လွံာ်ထူၣ်ကီၢ်ရၣ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟ်ဖျါဖဲတၢ်ပနီၣ်လၢသဝီဖိဟ်လီၤဖဲ ဖဲအသ ဝီကျဲန့ၣ်လီၤ နိအမ့ၢ်ကျိၤကျဲတခါလၢအဒိသဒၢ ခိရီန့ၣ်တၢ်ဆါ န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပနီၣ်အံၤ အိၣ်ကွဲးလီၤအသးလၢ “ပုၤဆါတၢ်တ ဖၣ် တဘျၢ်ဖဲန့ၣ်လၢသဝီပူၤဘၣ်.” (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

(ခ) တၢ်မၤဆူာ်ထီၣ်သးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒီး တၢ်ဒုးတပျိုၤလၢ ပုၤဖီၣ်စုကဝဲၤတဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤ

ဖဲတၢ်မၤနီၣ်မၤယါတၢ်ကစီၣ်ဆၢကတီၢ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးတဖၣ်မၤအါထီၣ် အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ, မၤဆူာ်မၤဂ့ၤ ထီၣ်အသးကလၢတဖၣ် ဒီးဆုၤအါထီၣ်သးဆူအတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤလၢကလံၤစိးတကပၤ ဖဲ KNU ဟံၣ်ပနီၣ်ယာ်ကီၢ်ရူၣ် တဖၣ်အပူၤလီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဆုၤအါထီၣ်စ့ၢ်ကိး အသးဖိဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိတဖၣ် လၢအသးကလၢ, KNU ဒီး လီၢ်ကဝီၤ သဝီဖိတဖၣ်တြီၣ် တၢ်တ့ထီၣ်သးအကျဲၤမ့ၢ်လၢ အဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်အံၤသနၢ်ကုဒီး အဝဲသ့ၣ်ဘီဒီးဝဲကွၢ်ကွၢ် န့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢယနူၤအါရံၤ ၆သီ, ၂၀၂၀ နံၣ်န့ၣ် KNLA အသးဖိတကၤ ထံၣ်ချူးဝဲဒၣ်လၢ ကီၢ်ပဒိၣ်အကဘီယူၤဖိခဲမ ရၢဒိတၢ်ဂီၤ (Drone) တဘျီ ဒိန့ၢ်သဝီဖိတဖၣ်အစံာ်ပျိုၤလၢခူပူၤကရူၢ်, လူၢ်သီကီၢ်ဆၢ, မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရူၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.^၈ အဝဲအံၤဒုး အိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ် လၢကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအယုသ့ၣ်ညါ ဆိဝဲ အဝဲသ့ၣ်ဒုၣ်ဒါဟီၣ်ကဝီၤတၢ်အိၣ်သးလၢအမ့ၢ် KNU အတၢ်ပၤတၢ်ပြးအလီၢ်, ဖဲလၢ NCA တၢ်ဘျီအဆၢဖိ- ၅ (က) တြီယာ်အဝဲသ့ၣ်ဒုၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးတဖၣ် ဟးဝုၤဝီၤဒီးလဲၤတလၢက့ၤတလၢစ့ၢ်ကိး KNU အတၢ်ပၤတၢ်ပြးအလီၢ်ကျဲတဖၣ် လၢတၢ်အိၣ်သးအကလုာ်ကလုာ်, ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဒုးလိာ်ယၢလိာ်သးဒီး KNLA န့ၣ်လီၤ.

အါဒုၣ်တၢ်တက့ၢ်တၢ်အံၤကဲထီၣ်ဝဲလၢ မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရူၣ်, ဖဲကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးတဖၣ်ဟးဝုၤဝီၤအါထီၣ် လၢဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါ အီၤလၢ KHRG ပျို့ပူၤပုၤမၤတၢ်ဖိတကၤ ဖဲဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၢ ဖဲလၢမ့ၢ် ၂၀၂၀ နံၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်သးဝဲအံၤ, ဒီးတၢ် ဒုးတပျိုၤလၢအညီန့ၢ်ကဲထီၣ်လၢ KNLA ဒီးကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးဖဲ ဖၣ်ပူၣ်-ကမးမိၣ်ကျဲၤလၢ တလၢအံၤစ့ၢ်ကိး, ဒုးအိၣ် ထီၣ်အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီလၢ ကမ့ၢ်တဖၣ်အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ် လၢကရူၢ်တဖၣ်ဒိအမ့ၢ် မဲာ်ကျိ, မဲးညူး, မဲးခူၣ်, မဲးမ့, ဒုဝါ, ကွီပါ, မဲးပြး ဒီးထံသဒိၣ်ထံၣ်န့ၣ်လီၤ. လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိတနီၤ ခဲအံၤပျိုၤတၢ်လၢကလဲၤမၤတၢ်လၢအစံာ် ပျိုတဖၣ်အပူၤ လၢအအိၣ်ဘူးဒီးသိလုာ်ကျဲန့ၣ်လီၤ. အဂၤတနီၤ ခူၣ်ဟံၣ်ယာ်ဝဲတၢ်ပူၤတဖၣ်လၢအဟံၣ်ဖိယီဖိတဖၣ်အ ကီၢ်ဒိသိးကဟံးန့ၢ်တၢ်ဒိသဒါလၢ တၢ်ဒုးမ့ၢ်ကဲထီၣ်လၢအဘူးဒီးသဝီအခါန့ၣ်လီၤ. လီၢ်ကဝီၤပုၤတဝါဖိတဖၣ် လဲၤမံဝဲ လၢပုၤပူၤ ခိဖျိအဝဲသ့ၣ်ပျိုၤဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးတဖၣ် ကဖိၣ်န့ၢ်အဝဲသ့ၣ် ဒီးကမၤဆူာ်မၤစိး (ဝံပီတၢ်) ဒီးကမၤ အကဲန့ၢ်ပုၤဒုးနံၣ်ကျဲန့ၣ်လီၤ.^၉

ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးတဖၣ် ရဲၣ်ကျဲၤကတီၢ်ဟံၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢ အရ့ဒိၣ်တဖၣ်ဖဲတီအူကီၢ်ရူၣ်အပူၤ, ဒီးဆုၤဒီး ကျိချံၤမျိာ်သ့ၣ်, တၢ်အိၣ်တၢ်အိဒီးအသးမ့ၢ်သံၣ်ဘိတဖၣ် ဆူအသးကလၢလၢတၢ်မဲာ်ညါလၢဟီၣ်ကဝီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲ သ့ၣ်မၤစ့ၢ်ကိးသးတၢ်မၤလိတဖၣ်လၢ သဝီဖိတဖၣ်အတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးကရၢၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢယနူၤအါရံၤဒီး လၢအုၤဖြၣ် အပူၤန့ၣ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးတဖၣ်ဆုၤသးသိလုာ် ၁၃၂ ခိၣ် ဆူအဝဲသ့ၣ်အသးကလၢလၢတၢ်မဲာ်ညါ, အါဒုၣ်တၢ်တ က့ၢ်ဟဲခိဖျိလၢအဝဲသ့ၣ်အသးဝဲလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်ဖဲတီအူဝုၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ယုဝဲလီၢ်ကဝီၤသဝီဖိအသိလုာ်တဖၣ် လၢတၢ် အိၣ်သးအကလုာ်ကလုာ် လၢကဝံစိာ်တီဆုၤဝဲန့ၢ်အသးတၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ် ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢယ နူၤအါရံၤ ၁၅သီ, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပဒိၣ်သးသိလုာ် ၂၅ခိၣ် လၢအဝံစိာ်တီဆုၤဝဲကျိချံၤမျိာ်သ့ၣ်, တၢ်အိၣ်တၢ်အိဒီး ကသ့ၣ် ၁၁၇၄ ယုာ်ဒီး သိလုာ်ယာ်ခိၣ်လၢအဝံစိာ်တီဆုၤဝဲတၢ်အိၣ်တၢ်အိဒီး သးတၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ်လဲၤဝဲ ဖဲတီအူဆူ မ့ၢ်ထီၣ်ချၢၣ်လၢသးတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တြီယာ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤခိဖျိ ခိရိန့ၣ်တၢ်ဆါသတြီၢ်အဆၢကတီၢ် ဒုၣ်လဲၣ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးတဖၣ် မၤဒီးစ့ၢ်ကိး တၢ်တ့ထီၣ်သးကျဲမ့ၢ်ကျဲဘိလၢဟီၣ်ကဝီၤပူၤကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢမ့ၢ်

^၈ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲလူၢ်သီကီၢ်ဆၢ လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအီၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဖဲ လၢယူၤလဲၣ်၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

^၉ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၢ လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအီၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဖဲ လၢမ့ၢ် ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

၂၆၀၀, ၂၀၂၀နံနံ အဝဲသ့ၣ်ဆုာ်အါထီၣ်သိလ့ၣ်တုၣ်တခိၣ်ဒီး သိလ့ၣ်အဂၤခံခိၣ်လၢ အိၣ်ပွဲၤဒီးကံသဝံဒးဖးဒိၣ် တဖၣ် ဖဲတီအူဆူ ချၢၣ်လၢဝဲၣ်, ဝံဒီးအဝဲဆုာ်ကဒီးဝဲဆူတၢ်မဲၣ်ညါန့ၣ်လီၤ.¹⁰

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိန့ၢ်အီၤဖဲလါမးရှး ၇၀၀, ၂၀၂၀နံနံ ဖဲပလဲဝးတၢ်လီၤ, ခံဆံတမံးလၢသဝီ, စံၣ်ပုၣ်ကလုကရူာ်, ဒိၣ် ဖးခိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, တီအူကီၢ်ရၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဒုးန့ၣ်ဝဲ ကီၢ်ပ ယီၤပဒိၣ်သုးအသိလ့ၣ်တဖၣ်လဲၤခိၣ်ဝဲဒုလိာ်ကျိအခါန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိန့ၢ်အီၤဖဲ လါမုၤ ၃၀၀, ၂၀၂၀နံနံ ဖဲစ--- သဝီ, တီပုၣ်ကံကရူာ်, ဒိၣ်ဖးခိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, တီအူကီၢ် ရၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဒုးန့ၣ်ဝဲ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးအသိလ့ၣ် တဖၣ် လဲၤခိၣ်ဝဲသဝီန့ၣ်လီၤ. သိလ့ၣ်လၢအစုထွဲတကပၤန့ၣ် မ့ၢ်သဝီဖိတဂၤအသိလ့ၣ် လၢဘၣ်တၢ်မၤန့ၢ်အီၤလၢကဘၣ် ဝံစိာ်တီဆုာ်န့ၣ်ဝဲ သုးတၢ်ပိးတၢ်လီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

၁) တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢစုၤလီၤလၢမ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤ

က) တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဂံၢ်ထံး - ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအတုၣ်ကျဲမ့ၢ်

KNU ဒီးလီၤကဝီၤသဝီဖိတဖၣ် တြီၢ်ဝဲကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုး တၢ်တုၣ်ထီၣ်ကျဲမ့ၢ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢ အဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လိာ် ဘျီလိာ်လၢ တီအူ, နူသထူၣ်, ချၢၣ်လ့ၢ်ထူၣ်ဒီးမ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်ဘၣ်ဆၣ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုး မးဒီးဝဲကွဲၢ် ကွဲၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဝဲအံၤကထီၣ်ဝဲတၢ်ဖျၢၣ်ဆၢအဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုး ဒီး KNLA အဘၢၣ်စၢၤ စးထီၣ် လၢ ၂၀၁၈နံနံ, ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ် တၢ်ဒုးတပျီၤအါဘျီလၢအပူၤကွဲၢ်ခံန့ၣ်န့ၣ်လီၤ. KHRG မၤနီၣ်မၤယါတုၢ်ဝဲ ကီၢ်ပ ယီၤပဒိၣ်သုးအတၢ်အိၣ်ဖျါဒီး တၢ်တုၣ်ကျဲမ့ၢ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ် လၢမ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤ စးထီၣ်ဖဲလါယနူၤအါရံၤ တုၤလၢ လါယူၤ ၂၀၂၀နံနံ, လၢအမၤစုၤလီၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ လၢကီၢ်ဆၣ်ကိးဘျီဒီး လၢအအိၣ်လၢကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ် လီၤ.

ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးတဖၣ် ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်တုၣ်ကျဲမ့ၢ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ ဒ်အမ့ၢ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤတခါ လၢအကကဲဘျးလၢ လီၤကဝီၤသဝီဖိတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သနာ်က့, KNU ထံၣ်ဝဲလၢ တၢ်တီၢ်ကျဲၤအံၤမ့ၢ်ဝဲ

¹⁰ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၤလီၤအီၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ် အီၤ ဖဲလါမုၤ ၂၀၂၀နံနံ အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ကီာ်ပယီပဒိၣ်သုး အတၢ်ကူၣ်ရဲၣ်ကျဲၤတခါလၢ ကမၤလဲၣ်ထီၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ပတၢ်ပြးလၢကညီဟီၣ်ကဝီၤပူၤအယီၤ သတးဒီးထီၣ်တၢ်တုၤကျဲၤတၢ်တီၢ်ကျဲၤအံၤန့ၣ်လီၤ. ၆ KNLA အသုးခိၣ်ဖးဒိၣ်ဖဲမ့ၢ်တြီၢ်ပူၤတဂၤ တဲဖျါထီၣ်ဝဲလၢ “ကီာ် ပဒိၣ်သုးသ့ၣ်တဖၣ် ဟံးန့ၢ်တၢ်ဘျူးလၢ ထံကီာ်ဒီဘ့ၣ်တၢ်ပတၢ်တၢ်ခးအလံာ်ယံးယာ် ခီဖျါမၤအါထီၣ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤ ထီၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤတဖၣ် ၆အမ့ၢ်တၢ်တုၤထီၣ်ကျဲၤ (...). ဝံၤဒီး အဝဲသ့ၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ် အတၢ်ပတၢ်ဆၢတဖၣ် ညီကဒၣ် ဖိ, ဆၢအါထီၣ်အသုးမ့ၢ်သံၣ်ဘိတဖၣ်ဒီး (တုၤထီၣ်) ဝဲၤအသီတဖၣ် လၢကဆၢန့ၣ်ဝဲကလုာ်န့ၣ်ဖိတဖၣ်အဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် လၢ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ပအဖီလၢန့ၣ်လီၤ. ပထီၣ်တၢ်တုၤထီၣ်ကျဲၤမ့ၢ်အံၤခီဖျါ တၢ်အံၤမၤပယုဲဝဲ လီၤကဝီၤကညီကမ့ၢ်ဖိ အခွဲးအယာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.”¹¹

လီၤကဝီၤသဝီဖိတဖၣ်စ့ၢ်ကီး အိၣ်ကျဲၤမုဆူထီၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်အံၤ, ဒီးကမ့ၢ်ဖိလၢ နွဲၣ်လိကီာ်ဆၢပူၤတ ဂၤ ရဲၤပုးဝဲ KHRG အသိး “တၢ်တုၤကျဲၤမ့ၢ်အံၤ မၤဘၣ်ဒီဘၣ်ထံးဝဲ ပတၢ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ်လီၤကျဲၤတဖၣ်အယီၤ ပတပျဲအဝဲ သ့ၣ် (ကီာ်ပယီပဒိၣ်သုးတဖၣ်) ကတုၤထီၣ်ကျဲၤမ့ၢ်အံၤဘၣ်. (...) ပဘၣ်ထီၣ်ဒါအဝဲသ့ၣ်ဒ်သိးဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သုးတၢ် ကျဲၤအံၤသုတကထီၣ်တဂ့ၤအဂီၢ်လီၤ.”¹² တၢ်တုၤကျဲၤမ့ၢ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤအံၤ မၤဟးဂီၤဝဲတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျူးကျိးကရၢၢ်တဖၣ်အါ တုၢ်မးလံ, ဒီးကီာ်ပယီပဒိၣ်သုးနီၣ်ဂံၢ်ဖဲအါထီၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်အသုးကလၢအံၤ ဒုးကထီၣ်တၢ်ပျဲတၢ်ဖုး, တၢ်တံာ် တၢ်လၢလီၤကဝီၤသဝီဖိတဖၣ် ကလဲၤထီၣ်ဟးလီၤလၢ အစံာ်ပျဲတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢယနူၤအါရံၤ ၉သိ, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ် လီၤကဝီၤသဝီဖိဒီး ထံလီၤကီာ်ပူၤပုၤယုၤအိၣ်ကမ့ၢ် (IDP) အဂၤ ၂၀၀ ဘျဲၣ် ဖဲလၢဒိၣ်ကီာ်ဆၢ, ချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီာ်ရ့ၣ်ပူၤတဖၣ် ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်သးလၢလၢဒိၣ်ဝဲပူၤ ထီၣ်တၢ်ပယီပဒိၣ်သုး တၢ်တုၤကျဲၤမ့ၢ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ကိးသတြီၢ်ထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲလၢ တၢ်ကမၤထီၣ်ဝဲထံကီာ်ဒီဘ့ၣ် တၢ်ပတၢ်တၢ်ခးအလံာ်ယံးယာ်အံၤ လၢအအိၣ်ဒီးအကျိၤအကျဲၤလီၤတၢ်လီၤဆဲး ဒီးတၢ်ထံၣ်တုၤကွၢ်ဖျါအီၤဖျါဖျါဖျါသု လၢကဟဲစိာ်န့ၣ်ဝဲတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်လၢအယုၤကၢန့ၣ်လီၤ. လၢခဲတနံၤန့ၣ်, KNLA ခၢၣ်စး နွံၤလၢချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ်, တီအူ ဒီးမ့ၢ်တြီၢ်ကီာ်ရ့ၣ်တဖၣ် ထံၣ်လိာ်သးဒီး ကီာ်ပယီပဒိၣ်သုးလၢကလံာ်ထံးသုးဝဲလီၤခိၣ်သ့ၣ်ခၢၣ်စးတဖၣ် ဒ်သိးကတဲ သကိးဝဲဘၣ်ယး တၢ်တုၤထီၣ်ကျဲၤမ့ၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.¹³

ဖဲလၢယနူၤအါရံၤ ၁၅သိ, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ် လီၤကဝီၤသဝီဖိဒီး IDP တဖၣ် ကရၢၢ်ကရိထီၣ်ဝဲ တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်သးလၢအ လီၤကဲာ် (ဒ်အပူၤကွံာ်) လၢအံၤတုၤထီၣ် IDP ဒဲကဝီၤပူၤ, ဒီးဖဲဘ---, စ---ထၣ်, ဒီးစ---သဝီတဖၣ်, ဘုသိၣ် ကီာ်ဆၢ, မ့ၢ်တြီၢ်ကီာ်ရ့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.¹⁴ တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်သးအဂၤခဲခါစ့ၢ်ကီး ဘၣ်တၢ်မၤအီၤဖဲ ထံလီၤသံးထၣ် ဒီးကွံာ်တမၣ်လီၤကဝီၤတဖၣ်, ဖဲနွဲၣ်လိကီာ်ဆၢပူၤ, ဒီးအဂၤတခါန့ၣ် ဖဲဒုၣ်ဘူးနီၣ်ဟီၣ်ကဝီၤ, လုာ်သိကီာ်ဆၢအပူၤန့ၣ် လီၤ. ပုၤလဲၤဟ်ဖျါထီၣ်သးတဖၣ် ဟ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ထီၣ်တၢ်တုၤကျဲၤမ့ၢ်ဒီး ကိးသတြီၢ်ထီၣ်ဝဲလၢကီာ်ပယီပဒိၣ်သုးတ

¹¹ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲလုာ်သိကီာ်ဆၢ လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအီၤတဘျဲအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဖဲ လၢမးရှး ၂၀၂၀နံၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.
¹² တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲနွဲၣ်လိကီာ်ဆၢ လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအီၤတဘျဲအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဖဲ လၢဖုၤတြီၢ်အါရံၤ ၂၀၂၀နံၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.
¹³ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲလုာ်သိကီာ်ဆၢ လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအီၤတဘျဲအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဖဲလၢဖုၤတြီၢ်အါရံၤ ၂၀၂၀နံၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.
¹⁴ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲဘုသိၣ်ကီာ်ဆၢဒီးနွဲၣ်လိကီာ်ဆၢ လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအီၤတဘျဲအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဖဲလၢမးရှးဒီးလၢဖုၤတြီၢ်အါရံၤ ၂၀၂၀နံၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဖှ် လာကဟးထီၣ်ကွံာ်လာ လီၤကဝီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. လာတၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်သးတဘျီအံၤ ပှၤကညီနီၣ်ဂံၢ်ခဲလၢာ်ခဲဆ့အိၣ်ဝဲ ၃,၁၅၀ ဂၤ, ဒီးဘၣ်တၢ်တီၣ်ခိၣ်ရိၣ်ခဲအိၣ်လၢလီၤကဝီၤခိၣ်နီၣ်ဒီးသ့ၣ်က့သးပှၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.¹⁵

Bu Tho Township, Mu Traw (Hpapun) District KHRG

Bu Tho Township, Mu Traw (Hpapun) District KHRG

Lu Thaw Township, Mu Traw (Hpapun) District KHRG

တၢ်ဂီၤလၢအဖီခိၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးန့ၣ်အိၣ်ဖဲ လၢယနူၤအါ ရံၤ ၁၅၀, ၂၀၂၀နံၣ် ဖဲယ---သဝီ, ဝဲးညးကရူာ်, ဘုသိၣ် ကီၢ်ဆၣ်, မှၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရ့ၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုၣ်တကပၤ အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးန့ၣ်အိၣ်တနံၤယီၤ ဖဲဒုၣ်ဘူးနီၣ်ဟီၣ်ကဝီၤ, ပုက့ ကရူာ်, လူၢ်သီကီၢ်ဆၣ်, မှၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရ့ၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤတ ဖၣ်အံၤ ဒုးနဲၣ်ဝဲဒၣ်လၢ သဝီဖဲတဖၣ်လၢအဟ်ဖျါထီၣ်သးထီၣ် ဒါဝဲ ကီၢ်ပဒိၣ်သးတၢ်တ့ထီၣ်ကျဲၤမှၢ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤ ဒီးကိးသ တြီထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးတဖၣ်ကထူးကွံာ်အသး လၢဟီၣ်ကဝီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

ခ) တၢ်ဒုးတပျီၤတဖၣ်လၢ KNLA ဒီးကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးတဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤ

ဒ် KHRG ပျိုပျိုပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်အသိး တၢ်ဒုးတပျီၤတဖၣ် လၢအကဲထီၣ်တွံာ်အသး လၢကီၢ်ပယီၤပ ဒိၣ်သးဒီး KNLA တဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤ အစ့ၤကတၢ်အိၣ်ဝဲ ၂၀၇ ဝီ ဖဲလူၢ်သီကီၢ်ဆၣ်, မှၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရ့ၣ်အပူၤ ဖဲတၢ်မၤ နီၣ်မၤယါတၢ်ကစီၣ်ကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.¹⁶ တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢတၢ်ဒုးတပျီၤတဖၣ်အံၤ ဘၣ်ကဲထီၣ်သးန့ၣ် ဒိဖျိလၢကီၢ်ပယီၤ ပဒိၣ်သးတဖၣ် လဲၤတလၢက့ၤတလၢကွံာ်ဝဲ KNU အတၢ်ပၤတၢ်ပြးအလီၢ် ဒိဖျိကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးတဖၣ် အတၢ်တ့ထီၣ် ကျဲၤမှၢ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤအယီၤလီၤ. ဖဲလၢယနူၤအါရံၤ ၂၇၀, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ်, ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးခိၣ်ခိၣ်ဂီၢ်ဂ့ၢ် လၢခိၣ်ချ့ သးရ့ၣ်နီၣ်ဂံၢ် (ခမရ-၇၀၈) တဂၤ အသံတ့ၢ်ဝဲဒိဖျိ တၢ်ပိးဖးထီၣ်လၢ KNLA အသိလ့ၣ်မ့ၣ်ပီၢ် ဖဲခ့ပူၤဟီၣ်ကဝီၤ, လူၢ် သီကီၢ်ဆၣ်, မှၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရ့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.¹⁷

¹⁵ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်အိၣ် ဖဲထီၣ်ထူၣ်ကီၢ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအိၣ်တဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၣ်ဘၣ် အိၣ် ဖဲလၢမ့ၤ ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

¹⁶ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်အိၣ် ဖဲလူၢ်သီကီၢ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအိၣ်တဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၣ်ဘၣ်အိၣ် ဖဲ လၢယူၤလံာ် ၂၀၂၀နံၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.

¹⁷ ကွၢ်ဘၣ် [“KNU Denies Targeting Myanmar Military Officer Killed in Mine Blast”](#) လၢ The Irrawaddy ရၢလီၤအိၣ် ဖဲလၢယ နူၤအါရံၤ ၂၀၂၀နံၣ် အပူၤတက့ၢ်.

တၢ်ဒုးတၢ်ယၤတဖၣ်အံၤ ပိာ်ထွဲထီၣ်ဝဲဆူ တၢ်ခးလီၤကျိချံၣ်သ့တဖၣ်လၢ ထံဖိကီၢ်ဖိအဟီၣ်ကဝီၤပူၤလၢ ကီၢ်ပယီၤ ပဒိၣ်သုးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ တၢ်ဟးဂူၢ်ဟးဂီၤဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်လၢလီၤကဝီၤသဝီဖိအတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢ ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ. ဒ်မုၢ်တြီၢ်ပုၤတဝါတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ကမံးတံာ် ဟ်ဖျါတ့ၢ် ဝဲအသိး, တၢ်ဒုးတပျီၤတဖၣ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ IDP ၂၁၃၇ ဂၤလၢမုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရှၢ်အပူၤ ဖဲလါဖုၤတြီၢ်အါရံၤ ၂၀၂၀ နံၣ်, လၢအပၣ်ယုာ်ဒီး ဖိဒိးသ့လၢ ယံာ်နံၣ်ဆူအဖိလၢ ၄၁၇ ဂၤန့ၣ်လီၤ.¹⁸ IDP တဖၣ်အံၤအါဒုးတၢ်တက့ၢ် စိာ်ယုာ် ဝဲတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ, တၢ်ကူတၢ်သိး, ကသံၣ်ကသီ ဒီးဟံၣ်ယီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ် လၢလၢလီၣ်လီၣ်တန့ၢ်ဘၣ် အယီ ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲ ဒီးမၤန့ၢ်ဝဲတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲတဖၣ်စ့ၢ်ဒိးမးလီၤ.¹⁹

ဖဲလါဖုၤတြီၢ်အါရံၤ ၂၁၃၇, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ် သဝီဖိခံၣ်ဂၤလၢ အ---သဝီ, လုဖိထၣ်ကရူာ်, နွဲၣ်လိကီၢ်ဆၢၣ်, မုၢ်တြီၢ်ကီၢ် ရှၢ်အပူၤအံၤ ဘၣ်ဒိးဝဲနးနးကလဲာ်လၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်အသုးဖိ ဖဲ (ခမရ-၄၀၈) ခးလီၤတၢ်ဖဲ ပုၤဂီၢ်မုၢ်တဖၣ်လဲၤလူၣ် လီၤပုၤသံဖဲ ဟါခီ ဝဲန့ၣ်ရံၣ်ယုာ်ယုာ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးအံၤ ဟဲပိာ်ထွဲထီၣ်အသး ဖဲကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုး (ခမရ-၄၀၈) ဒီး KNLA သုးရှၢ်နီၣ်ဂံၢ်-၁၀၂, သုးဒုး-၃ ခးလိာ်သးဝံၤဖဲအနံၤဝဲန့ၣ်အတီၢ်ပူၤလီၤ. ပုၤဘၣ်ဒိးခံၣ်အံၤဘၣ် လဲၤထီၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်, ဘၣ်ဆၢၣ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ် တဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲစ့အိၣ်လိးနီတဘးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.²⁰ ဒ်အကျါတဂၤဟ်ဖျါ ထီၣ်ဝဲအသိး, “ယထံၣ်အဝဲသ့ၣ်ခးပုၤလၢယမဲာ်လီၤ. (...) ယဆိမိာ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ကွၢ်ပုၤကညီကလုာ်တမ့ာ် ဘၣ်. အယီန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ခးပုၤသဝီဖိတဖၣ်လီၤ.”²¹ အဝဲတဲအါထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးတဖၣ်န့ၣ် အခးလီၤ ဝဲကျိဖးဒိၣ်လၢသဝီပူၤန့ၣ်လီၤ. တနံၤယီဖဲန့ၣ်, သဝီဖိလၢအဂၤတဂၤစ့ၢ်ကိး ဘၣ်တၢ်ဖိၣ်ဒုးယာ်အီၤ ၃ န့ၣ်ရံၣ် ဒီးဘၣ် တၢ်မၤဆါပယုဲအီၤ လၢကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးခံၣ်ဂၤန့ၣ်လီၤ.²²

Dwe Lo Township, Mu Traw (Hpapun) District KHRG

Lu Thaw Township, Mu Traw (Hpapun) District KHRG

¹⁸ ကွၢ်ဘၣ် "[Karen ceasefire frays under Tatmadaw road-building push](#)" လၢ Frontier Myanmar ရၤလီၤအီၤဖဲ လါဖုၤတြီၢ် အါရံၤ ၂၀၂၀ နံၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
¹⁹ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲ လုာ်သီကီၢ်ဆၢၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၤလီၤအီၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဖဲလါဖုၤတြီၢ်အါရံၤ ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
²⁰ ကွၢ်ဘၣ် တၢ်ကစီၣ်လၢ KHRG ရၤလီၤအီၤ ဖဲလါမးရှး ၂၀၂၀ နံၣ်"[Mu Traw District Incident Report: Tatmadaw soldiers shot two villagers in Dwe Lo Township, January 2020](#)" န့ၣ်တက့ၢ်.
²¹ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲနွဲၣ်လိကီၢ်ဆၢၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၤလီၤအီၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဖဲ လါယနူၤအါရံၤ, လါဖုၤတြီၢ်အါရံၤဒီး လါအုၤဖြၢၣ် ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
²² ကွၢ်ဘၣ် တၢ်ကစီၣ်လၢ KHRG ရၤလီၤအီၤ ဖဲလါမးရှး ၂၀၂၀ နံၣ်"[Mu Traw District Incident Report: Tatmadaw soldiers shot two villagers in Dwe Lo Township, January 2020](#)" န့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးန့ၢ်အီၤဖဲလၢယုၤအါရံၤ ၂၃သီ၊ ၂၀၂၀နံၣ် ဖဲအ---သဝီ၊ လုၤဖိထံၣ်ကရူာ်၊ န့ၣ်လိကီၢ်ဆၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤ ဒူးန့ၣ်ဖျါဝဲသဝီဖိတဂၤလၢအဘၣ်ဒီးန့ၢ်နးကလံာ် ဖဲကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးတဖၣ် ခးလီၤတၢ်လၢပုၤဂီၢ်မ့ၢ်တဖၣ် လဲၤန့ၣ်လီၤပုၤသံအခါန့ၣ်လီၤ.(တၢ်ဂီၤ- KHRG) ဒီး KHRG ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအသိး, ဖဲတၢ်မၤနီၣ်မၤယါတၢ်ကစီၣ်အကတီၢ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးတဖၣ်ခးလီၤဝဲ ကျိၤဖးဒိၣ်ချံအိၣ်ဝဲအစ့ၤကတၢ် ၅၆၉ ဖျါၣ် လၢသဝီဖိတဖၣ်အစံာ်ပျိ ဖဲလုၤသီကီၢ်ဆၣ်ပူၤ,²³ ဒီးသဝီဖိဘၣ်ဒီးခဲလၢာ်လွံာ်ဂၤ ခိဖျိတၢ်ဒူးတပျိၤဒီးတၢ်ခးလီၤကျိၤအယိၤလီၤ.²⁴ ဖဲလၢယုၤ ၂၃သီ, ၂၀၂၀နံၣ်, သဝီဖိဖဲ လုၤဖိထံၣ်ကရူာ်, န့ၣ်လိကီၢ်ဆၣ်, မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၢၣ်ပူၤတဂၤ ဒီးအဖိမုၢ်ဘၣ်ဒိဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုး (ခမရ-၄၀၅) ခးလီၤဝဲကျိၤဖးဒိၣ်လၢသဝီပူၤ ဖဲအဒူးတပျိၤလိာ်သးဒီး KNLA အခါန့ၣ်လီၤ. သဝီသးပုၤယုၤလီၤန့ၣ်စ့ ၃၀,၀၀၀ ကွဲး ဒီးသိးကလဲၤဆၢအဝဲသ့ၣ်လၢ တၢ်ဆါဟံၣ်ဘၣ်ဆၣ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဒီးဖိပံာ်ခံၤအံၤ က့ၤလိးက့ၤဝဲစ့တန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးတဖၣ်အံၤ တဟံးန့ၢ်မုၢ်ဒါနီတမံၤ လၢတၢ်ကဲထီၣ်သးအံၤအဂီၢ် ဒီးတဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိးစ့အိၣ်လိးနီတဘးဘၣ်လီၤ.²⁵

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးန့ၢ်အီၤဖဲ လၢအ့ၣ်တြီၢ် ၂၀၂၀နံၣ် ဖဲအဘူးဒီး က့ၤဒူးဒီးတၢ်ပူၤဒေးသဝီတဖၣ်, ဖျိးခိၣ်ကရူာ်, လုၤသီကီၢ်ဆၣ်, မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၢၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤ ဒူးန့ၣ်ဖျါဝဲ တၢ်ပူၤလီၤဖျါလၢ အကဲထီၣ်တၢ်အသးဖဲ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးတဖၣ် ခးလီၤကျိၤဖးဒိၣ်အယိၤန့ၣ်လီၤ.(တၢ်ဂီၤ- KHRG)

ပၢ်တဂၤက့ၤဝဲဖျါ တၢ်ကဲထီၣ်သးအဂ့ၢ်လၢ KHRG ပျိပျိပုၤမၤတၢ်ဖိတဂၤအအိၣ်လၢ “ယဘၣ်ဒီးအံၤဖဲယအိၣ်လၢယဟံၣ်အခါလီၤ. နလဲၤကွၢ်သ့... သ့ၣ် (ဟံၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တမ့ၢ်ဟံၣ်ဒါ) လၢအဘၣ်ဒီးအဖျိသဂၢ် (လၢတၢ်အကန့ၣ်အ့ၣ်) ဒီးတၢ်ပူၤအိၣ်ဒီးန့ၣ်. တၢ်(အကန့ၣ်အ့ၣ်) ဝဲန့ၣ်ဟဲဘၣ်စ့ၢ်ကိး ယပုၤပီၤ ဒ်နထံၣ်ဘၣ်ခဲအံၤ.” အဝဲဝဲဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိး အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢ ခိဖျိကီၢ်ပယီၤဒိၣ်သုးတဖၣ် ဟဲအိၣ်အါထီၣ်လၢဟီၣ်ကဝီၤပူၤ “ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် ဖဲအဟးထီၣ်ဟးလီၤ အခါန့ၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်ဘၣ်. (...) ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးတဖၣ်ဆၢအါထီၣ်အသုးဖိဒီးခိလဲဝဲအသုးမ့ၢ်တဖၣ်ကွၢ်ကွၢ်လီၤ. (...) အဝဲသ့ၣ်မၤဝဲပုၤပိာ်မုၢ်တဖၣ် လဲၤစီၣ်န့ၢ်အီၤထံလၢအသုးကလၢလီၤ.”²⁶ ပိာ်မုၢ်လၢလုၤဖိထံၣ်တဂၤစ့ၢ်ကိးတဲဘၣ်ဝဲ အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢအဒ်သိးလိာ်သး, “(...) ပဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်လီၤ. (...) ယအိၣ်တမ့ၢ်ယသးတခုဘၣ်. ယကဘၣ်မၤမန့ၢ်လဲၣ်န့ၣ် ယတသ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိးဘၣ်. (...) ယဘၣ် ဘၣ်ယိၣ်တၢ်ဒီးန့ၣ်. ယတၢ်တအိၣ်နီတမံၤဘၣ်. တန့ၣ်ညါအံၤ, ပတဒီးန့ၢ်ဘၣ် ဘုလၢပစံာ်ပူၤအါအါဘၣ်. စုကဝဲၤတၢ်သဘၣ်ဘၣ်အံၤ မ့ၢ်ဆဲးကဲထီၣ်အသးန့ၣ်, တမ့ၢ်ယမၤတၢ်ကန့ၢ်နီတမံၤဘၣ်.” အဝဲဝဲစ့ၢ်ကိး KHRG ဘၣ်ယးအပျါဘၣ်ဝဲ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးတဖၣ် “ယမၤတၢ်တမံၤဂ့ၢ်တမံၤဂ့ၢ်န့ၣ် ယဘၣ်ပျိဘၣ် (ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ). (...) ယပျိလၢ အဝဲသ့ၣ်ကဟဲလၢပအိၣ်ဒီး မၤပုၤတၢ်တမံၤမံၤန့ၣ်လီၤ.”²⁷

²³ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲလုၤသီကီၢ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအီၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဖဲလၢယုၤလံာ် ၂၀၂၀နံၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.
²⁴ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲန့ၣ်လိကီၢ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအီၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဖဲလၢဖုၤတြီၢ်အါရံၤ, လၢအ့ၣ်တြီၢ်ဒီး လၢယုၤလံာ် ၂၀၂၀နံၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.
²⁵ ကွၢ်ဘၣ် တၢ်ကစီၣ်လၢ KHRG ရၢလီၤအီၤ ဖဲလၢယုၤလံာ် ၂၀၂၀ နံၣ် "["Mu Traw District Incident Report: A villager and his daughter injured by a Tatmadaw mortar shell in Dwe Lo Township, June 2020"](#) န့ၣ်တက့ၢ်.
²⁶ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲန့ၣ်လိကီၢ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအီၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဖဲလၢယုၤ ၂၀၂၀နံၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.
²⁷ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲန့ၣ်လိကီၢ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအီၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဖဲလၢဖုၤတြီၢ်အါရံၤ ၂၀၂၀နံၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိၣ်န့ၢ်အီၤဖဲလါယုၤ ၁၂သီ, ၂၀၂၀နံၣ် ဖဲလုၤဖိထၣ်ကရူာ်, န့ၣ်လိၤကီၢ်ဆၣ်, မုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤတဖၣ်အံၤဒုးန့ၣ်ဝဲ သဝီဖိတဂၤဒီး အဖိမုၢ်လၢအဘၣ်ဒိဖဲ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုး (ခမၣ်-၄၀၅) ခးလီၤကျိဖးဒိၣ် လၢအဝဲသ့ၣ် အသဝီအပူၤ ဖဲအဒုးတပျီၤလိာ်သးဒီး KNLA အခါန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

ဂ) ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးတဖၣ် မၤဟးဂီၤဝဲစံာ်ပျီၤဒီးပုၤတဝါသ့ၣ်ပုၤတဖၣ်

ဖဲတၢ်ဟ်ဖျါအကတီၢ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးတဖၣ် န့ၣ်အူအိၣ်ဝဲ သ့ၣ်ပုၤဖဲလုၤသီကီၢ်ဆၣ်, မုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်ပူၤအါမး, ဒီးဒုးကဲထီၣ်ဝဲ တၢ်ဟးဂူာ်ဟးဂီၤလၢ လီၢ်ကဝီၤပုၤတဝါဖိတဖၣ် အစံာ်ပျီၤ, တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးလီၢ်, ဒီးသ့ၣ်ပုၤပျီၤသက့ၤ လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဒိးသန့ၤထီၣ်အသးလၢ အတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. သုးတဖၣ်အံၤအတၢ်တီၢ်အိၣ်လၢ ကမၤပျီၤထီၣ်ဝဲတၢ်ဖဲတၢ်မၤလီၢ်တဖၣ်လၢ ကတုၤထီၣ်ဝဲသုးအကျဲမုၢ် ဒီးကဒိသဒးတၢ်ထီၣ်ဒုးအဝဲသ့ၣ် ဘၣ်ဆၣ်မုၢ်အူ တဖၣ်အံၤပတုၣ်ဝဲဒၣ်တန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလါဖျါတြီၢ်အါရံၤ ၁၃သီ, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ်, ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုး (ခမၣ်-၁၂၄) အသုးဖိတဖၣ် ဖဲကတီၢ်တုၢ်သုးကလၢၤ န့ၣ်ထီၣ်ဝဲသ့ၣ်ပုၤတနီၤလၢ အအိၣ်ဘူးဒီးသိၣ်ခွဲၣ်ဒီးမိလိသဝီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မုၢ်အူအိၣ်ကွံာ်ဝဲ လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိတဖၣ် အခုး (တယာ်ကအိၣ်ဝဲ ၁၀ အူကၢၣ်ယၣ်ယၣ်) န့ၣ်လီၤ.²⁸ ဖဲလါမးရှး ၂၀သီ, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးတဖၣ် လၢအအိၣ်ဖဲယီၤပူၤကရူာ်ပူၤ အၢၣ်လီၤဝဲလၢ အန့ၣ်အူအိၣ်တၢ်ဒီးမၤဟးဂီၤဝဲ လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိအခုးလီၢ် ၁၃ဘ့ၣ် ဖဲဟံၣ်ဖိၣ်ဒဲ, တုၢ်မုၢ်ဒၤကရူာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.²⁹

ဖဲလါမးရှး ၂၃သီန့ၣ် သဝီဖိဖဲ လီၢ်ဂီၤဒၤသဝီ, ယၢ်မုၢ်ပျီၤကရူာ် ဟီၣ်ခိၣ်လီၢ် နွံကဝီၤ, ဒီးဒိန့ၣ်အသိးစ့ၢ်ကိး ယုၤဂီၢ်လိာ် က့ၢ်ဒီးဘျီခိၣ်သဝီဖိအဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်တကဝီၤလၢတၢ်တသ့ၣ်ညါအီၤလီၢ်တၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိး ဘၣ်ဟးဂီၤဝဲ ဖဲစီၤမုၢ်ပျီၤဒီးလၢ မုၢ်ပျီၤကရူာ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလါမးရှး ၂၆သီန့ၣ်, ဟီၣ်ခိၣ်အကဝီၤအါန့ၢ် ၅၅ ကဝီၤ (တယာ် ကအိၣ်ဝဲ ၁၆၅ အူ ကၢၣ်) န့ၣ် ဘၣ်တၢ်မၤဟးဂီၤလၢကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးဖဲ (ခမၣ်-၃၀) ဖဲလၢမုၢ်ပျီၤကရူာ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.³⁰ ဖဲလါအူဖျၢၣ် ၃သီ

²⁸ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲလုၤသီကီၢ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၤလီၤအီၤတဘ့ၣ်အပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဖဲ လါမးရှး ၂၀၂၀နံၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.
²⁹ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲလုၤသီကီၢ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၤလီၤအီၤတဘ့ၣ်အပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဖဲ လါယုၤလံာ် ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
³⁰ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲလုၤသီကီၢ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၤလီၤအီၤတဘ့ၣ်အပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဖဲ လါမးရှး ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

န့ၣ်, ထံလံာ်ဃးခံသဝီဖိအဟီၣ်ခိၣ် ယံာ်ကဝီဒီးထံလီၤသံးခံသဝီဖိအဟီၣ်ခိၣ်တကဝီန့ၣ် ဘၣ်တံာ်မၤဟးဂီၤဖဲစီၤမုၢ်ပျို ကရုာ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲကရုာ်တဘျီဃီအပူၤန့ၣ်, ဟံၣ်န့ၣ် ၂၅ န့ၣ်လၢပျိုဂီၤဟီၣ်ကဝီပူၤ ဘၣ်လဲၤယုာ်အိၣ်ကနုၤလၢဘျီခံ နီၣ်သိးကပူၤဖျဲးဒီးမ့ၢ်အူအိၣ်တံာ်ဖဲအနံၤဝဲန့ၣ်လီၤ.³¹ ဖဲလၢအုၣ်ဖျါ ၁၁ဒီး ၉၁, ၂၀၂၀နံၣ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်, ကီၢ်ပယီၤ ပဒိၣ်သုးဒွဲၣ်အူအိၣ်ကွံာ်ဝဲ မၤအံးသၣ်အကရုာ် ယိးဘျီဒီးတန့ၣ်သၣ်အကရုာ် တဘျီဖဲ ခုပူၤကရုာ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်အူ အိၣ်ကွံာ်ဝဲ တမ့ၢ်ခံကီၢ်ပူၤတဝၢအသ့ၣ်ပုၤတဝၢဘျီ, ဒီးခုပူၤကီၢ်, ကီၢ်ထၢၣ်ဒၢကီၢ်, ဒီးသ့ၣ်သုးခံကီၢ်ပူၤတဝၢအသ့ၣ်ပုၤ သၢပူၤတပူၤန့ၣ်လီၤ.³²

၆ KNU အဝဲၤကျါလၢအမ့ၢ် တံာ်ကရုာ်ကရိဒီးတံာ်ဘိးဘၣ်ရၢလီၤဝဲၤကျါ (DOI) ဟ်ဖျါဝဲအသိး, ဟီၣ်ခိၣ် ၅၄၄,၃၄၂ အူကၢၣ်ဒီး ခုး ၁၂၆ လီၤ ဖဲလူၢ်သီကီၢ်ဆၣ်ပူၤ ဘၣ်ဟးဂီၤခိဖျါကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးဒွဲၣ်အူအိၣ်ကွံာ်အိၤ ဖဲလၢယနုၤအါရံၤ ဒီးလၢယူၤ ၂၀၂၀နံၣ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.³³ တံာ်ကထီၣ်သးတဖၣ်အံၤ ပဒုးအိၤသ့ၣ်လၢ မ့ၢ်တံာ်မၤပယုာ်ဝဲ NCA တံာ်ဘျီ အဆၢဖိ-၅ (က) လၢအတြီယာ်ဝဲပုၤဆဲးလီၤစုမုၢ်ကျါတဖၣ် လၢအတဘၣ်မၤဟးဂီၤဝဲဒၣ် တံာ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်တဖၣ်ဘၣ် န့ၣ်လီၤ. တံာ်ဒွဲၣ်အူအိၣ် ဝဲသ့ၣ်ပုၤတဖၣ်အံၤ ပဒုးအိၤသ့ၣ်စုာ်ကီၢ်လၢ အမ့ၢ်တံာ်မၤပယုာ်ဝဲ NCA တံာ်ဘျီအဆၢဖိ-၉ (ဘ) လၢပုၤဆဲးလီၤစုမုၢ်ကျါတဖၣ် ကဘၣ်မၤလီၤတံာ်ဝဲ တံာ်ဘၣ်တံာ်ဘၢလၢထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ် လၢတံာ်ပတုာ်တံာ်ခး အကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၂) ကီၢ်ပဒိၣ်သုးအတံာ်မၤဟးဂီၤ ကညီဒိကလုာ်ပၤကီၢ်သုး (KNPF) တံာ်သမံသမိး ခိရိန့ၣ်တံာ်ဆါ (COVID-19) အတြီ

KHRG မၤနီၣ်မၤယါတုာ်ဘၣ်ဝဲ တံာ်အဒိအတဲာ်အါမး ဖဲတံာ်ဟ်ဖျါအကတီၢ်, KNU ပုၤမၤတံာ်ဖိတဖၣ် အတံာ်သမံသမိး ခိရိန့ၣ်တံာ်ဆါအလီၢ်တဖၣ် ဘၣ်တံာ်မၤဟးဂီၤအိၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢမ့ၢ် ၆၁, ၂၀၂၀နံၣ် ၁၁ န့ၣ်ရံၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်, ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးဖဲ (ခမရ-၄၀၁) အသုးဖိ ၄၀ ဂၤယၣ်ယၣ် ဖဲသုးဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်နီၣ်ဂံၢ် (၈) တဖၣ် လဲၤမၤဟးဂီၤဝဲ KNPF³⁴ အတံာ်သမံသမိး ခိရိန့ၣ်တံာ်ဆါအတြီ ဖဲယီၤကျါသဝီ, မးထီကရုာ်, ဒွဲၣ်လိကီၢ်ဆၣ်, မုၢ်တြီကီၢ်ရုၣ်အ ပူၤန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးဖိတဖၣ်အံၤ ဘၣ်တံာ်တီခိၣ်ရိၣ်ဖဲအိၤလၢသုးရုၣ်ခိၣ်ခံ-အုမ့ထီ ဒီးသုးဒုခိၣ် ဖိမ့ကွီၤ န့ၣ်လီၤ. တံာ်သမံသမိး ခိရိန့ၣ်တံာ်ဆါအလီၢ်အံၤ ဘၣ်တံာ်တုထီၣ်အိၤ ဖဲလၢအုၣ်ဖျါထီၣ်သီ ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ်လီၤ.

၆ န့ၣ်အသိးဖဲ လၢမ့ၢ် ၆၁, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ်, ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးဖိလၢ အအိၣ်ကတဲာ်ကတီၢ်ဟ်သးလၢလၢပုၤပုၤတဖု လၢအမ့ၢ် (ခမရ-၄၀၅) လၢအအိၣ်လၢသုးဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်နီၣ်ဂံၢ် (၈ကခ-၈)တံာ်ပၤတဖၣ် လဲၤဒွဲၣ်အူအိၣ်ကွံာ်ဝဲ KNPF တံာ်သမံသမိး ခိရိန့ၣ်တံာ်ဆါအလီၢ် ဖဲဝဲၣ်သိခိၣ်သဝီ, လုဖိထၣ်ကရုာ်, ဒွဲၣ်လိကီၢ်ဆၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတနံၤယီၤန့ၣ်, တံာ်ဒုးကထီၣ်လၢ KNLA သုးဖိတဖၣ်ခးဝဲ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုး (ခမရ-၄၀၅) အသုးဖိတဖၣ်ဖဲ နဆဲၣ်တမဲၤအကျဲ, ထံလီၤသံးထၣ်ကရုာ်, ဒွဲၣ်လိကီၢ်ဆၣ်န့ၣ်လီၤ.

³¹ တံာ်ဂံာ်တံာ်ကျါတခါအံၤ ဘၣ်တံာ်ဟံးန့ၣ်အိၤ ဖဲလူၢ်သီကီၢ်ဆၣ် လံာ်တံာ်ကစီၣ်လၢ တံာ်တရၢလီၤအိၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၣ်ဘၣ်အိၤ ဖဲ လၢမးရး ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

³² တံာ်ဂံာ်တံာ်ကျါတခါအံၤ ဘၣ်တံာ်ဟံးန့ၣ်အိၤ ဖဲလူၢ်သီကီၢ်ဆၣ် လံာ်တံာ်ကစီၣ်လၢ တံာ်တရၢလီၤအိၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၣ်ဘၣ်အိၤ ဖဲ လၢယူၤလံာ် ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

³³ ကွၢ်ဘၣ် တံာ်ကစီၣ်လၢ သူလုၤတံာ်ကစီၣ်-KNU-တံာ်ကရုာ်ကရိဒီးတံာ်ဂံာ်တံာ်ကျါဝဲၤကျါ ရၢလီၤအိၤ ဖဲလၢယူၤ ၂၀၂၀နံၣ် လၢအမ့ၢ် "[Myanmar army activities in Mu Traw District, Brigade #5 area from April 1st 2020 to June 3rd 2020](#)" န့ၣ်တက့ၢ်.

³⁴ ကညီဒိကလုာ်ပၤကီၢ်သုးန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲကညီဒိကလုာ်စၢဖိၣ်ကရၢ တံာ်ဒုးလူၤပိာ်မၤထွဲတံာ်ဘျီသးစးခၢၣ်စးကရၢန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်တံာ်ကရၢ ကရိဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၤ ဖဲ ၁၉၉၁ နံၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကဲထီၣ်သးခံခါအံၤ ငှးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဖှ်ဆါအါထီၣ်လၢ KNLA သးဒီးကီၢ်ပဒိၣ်သးတဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤ, တကးဒံး ဘၣ်အမဲၣ်ညါ ငှးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကိးတၢ်ငှးတပျီၤအါမးလၢဒွဲၣ်လိကီၢ်ဆၢပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလါမ့ၤ ၇သီ, ၂၀၂၀နံၣ် ဖဲဟါခီ ၃ န့ၣ်ရံၣ်ယၢ်ယၢ်န့ၣ်, တၢ်ငှးကဲထီၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သး (ခမၣ်-၄၁၀) ဒီး KNLA အသးရ့ၣ်နီၣ်ဂံၢ်-၁၀၂, သးဒု-၁ ဖဲအဘူးဒီး ကူဆူးကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးကလၢအိၣ်တၢ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ငှးကဲထီၣ်ကဒီးဖဲလါမ့ၤ ၈သီ, ၂၀၂၀နံၣ် ဖဲတၢ်သိလိဟီၣ်ကဝီၤ, ဒီး ဖဲလါမ့ၤ ၁၁သီန့ၣ် ဖဲမိလိာ်ကျိဟီၣ်ကဝီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ငှးတပျီၤလၢ ကီၢ်ပယီၤ ပဒိၣ်သး (ခမၣ်-၄၀၅) ဒီး KNLA အသးရ့ၣ်နီၣ်ဂံၢ်-၁၀၂, သးဒု-၂ အဘၢၣ်စၢၤအံၤကဲထီၣ်ဝဲဖဲလါမ့ၤ ၁၆သီ, ၂၀၂၀နံၣ် ဒီးဖဲလါမ့ၤ ၁၈သီ, ဂီၤခီ ၈န့ၣ်ရံၣ် ဖဲယါခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ငှးကဲထီၣ်သး လၢကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးဒီး KNLA သးခီဖျိ, ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးဒးယၢၤဝဲကျိၤလၢအအိၣ်သ့ၣ်လီၤအ သးဖဲဖှ်ပူၣ် ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကလုာ်လၢ တၢ်ကဘၣ်ဟးဒၣ်ထဲလၢ ဂီၤခီ ၆န့ၣ်ရံၣ် တုၤ ဟါခီ ၆န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤ စးထီၣ်ဖဲ လါမ့ၤထီၣ် ၈သီ ဖဲဖှ်ပူၣ်-ကမးမိၣ်ကျဲၤဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးရ့ၣ်လၢအအိၣ်ဖဲဟီၣ်ကဝီၤဖဲန့ၣ်, ဟ်ယုာ်ဒီး ခိၣ် သးရ့ၣ်နီၣ်ဂံၢ် (ခမၣ်-၁၉), (ခမၣ်-၃၄၁, ၄၃၄, ၃၄၀) ဒီး ဒးယၢၤဝဲကျိၤတဖၣ် ဆီလီၤဝဲတၢ်သမံသမိးတၢ်လီၢ် လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်လီၢ်အမဲၣ်ညါ လၢကျဲၤဒိၣ်တဘိ ဖဲဖှ်ပူၣ်ဝဲဒီးဝဲမိၣ်သဝီအဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. KNLA သးစ့ၢ်ကိး ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကလုာ်လၢ တၢ်တြီယာ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤ ဖဲဖှ်ပူၣ်-ကမးမိၣ်ကျဲၤဒိၣ်, ကဘၣ်ဟးဒၣ်ထဲလၢ မုာ်ဆၢ ဒီး မုာ်ဖိဖး (မုာ်တနံၤ ဒီး မုာ်ယဲၢ်နံၤ), မ့တမ့ၢ် ထဲဒၣ်ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတၢ်ဂ့ၢ်ခီၤန့ၣ်လီၤ.³⁵

KNU တၢ်သမံသမိး ခိၣ်န့ၣ်တၢ်ဆါအလီၢ်လၢအဂၤတခါ ဘၣ်တၢ်မၤဟးဂီၤအီၤလၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သး (ခမၣ်-၂၀) မ့ၢ်ဝဲကလုာ်-ခီဝဲကျဲၤအနၢၣ်, ဖဲဆီထံးကီၢ်ဆၢ, ချၢၣ်လွံၤထူၣ်ကီၢ်ရ့ၣ်ပူၤ ဖဲလါယုၤ ၂သီ, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးဖဲ တၢ်တ့ထီၣ်တၢ်သမံသမိးတြီၤဝဲအလီၢ်ခံတစီၢ်ဖိဖဲ KNU ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်လဲၤအိၣ်မုာ်ထူၣ်တၢ်အိၣ် အခါန့ၣ်လီၤ. သးဖိတဖၣ်န့ၣ် အိၣ်ဝဲလၢသးခိၣ်ထုမိၣ်ဒီးပုၤဆါခိၣ်ယုာ်မိၣ်အတၢ်ပၤဖိလၢန့ၣ်လီၤ.³⁶ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးအတၢ်မၤဟးဂီၤတၢ်သမံသမိး ခိၣ်န့ၣ်တၢ်ဆါအလီၢ်အံၤ မုာ်တၢ်မၤပယုဲဝဲ NCA တၢ်ဘျၢအဆၢဖိ-၅ (က) ဒီးအဆၢဖိ-၅ (ခ), တၢ်ဘျၢခံထံၣ်လၢာ်အံၤတြီယာ်ဝဲ ပုၤဆဲးလီၤစုမုာ်ကျၢၢ်တဖၣ်လၢ တဘၣ်သုစုကဝဲတၢ်ငှး မ့တမ့ၢ် တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအကးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ငှးထီၣ်လိာ်သးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲအံၤ ထီၣ်ဒါစ့ၢ်ကိး NCA အဆၢဖိ-၉ (ည), လၢအဟ်ဖျါထီၣ်လၢ ပုၤဆဲးလီၤစုမုာ်ကျၢၢ်တဖၣ် ကဘၣ်ဟးဆူးဝဲတၢ်တြီယာ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့. အတၢ်ပိး တၢ်လီၤတဖၣ် လၢထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ကသုဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

³⁵ ကွၢ်ဘၣ် တၢ်ကစီၣ်လၢ KHRG ရၤလီၤ အီၤ ဖဲလါယုၤ ၂၀၂၀ နံၣ် "["Mu Traw District Short Update: Destruction of KNPF COVID-19 screening checkpoints by the Tatmadaw and skirmishes between the Tatmadaw and the KNLA in Dwe Lo Township, May 2020"](#) န့ၣ်တက့ၢ်.

³⁶ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟးန့ၣ်အီၤ ဖဲဆီထံးကီၢ်ဆၢ, ချၢၣ်လွံၤထူၣ်ကီၢ်ရ့ၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၤလီၤအီၤတဘျဲအ ပူၤ လၢဒီးန့ၣ်ဘၣ်အီၤ ဖဲလါယုၤ ၂၀၂၀နံၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.

Mu Traw (Hpapun) District

KHRG

Hsaw Htee (Shwegyin) Township, Kler Lwee Htoo (Nyaunglebin) District

KHRG

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိၣ်န့ၢ်အိၤဖဲလါမ့ၤ ၇သီ, ၂၀၂၀နံၣ် ဖဲ
ယီၤကျါသဝီ, နွံၣ်လိကီၢ်ဆၣ်, ဖျၢၣ်ပူၣ်ကီၢ်ရၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤ
အံၤဒုးန့ၣ်ဝဲ KNPF တၢ်သမံသမိး ခိရီန့ၣ်တၢ်ဆါ (COVID-
19) အတြၢ လၢကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးတဖၣ် နွံၣ်အူအိၣ်ကွံာ်ဝဲန့ၣ်
လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိၣ်န့ၢ်အိၤဖဲ လါယုၤ ၅သီ, ၂၀၂၀
နံၣ် ဖဲကလုာ်-ခိုဝ်းကျဲအနၢၣ်, ဆိထံးကီၢ်ဆၣ်, ချၢၣ်လွံာ်ထူၣ်
ကီၢ်ရၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဒုးန့ၣ်ဝဲ KNU တြၢသမံသမိးတၢ်
ဆါလၢကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုး (ခမၣ်-၂၀) မၤဟးဂီၤဖဲ ဖဲလါယုၤ
၂သီ, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

(ဂ) ဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပီၢ် တၢ်ကဲထီၣ်သးတဖၣ်

ကီၢ်ပယီၤမ့ၣ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤ, ဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပီၢ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးဒုၣ်တၢ်သကုၤဆးဒး ဒီးဒုးကဲထီၣ်ဝဲတၢ်မၤပျံၤမၤဖုး
ကွံာ်ကွံာ်လၢသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီး မၤတံာ်တၢ်စ့ၢ်ကိးအဝဲသ့ၣ်တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူအကျဲန့ၣ်လီၤ. NCA တၢ်ဘျီ
အဆၢဖိ-၅ (က) ဒီးအဆၢဖိ-၈ (က) တြီဝဲတၢ်ဆိလီၤဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပီၢ်အသီတဖၣ်ဘၣ်ဆၣ် KNLA ဒီး ကီၢ်ပယီၤ
ပဒိၣ်သုးခံဖုလၢာ် ဆိလီၤဒီးသုးဒဲးဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပီၢ်အသီတဖၣ်ကွံာ်ကွံာ်န့ၣ်လီၤ.

KHRG မၤနီၣ်မၤယါဝဲတၢ်ဂံၢ်အသီတဖၣ် ဘၣ်ယးဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပီၢ်တၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီအဂီၢ် ဖဲလါမ့ၤ ၂၀၂၀နံၣ်, ဘၣ်
ထွဲဒီး ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုး (ခလၣ်-၁၉), ဒီး (ခမၣ်-၄၃၄, ၃၄၁, ၃၄၀) သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. သုးရၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ
အိၣ်ဆိလီၤအသးဖဲ ဝုၤမိၤ-တကိၤတၢ်ကျဲလၢအအိၣ်ဖဲ ဖျၢၣ်ပူၣ်-ကမးမိၣ်ကျဲမ့ၣ်အပူၤ, မဲာ်ကျိကရုာ်, ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ်,
မ့ၣ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလါမ့ၤ ၂၇သီ, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ် သုးခိၣ်စိ အိၣ်ပူၣ်ဖိလၢ (ခမၣ်-၄၃၄) ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကလုာ်လၢ
လါမ့ၤ ၂၈သီ ဒီးလါမ့ၤ ၃၀သီအဘၣ်စၢၤ သဝီဖိတဖၣ်ကဘၣ်ပၤယာ်အဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ ဒ်သိးသုတလဲၤန့ၣ်လီၤဆူ ကီၢ်ပ
ယီၤပဒိၣ်သုးကလၢအမ့ၣ်ထီၣ်ဟီၣ်ကဝီၤတဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲတၢ်စ့ၢ်ကိးလၢတဘၣ်လဲၤဆူတၢ်လီၢ်တနီၤနီၤတဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.
လီၢ်ကဝီၤဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဆိကမိၣ်တယာ်ဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤသုးဆိလီၤဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပီၢ်တဖၣ်ဖဲလီၢ်ကဝီၤန့ၣ် မ့ၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်
ထံၣ်ဝဲ ဟီၣ်ခိၣ်ကျဲတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ကးဘၢယာ်အိၤဒီး သ့ၣ်လၢ်တဖၣ်အယိန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိလၢ အ--- သဝီသ့ၣ်တဖၣ်
အခဲအံၤအဝဲသ့ၣ်ပျံၤတၢ်ဒိၣ်မးလၢကလဲၤဆူအစံာ်ခုးအပူၤ မ့ၣ်လၢကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးဖိတဖၣ် ဟးဆုၣ်တၢ်တလီၢ်လီၢ်
ဒီးတယာ်ဝဲလၢအဆိလီၤဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပီၢ်ဖဲဟီၣ်ကဝီၤန့ၣ်အပူၤအယိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိၣ်အိၣ်အံၤလဲ လါယုၤလဲ ၅သီ, ၂၀၂၀နံၣ် ဖဲဝိဝါလိာ်စံာ်ပျို, မာ်ကျိကရူာ်, ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, မုၢ်တြိာ်ကီၢ်ရၣ်န့ၣ်လီၤ. လိာ်ကဝိၤသဝိဖိတဖၣ်န့ၣ်လဲလါ ဖဲလါမုၢ် ၃၀သီ, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုး (ခမရ-၄၃၄) တဖၣ် ဒီးလိာ်ဖဲမ့ၣ်ပိာ်လါအဘူးဒီးစံာ်ပျိုတဖၣ်ဒီးကျဲတဖၣ်လါကျိပနၢ်ဟးထီၣ်ဟးလိာ်ဖဲန့ၣ်လီၤ.(တၢ်ဂီၤ - KHRG)

စးထီၣ်လါ လါယုၤအါရံၤ တုၤ လါယုၤ ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ်, KHRG ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ယး ဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပိာ်အဂ့ၢ်လွံၢ်ခါလါအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သံတၢ်ပုၢ်တခါဒီး တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလါပုၤကညီသၢၤဂၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ကဲထီၣ်သးသါခါအပူၤ မ့ၢ်ဖဲဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပိာ်လါ KNLA ဆီလိာ်ဖဲ, ဒီးလါအကျါတနီၤဘၣ်တၢ်ဆီလိာ်အိၣ် ဖဲလါယုၤအါရံၤ တုၤလါယုၤ ၂၀၂၀နံၣ်အတီၢ်ပူၤ ဒီးမ့ၢ်ဖဲတၢ်မၤကမၣ်ထီၣ်ဒါ NCA န့ၣ်လီၤ. လါတၢ်ကဲထီၣ်သးသါခါလၢ်အံၤအပူၤ တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါဆိပုၤလိာ်ကဝိၤဖိသ့ၣ်တဖၣ် လါဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပိာ်အိၣ်တၢ်အလိာ်ကစီၤ ဘၣ်ဆၣ်တၢ်အံၤတဒိသဒါတၢ်ကဲထီၣ်သးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတုၤဘၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် သ့ၣ်ညါဖဲတၢ်လိာ်ဘၣ်ယိၣ်အဂ့ၢ်ဒုၣ်လဲာ် အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်လဲၤခီဖျိဝဲ တၢ်လိာ်ပျိုလိာ်ဘၣ်ယိၣ်အလိာ် ဒ်သိးကမၤပုၤတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လါသုးဖိၣ်စုကဝဲၤတဖၣ် အါတက့ၢ်တမၤနီၣ်မၤယါဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပိာ်လါ အဝဲသ့ၣ်ဆီလိာ်ဖဲတဖၣ်အလိာ်ဘၣ် ဒီးတဟ်ဖျါဝဲတၢ်လိာ်တၢ်ကျဲလိာ်တၢ်လိာ်ဆဲးဘၣ်အယိ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအံၤကကဲထီၣ်တၢ်လိာ်ဘၣ်ယိၣ် လါကမျါတဖၣ်အဂီၢ်ကွၢ်ကွၢ် မ့ၢ်လါတၢ်စုကဝဲၤတဖၣ်အံၤ တမ့ၢ်တၢ်လါအကွၢ်မာ်ဒီးယုထာတၢ်ဘၣ်အယိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အဂၤတမံၤလါအအိၣ်ဖျါဖဲ တၢ်ကဲထီၣ်သးတဖၣ်အံၤအပူၤန့ၣ်မ့ၢ်ဖဲ တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤစုအိၣ်လိးတလါတပုၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတုၤဘၣ်တၢ်တဖၣ် အါတက့ၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်မၤစၢၤလါ ကသံၣ်ကသီတၢ်လၢ်ဘူၣ်လၢ်စုၤအဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအယုာ်ကလါ ပုၤတုၤဘၣ်တၢ်ဒီးအဟံၣ်ဖိယိဖိအဂီၢ်တခီတအိၣ်ဖျါဝဲဘၣ်. ဟံၣ်ဖိယိဖိလါအခီဖျါဘၣ်ဝဲ ဟံၣ်ခိၣ်ယိခိၣ်အတၢ်လိာ်မၤတဖၣ် ဘၣ်အိၣ်လိာ်တၢ်က့ၤဝဲဒီး တၢ်အိၣ်သးကီၢ်ကီၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ. လါတၢ်န့ၣ်အယိ ကြားလါတၢ်ကရဲၣ်ကျဲၤန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလါအလိၣ်တဖၣ် ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကလဲၤခီဖျိမၤန့ၣ်ကွၢ်တၢ်လိာ်မၤလါအတၢ်အိၣ်မူပူၤ ဒီးဒိသဒါအဖိသ့ၣ်တဖၣ်လါကဟးထီၣ်ကွၢ် ဒီးမၤတၢ်လါတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကြားရဲၣ်ကျဲၤစ့ၢ်ကိးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်အံၤ လါပုၤတုၤဘၣ်တၢ်အဂၤတဖၣ်အဂီၢ် မ့ၢ်လါတၢ်ကဲထီၣ်သးတဖၣ် ညီန့ၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်နီၢ်ခိတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်ဒီး မၤဘၣ်ဒိက့ၤအဝဲသ့ၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လါတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူအဂီၢ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

၁) တာ်ကဲထီၣ်သး (၁) တခါ

ဖဲလါယနူအါရံၤ ၁၂သီ, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ်, စီၤဂ---, ၄၅နံၣ် လၢဟ---သဝီန့ၣ် ယီၤဘၣ်ဝဲဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပီၤ ဖဲပုၤကျါ တတီၤ ဖဲထံသဒိၣ်ထၣ်ကရူာ်, ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, မုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရ့ၣ်အပူၤအယိဘၣ်ဒိဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.³⁷ KHRG ပျို့ပူ ပုၤမၤနီၣ်မၤယါတာ်ကစီၣ်တဂၤဟ်ဖျါဝဲလၢ ဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပီၤအံၤဘၣ်တာ်ဆီလီၤအီၤလၢ DKBA ထုးဖးကရူာ်န့ၣ်လီၤ.³⁸

စီၤဂ--- ဒီးအဟံၣ်ဖိယိဖိလဲၤယုာ်အိၣ်ကဒုဆူခိတီၢ်ပူၤတာ်ယုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်လီၤ³⁹ ဖဲတာ်ဒုးကဲထီၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုး ဒီး KNLA သုးလၢအသဝီကပၤဖဲ လါအိကူး ၂၀၁၈နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတာ်အိၣ်သးဟဲဂ့ၤထီၣ်က့ၤအခါ, စီၤဂ--- က့ၤ က့ၤဆူ ဟ---သဝီ လၢကဖံးအိၣ်မၤအိၣ်တာ်ဒီး လုာ်အိၣ်အဟံၣ်ဖိယိဖိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲယီၤဘၣ်ဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပီၤဖဲ အလဲၤကျိၣ်ဒီး ယုာ်အိၣ်တာ်မံၤလၢ်လၢပုၤလၢ်ကျါအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. အခိၣ်မုၢ်လၢအစ့ၣ်တကပၤဖျိးထီၣ်ကွံာ် ဒီးအ ခိၣ်ကမဲာ်စ့ၢ်ကီး သ့ၣ်ဖးကွံာ်လၢတာ်ပီၤဖးထီၣ်အယိန့ၣ်လီၤ. အခိၣ်ခံကပၤဘၣ်ဒိအူအိၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. တာ်ကဲ ထီၣ်သးဝံၤအလီၢ်ခံ နူသဝီခိၣ်န့ၣ်တဖၣ် ဆုၢ်အီၤဆူခိတီၢ်ပူၤတာ်ဆါဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.

မုၢ်လၢအဝဲဘၣ်ဒိနးမးအယိ, ခိတီၢ်ပူၤခိၣ်န့ၣ်ဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒီး လီၢ်ကဝီၤသီခါတဂၤဆုၢ်ထီၣ်အီၤဆူ ဝုာ်ဖၣ်အၣ်တာ်ဆါ ဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. စီၤဂ--- တဲဖျါထီၣ်ဆူ KHRG လၢ သီခါဒီးကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးခိၣ်န့ၣ်တဖၣ် ဟဲဟးအိၣ်သကိးအီၤဖဲဝုာ် ဖၣ်အၣ်တာ်ဆါဟံၣ်ဒီး ဟ့ၣ်လီၤအီၤတာ်အိၣ်တာ်အိဒီးလိးန့ၣ်အီၤကသံၣ်ကသီအပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲအံၤ စီၤဂ---ဒီးအ ဟံၣ်ဖိယိဖိဘၣ်ကွံာ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲတာ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူတာ်ကီၢ်တာ်ခဲအါမး ဒီးအဝဲတဒီးန့ၣ်ဘၣ်ကျိၣ်စ့ၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤ နီတမံၤဘၣ်.

၂) တာ်ကဲထီၣ်သး (၂) ခါတခါ

ဖဲလါဖုၤတြုၤအါရံၤ ၁၉သီ, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ်, စီၤလ--- ယီၤဘၣ်ဝဲဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပီၤဖဲ လုာ်ပျါကီၢ်ဆၣ်, ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရ့ၣ် ဖဲအဝဲလဲၤယုာ်အိၣ်တာ်မံၤလၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲအိၣ်လၢ ယ---သဝီ (ခ--- ဟီၣ်ကဝီၤ), ဘုအါဒၤကရူာ်, ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ်န့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပီၤအံၤ မ့ၢ်ဝဲ KNLA သုးဖိလၢသုးခိၣ်ကုလုအတာ်ပၤဖိလၢ်တဖၣ် ဆီလီၤဟ်အီၤ ဖဲ ၂၀၁၉နံၣ်န့ၣ်လီၤ. KNLA ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤတဲဖျါ KHRG လၢ အဝဲသ့ၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါဆိလီၢ်ကဝီၤဖိသ့ၣ်တဖၣ် တဖျိးဒီးလၢအဆီလီၤ ဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဆီလီၤဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပီၤလၢ ကဒိသဒၤအ ဟီၣ်ကဝီၤတာ်ဘၣ်တာ်အဂီၢ်ဒီး လၢကတြီဆၢထီၣ်ဒါတာ်တ့ထီၣ် ဟၣ်ကွံာ်ထံတမၢၣ်တာ်တီၢ်ကျဲၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

စီၤလ--- အံၤ သ့ၣ်ညါဝဲကစီၣ်လၢ ဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပီၤအိၣ်ဖဲလီၢ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲလဲၤတုာ်လၢ ဟီၣ်ကဝီၤဖဲန့ၣ် တဘျီဘၣ်ဆၣ် တတုၤဆူတာ်ဆီလီၤဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပီၤအိၣ်အလီၢ်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ဖဲလါဖုၤတြုၤအါရံၤ ၁၉သီန့ၣ်, အဝဲ ဒီးကွံာ်သရၣ်လၢ ယ--- တဂၤလဲၤတလၢကွံာ်တာ်လီၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. အဝဲယီၤဘၣ်ဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပီၤဝံၤတဘျီယီ, တာ်ဆုၢ် ထီၣ်အီၤဆူဝုာ်ကံၢ်မဲတာ်ဆါဟံၣ်ဆူကီၢ်ကွံာ်တဲာ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. အခိၣ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဝဲ ဒီးအခိၣ်နၢတဖၣ် ဘၣ်တာ်ဒိၣ်တူာ် ကွံာ်အီၤစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

³⁷ တာ်ဂုာ်တာ်ကျိၣ်တခါအံၤ တာ်ဟံးန့ၣ်အီၤလၢ ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ် လံာ်တာ်ကစီၣ်လၢ တာ်တရၤလီၤအီၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၣ်ဘၣ်အီၤ ဖဲ လါမးဂး ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

³⁸ တာ်ဂုာ်တာ်ကျိၣ်တခါအံၤ တာ်ဟံးန့ၣ်အီၤလၢ ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ် လံာ်တာ်ကစီၣ်လၢ တာ်တရၤလီၤအီၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၣ်ဘၣ်အီၤ ဖဲ လါမးဂး ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

³⁹ ကညီဂုာ်ဝိခွဲးယာ်ကရူာ် (လါမုၢ် ၂၀၁၉နံၣ်), ["အိမ်ပြန်ချိန်ကုတမ်းတရင်း ငြိမ်းချမ်းမှုကိုမျှော်လင့်ခြင်း - မြန်မာပြည်အရှေ့ တောင်ပိုင်းရှိ နှစ်ရှည်ကြာနေရပ်စွန့်ခွာရခြင်း"](#).

စီလ--- အစုတအိၣ်လၢကဟ့ၣ်ကသံၣ်ကသီအပူၤလၢ အလီၤလၢအါန့ၣ်ဒီးစ့ယီၤ ၁၀၀,၀၀၀ ဘးန့ၣ်ဘၣ်. နီလဲၣ်ဂ့ၤ, သးခိၣ်က့လုဟ့ၣ်လီၤန့ၣ်အိၣ်တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤအပူၤခဲလၢဒီး ကသံၣ်ကသီအပူၤတနီၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤအဂၤတဂၤဟ့ၣ်မၤစၢၤက့ၤအိၣ်ကသံၣ်ကသီအပူၤ လၢအအိၣ်တၢ်တဖၣ်ဘၣ်ဆၣ် စီလ--- အနီၣ်ကစၢ်ဒဲးတသ့ၣ်ညါ ပုၤအဝဲန့ၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤ (မ့) အတၢ်ကရၢကရိဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲအဝဲအိၣ်လၢတၢ်ဆါဟံၣ်ပူၤအခါ, သးခိၣ်က့လုဟ့ၣ်လီၤအဟံၣ်ဖိယီဖိလၢတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တနီၤဒီး စ့ယီၤ ၁,၀၀၀ ဘးန့ၣ်လီၤ. KNLA တရဲၣ်ကျဲၤဟ့ၣ်လီၤစ့အိၣ်လိးအါန့ၣ်အန့ၣ်နီတမံၤဘၣ်. စီလ--- တဲဘၣ် KHRG ပျို့ပူၤပုၤမၤနီၣ်မၤယါတၢ်ကစီၣ်လၢ အဝဲဖံးအိၣ်မၤအိၣ်ဒ်အဆၢမုၢ်လၢဝဲအသိးတန့ၣ်လၢဘၣ်မုၢ်လၢအဝဲဘၣ်ဒ်ဘၣ်ထံးအယီ, ဒီးတၢ်အိၣ်သးအံၤကဲထီၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢ အဟံၣ်ဖိယီဖိတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမူအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၃) တၢ်ကဲထီၣ်သး (၃) ခါတခါ

ဝဲလါမ့ၢ် ၂၄သီ, ၂၀၂၀နံၣ် မုၢ်ယုၢ်လီၤ ၂န့ၣ်ရံၣ်န့ၣ်, စီမ---, ၅၇ နံၣ် လၢန---သဝီတဂၤ ယီၤဘၣ်ဝဲဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပိၣ်ဖဲထံၣ်သံအၢပုၤပူၤ, ထံသဘျုၣ်ထၣ်ကရူာ်, န့ၣ်လိကီၢ်ဆၣ်, မုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.⁴⁰ KNLA ဆိလီၤတၢ်ဝဲဟီၣ်လၢ မ့ၢ်ပိၣ်အံၤဝဲလါမးရှး (မ့) လါအ့ၣ်ဖြ့ၣ် ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးဟီၣ်ကဝီၤအံၤအိၣ်လၢ KNLA သးရ့ၣ်နီၣ်ဂံၢ်-၁၀၂, သးဒု-၃ အတၢ်ပၤဖိလၢန့ၣ်လီၤ.

လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိလၢ ဖ---သဝီသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါအိၣ်ဘၣ်ယး ဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပိၣ်အိၣ်တၢ်လီၢ်အဂ့ၢ်ကစီဒီလီၤ. နီလဲၣ်ဂ့ၤ ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်တဂၤအံၤဆိကမိၣ်ဝဲလၢ တၢ်လီၢ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ပိၣ်တအိၣ်ဘၣ် မုၢ်လၢတချးတၢ်ကဲထီၣ်သးဒီးဘၣ်တသီန့ၣ် အဝဲလဲၤထၢလၢဝဲတၢ်လီၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. စီမ---အဖိခါတဲအိၣ်လၢလဲၤတဂ့ၤဘၣ်ဆၣ် မုၢ်လၢအဝဲလိၣ်ဘၣ်လၢလၢအဟံၣ်ခိၣ်ဒုးအဂီၢ်အယီ ဘၣ်လဲၤဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

စီမ--- ယီၤဘၣ်ဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပိၣ်ဖဲအဝဲဟဲက့ၤကဒါက့ၤလၢသဝီအပူၤအဆၢကတီၢ် ဒီးအခိၣ်အစ့ၣ်တကပၤဘၣ်ဒိဝဲန့ၣ်လီၤ. အဝဲလဲၤတၢ်ယုၢ်ဒီးအမါ ဒီးဝဲတၢ်ကဲထီၣ်သးဆၢကတီၢ် အမါဟဲက့ၤယုၢ်ကိးယုၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢသဝီပူၤန့ၣ်လီၤ. စီမ--- ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤအိၣ်လၢ လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိတဖၣ်ဒီးကသံၣ်သရၣ်တဂၤ, ဝဲတၢ်လဲၤဆၢအိၣ်ဆူ ဝၣ်ကးဒါ KNU တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒါးန့ၣ်လီၤ. မုၢ်လၢတၢ်ဘၣ်ဒ်ဘၣ်ထံးဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်အယီ အခိၣ်လၢအစ့ၣ်တကပၤဘၣ်တၢ်ဒိၣ်တူၢ်ကွံာ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.

စီမ---အဟံၣ်ဖိယီဖိခဲလၢအိၣ်ဝဲ ယုၤဂၤ, အဖိမုၢ်ဖိခါအိၣ်ဝဲလွံၢ်ဂၤဒီးလၢအကျါခံၣ်န့ၣ် ထီၣ်ပုၤလီၤဖးလံန့ၣ်လီၤ. အခဲအံၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်အနီၣ်ကစၢ်ဒဲး ဒီးအဟံၣ်ဖိယီဖိတဖၣ် ဘၣ်သဂၢ်ဝဲတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမူတၢ်ကီတၢ်ခဲအါမးမုၢ်လၢ အခိၣ်တကပၤတအိၣ်လၢဘၣ်ဒီး ဟးထီၣ်ဟးလီၤဝဲတသ့ဘၣ်အယီန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးအံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ပိၣ်ထွဲလၢအပယုၢ်ထီ ဒီးမၤဘၣ်ဒ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကလုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမူအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်အံၤ တဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်လၢာ်ဘျုးလၢစ့ၤလၢ ကသံၣ်ကသီတၢ်ကူၤစါယါဘျုးအဂီၢ်ဘၣ် ဘၣ်ဆၣ်အဝဲတဒီးန့ၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအါန့ၣ်အန့ၣ်နီတမံၤဘၣ်.

တၢ်ကဲထီၣ်သးဝံၤအလီၢ်ခံ KNLA ထုးထီၣ်ကွံာ်ဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဆိလီၤတၢ်ဝဲဝဲလီၢ်ကဝီၤသဝီဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ်အပူၤဘၣ်ဆၣ် ဟ်လီၤတၢ်တၢ်ဒီးဝဲမ့ၢ်ပိၣ်အဂၤတဖၣ် လၢတၢ်ဒိသဒါဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

⁴⁰ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ တၢ်ပံးန့ၣ်အိၣ်လၢ လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအိၣ်တဘျုးအပူၤ လၢဒီးန့ၣ်ဘၣ်အိၣ် ဝဲလါမ့ၢ် ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဟိန်လင်္ကာမုာ်ပိာ်တနီၤတၢ်ထုးထီၣ်ကွံာ်ကီၤခိၣ်မးအယိံ အဝဲသ့ၣ်ဟ်လီၤဝဲတၢ်စဲပနီၣ်ဖဲ ဟိန်လင်္ကာမုာ်ပိာ်အိၣ်အလီၤဒီးဒုး သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိးသဝီဖိတဖၣ် လၢမုာ်ပိာ်အိၣ်တၢ်လီၤန့ၣ်လီၤ.

၄) တၢ်ကဲထီၣ်သး (၄) ခါတခါ

ဖဲလၢယုၤ ၂၂သီ, ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ်, စီၤက---, ၄၈ နံၣ် လၢရ---သဝီ, လုာ်သီကီၤဆၣ်, မုာ်တြီၢ်ကီၤရုၣ်တဂၤ ယီၤဘၣ် ဝဲဟိန်လင်္ကာမုာ်ပိာ်လၢ KNLA ဆီလီၤတ့ၢ်ဝဲဖဲ မိပူၤပၤခိၣ်တၢ်လီၤလၢအဘူးဒီး ကီၤပယီၤပဒိၣ်သုးကလၢန့ၣ်လီၤ.⁴¹

ဖဲ KNLA သုးတဖု ဆီလီၤဝဲဟိန်လင်္ကာမုာ်ပိာ်အါဖျါဖဲလီၤကဝီၤအပူၤ လၢကဒီသဒၢဟိန်ကဝီၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ် မုာ်လၢကီၤပယီၤပဒိၣ်သုးတဖၣ် အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဖဲအါထီၣ်ဝဲအယိံန့ၣ်လီၤ. ဟိန်လင်္ကာမုာ်ပိာ်သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ဟ်အိၣ်အိၣ် အမုာ်တၢ်ဒီသဒၢလီၤကဝီၤကမုာ်တဖၣ်ဒီး အတၢ်လုာ်အိၣ်နီၣ်ခိၣ်သးသမူန့ၣ်လီၤ. KNLA ဒုးသ့ၣ်ညါလီၤကဝီၤသဝီဖိလၢ ဟိန်လင်္ကာမုာ်ပိာ်အိၣ်တၢ်အလီၤ, ဒီးစီၤက---စ့ၢ်ကိး သ့ၣ်ညါဝဲတၢ်ဂ့ၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်ကဲထီၣ်သးအနံၤန့ၣ် စီၤက--- လဲၤယုၤအိၣ်ညါလၢ ပဲၤလီၤကျိအပူၤယုာ်ဒီးအဖိခွါလၢအသးနံၣ်အိၣ် ၁၄နံၣ် န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲဟဲက့ၤလၢအသဝီ အဆၢကတီၢ်အဝဲယီၤဘၣ်ဟိန်လင်္ကာမုာ်ပိာ် ဖဲမုာ်ယုာ်လီၤ ၁န့ၣ်ရံၣ်ယုာ်ယုာ်န့ၣ်လီၤ. အခိၣ်တကပၤထီၣ်တၢ်ကွံာ်ဖဲတၢ်ပိာ်ဖးထီၣ်ဆၢကတီၢ်အယိံ အဖိခွါက့ၤယုာ်ကိးပုၤလၢသဝီပူၤ လၢကဟဲမၤစၢၤအိၣ်အ ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိတဖၣ်လဲၤစိာ်ဆုၤအိၣ်ဆူ ဒုးဘူးနီၣ်သဝီတၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒၢးလၢ ကကူၤစါအသးအဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ် မုာ်လၢ အသ့ၣ်ယုၤလီၤအါအါကလဲာ်အယိံ လၢခံကတၢ်အသးသမူဟးထီၣ်ကွံာ်ဝဲဖဲ မုာ်ဟါလီၤ ၁၀ န့ၣ်ရံၣ်ယုာ်ယုာ်န့ၣ်လီၤ.

စီၤက--- အဟံၣ်ဖိယိဖိလၢအိၣ်လီၤတၢ်မုာ်ဝဲ အမၤလၢအအိၣ် ၃၀နံၣ်ဒီးအဖိယိးဂၤ (ပိာ်မုာ်သၢဂၤ, ပိာ်ခွါယံာ်ဂၤ) လၢအကျိပုၤယုာ်ဒီးအဖိဆံးလၢအအိၣ်ဖျါသီတဂၤန့ၣ်လီၤ. အမၤနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ အိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ဆူၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤ စးထီၣ်လၢအအိၣ်ဖျါထီၣ်အဖိဆံးကတၢ်တဂၤဝံၤအလီၤခိၣ်ဒီး အဝဲဘၣ်သန့ၤအသးလၢအဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အနီၣ် ကစၢ်ဒၣ်ဝဲမၤတၢ်တသ့ဘၣ်အယိံ, အဖိအဒိၣ်ကတၢ်တဂၤလၢအအိၣ် ၁၄နံၣ် လၢအလဲၤယုာ်တၢ်ဒီးအဟံၣ် ဖဲတၢ်ကဲထီၣ် သးအဆၢကတီၢ်တဂၤဘၣ်ဟ်တ့ၢ်ကွံာ်တၢ်မၤလိမၤဒီးဒီး ကွၢ်ထွဲက့ၤဟံၣ်ဖိယိဖိလၢအိၣ်လီၤတၢ်န့ၣ်လီၤ.

(ဃ) သ့ၣ်ထံးတၢ်မၤပယုဲ

KHRG မၤနီၣ်မၤယါတ့ၢ်ဘၣ်ဝဲ သ့ၣ်ထံးတၢ်မၤပယုဲအဂ့ၢ် ၄ ခါလၢတၢ်မၤနီၣ်မၤယါတၢ်ကစီၣ်အကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ် ကဲထီၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤပုၤယုာ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ် ၃ ခါလၢအမုာ် သ့ၣ်ထံးတၢ်မၤပယုဲဖိသၣ်ဒီးအဂၤတခါမုာ်ဝဲ သ့ၣ်ထံးတၢ်မၤ ပယုဲလၢပိာ်မုာ်ဖၢစၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ် ၃ခါန့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဟံးထီၣ်မူဒါဘျါရဲန့ၣ်အိၣ်လၢလီၤကဝီၤခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်စံၣ်ညါလၢပုၤမၤကမၣ် တၢ်တဖၣ်တအိၣ်, ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဟ့ၣ်စ့အိၣ်လိးဆူပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်တဖၣ်အအိၣ် လၢစ့ပယီၤ ၁၀၀,၀၀၀ ကွး တုၤစ့ယီၤ ၁၅၀,၀၀၀ ဘးန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤအကျိၤအကွၢ်တဖၣ်အံၤ မုာ်တၢ်ဘျါရဲကျိၤကျဲၤ လၢသ့ၣ်ထံးတၢ်မၤပယုဲတၢ်ဂ့ၢ် တဖၣ် လၢကီၤပယီၤမုာ်ထီၣ်ကလံၤထံးခိၣ်တပၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမုာ်တၢ်ဟဲလီၤစၢၤလၢအဒီးသန့ၤအသးထီၣ်အသး လၢလုာ်လၢထူသန့, ပုၤပိာ်ခွါတဖၣ်အတၢ်တိခိၣ်ရိၣ်မဲအတၢ်ဒိၣ်စိ လၢအကဲဒီးတၢ်တံာ်တံာ်တခါလၢ ကဒီသဒၢပုၤတူၢ် ဘၣ်တၢ်တဖၣ် ဒ်သိးကဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်တိတၢ်တြၢ် ဒီးတၢ်မၤဘၣ်လီၤဘၣ်စးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လီၤကဝီၤပုၤဆၢတၢ်တၢ်ပၤ

⁴¹ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ တၢ်ဟံးန့ၣ်အိၣ်လၢ လုာ်သီကီၤဆၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအိၣ်တဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၣ်ဘၣ်အိၣ် ဖဲ လၢယုၤလဲ ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

တဖၣ် အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်သ့ဝဲကျဲသန့တဖၣ်အံၤ လၢတၢ်မၤဘၣ်လိာ်ဖိးဒုက္ခၤတၢ်ဂံၢ်လိာ်ဘိၣ်တဖၣ် နိသိးကပၤလၢသ်
ဝဲဒုသဝီအမံၤလၢသၣ်ကပီၤ မ့တမ့ၢ်ပုၤတဝါအတၢ်ယူဖိးလီၤပလိာ်သးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တနီၤတဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒၣ်လိာ်
ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်တဖၣ်ဒီးအဟံၣ်ဖိယီဖိတဖၣ် ကတီၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးတဖၣ်ဆူ ကွီၢ်ဘျီၣ်ပုၤဘၣ်မ့ဘၣ်ဒါတဖၣ်အ
အိၣ်ဒၣ်လဲာ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တဘျီလၢလံာ်ဖဲသ့ၣ်ထံးတၢ်မၤပယုဲတၢ်ကဲထီၣ်သးတဖၣ် တၢ်ဘျါရဲအီၤလၢအဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါဒဲးစးန့ၣ်, တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ
ကွီၢ်မ့ၣ်တဖၣ်အံၤတအိၣ်ဖျါဖျါဖျါဘၣ် ဒီးတၢ်ဟံးန့ၢ်ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်တဖၣ်အတၢ်ဘၣ်သးတအိၣ်ဘၣ်, လီၤဆီဒၣ်တၢ်ဖဲ
ပုၤမၤကမၣ်တၢ်တဖၣ် မ့မ့ၢ်ပုၤလၢအအိၣ်လၢပုၤဒိၣ်စိဒိၣ်ကမိၤအကျါန့ၣ်လီၤ.

၁) သ့ၣ်ထံးတၢ်မၤပယုဲထီၣ်ဒါဖိသၣ်

ဖိသၣ်လၢအအိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးတဖၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢတၢ်မၤဘၣ်ဒိအီၤညီဘၣ်ပးသ့ၣ်ထံးတၢ်မၤပယုဲ, လီၤ
ဆီဒၣ်တၢ်ဖဲပုၤမၤကမၣ်တၢ်တဖၣ် မ့အိၣ်ဘျးအိၣ်တၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. KHRG မၤနီၣ်မၤယါတၢ်ဘၣ်ဝဲ ဖိသၣ်
ပိာ်ခွါလၢအသးန့ၣ်အိၣ် ၇ နံၣ်တဂၤဘၣ်တၢ်ဖိၣ်ဆူၣ်မၤတရီတပါအီၤလၢ ပုၤသးစၢ်တဂၤလၢအပုၤတဝါပုၤ ဖဲတၢ်မၤနီၣ်
မၤယါတၢ်ကစီၣ်အကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးအံၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဘျါရဲအီၤလၢဒုသဝီခိၣ်န့ၢ်ဘၣ်မ့ဘၣ်ဒါတဖၣ် ဒီးဖဲ
ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်အဟံၣ်ဖိယီဖိတဖၣ် အၢၣ်လီၤတၢ်လိာ်ဝဲလၢကဟံးန့ၢ်ဝဲစ့အိၣ်လိး ၁၀၀,၀၀၀ ကွးဝံၤအလီၢ်ခံန့ၣ်လီၤ.
ဒ်တၢ်အၢၣ်လီၤတၢ်ဝဲပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်တဂၤအမိၢ်အပၢ်အသိး တၢ်ကဲထီၣ်သးအဂ့ၢ်အကျါလၢ အလီၤတၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်န့ၣ်
တၢ်တဖၣ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢလံာ်တၢ်ကစီၣ်တဘျီအံၤအပူၤဘၣ်. ဒ်လဲာ်ဂ့ၤ, တၢ်အံၤမ့ၢ်လၢတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ်သဲးတၢ်ဘျါ
စ့ၤဒီးဒုသဝီခိၣ်န့ၢ်တဖၣ်အတၢ်ဆိၣ်သနံးလၢကမၤဘၣ်လိာ်ဖိးဒုလိာ်က့ၤတၢ်ဂံၢ်အံၤ ဖဲလီၢ်ကဝီၤပတီၢ်အယီၤ ကဲထီၣ်တၢ်
တြီမၤတံာ်တၢ်လၢမိၢ်ပၢ်တဖၣ်ကတီၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂံၢ်အံၤ ဆူသဲးစးတၢ်ဘျါအကျဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကဲထီၣ်သးခံမံၤလၢ ဘၣ်တၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖးအီၤဖဲလံာ်တၢ်ကစီၣ်တဘျီအံၤအပူၤန့ၣ် ပုၤမၤကမၣ်တၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢ
အအိၣ်ဒီးတၢ်စိကမိၤ, ဒီးမ့ၢ်ပုၤတဖၣ်လၢအိၣ်ဒီးတီၤပတီၢ်ထီၣ်ဒီး **သုးခိးကီၢ်ဆၢ (BGF)** အသုးဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲ
ထီၣ်သးတၢ်တခါန့ၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဒုသဝီခိၣ်န့ၢ်ဘၣ်မ့ဘၣ်ဒါတဖၣ်န့ၣ် ကွၢ်မဲာ်ဝဲပုၤဒိၣ်ကျိၣ်ဒိၣ်စ့လၢအမၤကမၣ်
တၢ်တဖၣ်သ့, ဒီးတုၤဒၣ်လဲာ်တဲပျါတဲဖးဝဲ ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်တဖၣ်အဟံၣ်ဖိယီဖိလၢ ကတီၢ်လိာ်ဝဲစ့အိၣ်လိးလၢတၢ်မၤ
ဆူၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးခံခါတခါန့ၣ် ကျိၣ်စ့မ့ၢ်တၢ်တြီမၤတံာ်တၢ်တခါ လၢပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဒီးအဟံၣ်ဖိယီ
ဖိတဖၣ်အဂီၢ် နိသိးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ သဲးစးတၢ်ဘျါအတၢ်ဘျါရဲအကျါအကျဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤဖိၣ်ဖိယာ်ဖိလၢပုၤတဝါပုၤ
ဒီးပုၤလၢအအိၣ်လၢခိၣ်န့ၢ်တၢ်လီၤယံၤတဖၣ်အဂီၢ် တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအဆၢအဝဲသ့ၣ် နိသိးကပတုာ်ကွံာ်တၢ်ဘျါရဲဒီးမ့ၢ်
တၢ်လၢအမၤပျါအဝဲသ့ၣ်လၢကတီၣ်ဖျါထီၣ် သ့ၣ်ထံးတၢ်မၤပယုဲတၢ်ကဲထီၣ်သးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

က) BGF အသုးဖိတဂၤ ဖိၣ်ဆူၣ်မၤတရီတပါဖိသၣ်ပိာ်မ့ၣ်တဂၤဖဲ မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရ့ၣ်, လၢယုၤ ၂၀၂၀နံၣ်

တၢ်ဖိၣ်ဆူၣ်မၤတရီတပါဝဲ ဖိသၣ်ပိာ်မ့ၣ်တဂၤအံၤ ကဲထီၣ်တုာ်ဝဲဖဲ လၢယုၤ ၁၀သီ, ၂၀၂၀နံၣ် ဖဲအ---သဝီ သီခါဖျၢၣ်,
အ---သဝီ, အ---ကရူာ်, န့ၣ်လိကီၢ်ဆၢ, မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရ့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.⁴² ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်တဂၤအံၤ အသးန့ၣ်အိၣ်
ဝဲ ၁၃နံၣ် ဒီးမ့ၢ်ဝဲဖဲသ့တပါ လၢအမံၤမ့ၢ်နီၢ်ဘ--- ဒီးအိၣ်ဖဲ စ---သဝီ, ထံသဘျုၣ်ထၣ်ကရူာ်, န့ၣ်လိကီၢ်ဆၢအပူၤ
န့ၣ်လီၤ. ပုၤမၤကမၣ်တၢ်မ့ၢ်ဝဲ မဲာ်ကွံာ် အသးန့ၣ်အိၣ် ၂၃နံၣ်ဒီးမ့ၢ်ဝဲသုးဖိ ဒီးအိၣ်ဖဲ အ---သဝီန့ၣ်လီၤ. အဝဲအသုးက

⁴² KHRG (လၢယုၤလံၤ၂၀၂၀ နံၣ်) “[မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရ့ၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးတၢ်ဟ်ဖျါ- BGF သုးဖိတဂၤဖိၣ်ဆူၣ် မၤတရီတပါဖိသၣ်တဂၤ ဖဲန့ၣ်လိကီၢ်ဆၢ. လၢယုၤ ၂၀၂၀နံၣ်](#)”.

လၢၤန့ၣ် အိၣ်ဖဲဘိကိၣ်ထံၣ်တၢ်ကပၤ, ဒီးအသးဆ့ၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဝဲ ပိၤမဲၣ်စံၢ်န့ၣ်လီၤ. မဲၣ်က့ၢ်မ့ၢ်သးဖိတၢ်ဖဲ BGF သးရ့ၣ် နီၣ်ဂံၢ်-၁၀၁၃, သးဒု-၁ န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကဲထီၣ်အသးတနံၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲဖဲဟါခိ ၆ န့ၣ်ရံၣ်ယၣ်ယၣ်, ဖဲနီၣ်ဘ---အိၣ်လၢ သီခါဖျါပူၤထဲတၢ်အခါ မဲၣ်က့ၢ် လဲၤတံၢ်လီၤအိၣ်လၢတၢ်ချၢန့ၣ်လီၤ. ဖဲသုလၢအဒိၣ်တၢ်ထံၣ်ချးဝဲဒီးလဲၤတံၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ သီခါဖးဒိၣ်အအိၣ်, ဒီးအဝဲ မၤပုၤသဝီဖိခံၣ်လဲၤယု နီၣ်ဘ---န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်စးထီၣ်ယုဝဲ (နီၣ်ဘ---) လၢသီခါဖျါဒီးကိးယီၤအမံၤအယိ, မဲၣ်က့ၢ်န့ၣ်ယုဖျါကွံာ်တၢ်ချီယီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ၣ်လဲၤထံၣ် နီၣ်ဘ---အခါန့ၣ် မဲၣ်က့ၢ်ဖိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ဝဲလံ, ဒီးအဝဲအိၣ် တၢ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ပၤဖျါဝဲလၢတၢ်ကဲထီၣ်သးအဆၢကတီၢ် မဲၣ်က့ၢ်န့ၣ်သုစ့ၢ်ကိးကသံၣ်မူၤဘျီးန့ၣ် လီၤ.

BGF သးဆ့ၣ်ခိၣ် ပိၤမဲၣ်စံၢ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲ စ့ ၅၀,၀၀၀ ကး လၢကလဲၤဆုၢ်နီၣ်ဘ---လၢ ဖျါပူၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤ တူၢ်ဘၣ်တၢ်တၢ်အံၤအကသံၣ်ကသီတၢ်ကူၤစါယါဘျီအပူၤဒီး တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်အိၣ် တၢ်တဟ့ၣ်စ့အိၣ်လိးနီၣ်တဘးဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်ပုၤမၤကမၣ်တၢ်တၢ်အမိၢ်န့ၣ် လိးန့ၣ်က့ၢ်ဝဲတၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နီၣ်ဘ--- ဘၣ်တၢ်လဲၤတံၢ် ထီၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဆါဟံၣ်ဒီး စံၣ်လီၤက့ၢ်ဝဲလၢယု ၁၆သီန့ၣ်လီၤ. နီၣ်အမိၢ်ပၤဖျါတၢ်ဝဲအသိး, အဝဲအပိၣ်မုၢ်က့ၢ်ဂီၤန့ၣ် ဘၣ်ဒိဝဲနးကလဲၣ် ခိဖျါတၢ်ဖိၣ်ဆူၣ်မၤတရီၤတၢ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.

မဲၣ်က့ၢ်အံၤ BGF အသးဖိတဖၣ် ဖိၣ်ချးန့ၣ်အိၣ်ဖဲ လၢယု ၁၁သီ, ဒီးဟ့ၣ်လီၤဝဲလၢကိၢ်ပယီၤပဒိၣ်ပၤကိၢ်သးတဖၣ်အ စ့ပူၤန့ၣ်လီၤ. အခဲအံၤအဝဲဘၣ်တၢ်ဖိၣ်ဒုးယာ်အိၣ်လၢ ဖျါပူၣ်လီၤခါသးပၤကိၢ်ဝဲဒၤဒီးန့ၣ်လီၤ. ကိၢ်ပယီၤပဒိၣ်ပၤကိၢ် သးတဖၣ် လဲၤသမံၤသမိးတၢ်ကဲထီၣ်သးအဂ့ၢ်လၢသဝီပူၤခံၣ်ဘျီဒီး ဒိကန့ၣ်ဝဲပုၤထံၣ်ထွဲတၢ်တဖၣ် အတၢ်အုၣ်သးန့ၣ် လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်, သီခါလၢအပၣ်ယုၣ်လၢတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်မူၤတၢ်ရၢ်အံၤန့ၣ်ဝဲဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်မူၤတၢ်ရၢ်အံၤ ကဘျီဒိမးလီၤ. အဝဲဘၣ်လဲၤလၢ ပၤကိၢ်ဝဲဒၤဒီးယုၣ်ဒီးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်တၢ်အမိၢ် ယဲၤဘျီလံ, ဘၣ်ဆၣ်တၢ်မၤအဝဲ သ့ၣ်လၢကဟဲကိးအါထီၣ် ပုၤထံၣ်ထွဲတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲကဟ့ၣ်ဝဲတၢ်လဲၤတၢ်က့ၢ်အလဲ လၢအကစၢ်အဂီၢ်ဒီးပုၤ တူၢ်ဘၣ်ဖိအမိၢ်အဂီၢ် ဒီးပုၤထံၣ်ထွဲတၢ်တဖၣ်အဂီၢ်တန့ၢ်လၢဘၣ်အယိ, အဝဲသ့ၣ်တလဲၤဟံၣ်ယုၣ်လၢ တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်မူၤ တၢ်ရၢ်အံၤလၢပၤကိၢ်ဝဲဒၤဒီးလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂) သ့ၣ်ထံးတၢ်မၤယုထီၣ်ဖိၣ်မုၢ်ဖၢၤတၢ်

တၢ်အံၤကဲထီၣ်အသးဖဲ လၢမးရှး ၁၉သီ ဖဲ တ--- သဝီ, လုဖိကရူာ်, တၢ်ကြဲၣ်ကိၢ်ဆၣ်, ဖျါအၣ်ကိၢ်ရ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ပ ယီၤသဝီဖိ ရ့ၣ်ယုၣ်က့ၢ်လၢအအိၣ်ဖဲသဲခွဲၤလုသဝီတၢ် ဂုၢ်မၤတရီၤတၢ်ပိၣ်မုၢ်ဖၢၤတၢ်လၢအသးနံၣ်အိၣ် ၂၅နံၣ်, ဖဲအဝဲဟဲက့ၢ်လၢအစံၢ်ပူၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်ဖၢၤအံၤဂုၢ်ယုၣ်ပူၤဖျါကွံာ်အသးချးဝဲ ဒီးက့ၢ်တဲဘၣ်အဟံၣ်ဖိယီဖိ လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်ပိၣ်မုၢ်ဖၢၤအံၤအမိၢ် တိၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူ KNPF ဒီးတၢ်ကဲထီၣ်သးအံၤဝဲအလီၢ်ခံတနံၤန့ၣ် ပၤကိၢ်တဖၣ်ဖိၣ်ဒုးယာ်ဝဲ ပုၤမၤကမၣ်တၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ရ့ၣ်ယုၣ်က့ၢ်, လၢအအိၣ် ၄၀ နံၣ်တၢ်အံၤ ဟဲန့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိး ဖဲသဲခွဲၤလုသဝီဒီးအဖိအမၤတဖၣ် ဖဲတယံာ်တမိၢ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ညါလိာ်အသးဒီး ပိၣ်မုၢ်လၢအကျဲးစးမၤတ ရီၤတပိၣ်တၢ်အံၤအဖါတၢ် ဒီးထံၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးပိၣ်မုၢ်တၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢမးရှး ၂၁သီန့ၣ်, တၢ်မူၤတၢ်ရၢ်အံၤဘၣ်တၢ်ဆုၢ်ခိအိၣ်ဆူ သဲခွဲၤလုသဝီခိၣ်တဖၣ်အစ့ပူၤန့ၣ်လီၤ. ရ့ၣ်ယုၣ်က့ၢ် အၢၣ်လီၤဝဲလၢအဂုၢ်မၤတရီၤတၢ်ဘၣ်ပိၣ်မုၢ်အံၤ, ဒီးပိၣ်မုၢ်အံၤယုအိၣ်စ့အိၣ်လိး ၁,၀၀၀,၀၀၀ ကးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ် ဆၣ်အဝဲတဲဝဲလၢ အစ့တအိၣ်ဘၣ်ဒီး အဝဲကဒီးတူၢ်တၢ်ကမၣ် နီၣ်အမ့ၢ်တၢ်ဖိၣ်ဒုးယာ်လၢယိာ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၢ် တၢ်စံၣ်ညီၣ်သံမ့ၢ် ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ခိၣ်နီၣ်ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်တဖၣ်ဒီး ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲဆိကမိၣ်န့ၢ်တၢ်လၢ ရ့ၣ်ယုၣ်က့ၢ်အဖိဂီၢ်ဒီးအမၤ လၢအဒၢပုၤတၢ်အဂီၢ်အယိ ယုစ့ၤလီၤဝဲစ့အိၣ်လိးဆူ ၆၀၀,၀၀၀ ကးန့ၣ်လီၤ. လၢခံ, ရ့ၣ်ယုၣ်က့ၢ် အတၢ်မၤအခိၣ်

(သထွ)လၢအမ့ၢ် ပိာ်မုာ်အံၤအဖါတံာ်တဂၤဟ့ၣ်လီၤန့ၣ်ဝဲ စ့အိၣ်လိးအံၤတတ် ဒီးမ့ၢ်အဂၤတတ်တခါ သဝီဖိအဂၤလၢ ဂ့ၣ်ယုၣ်က့ၤမၤဒီးလဲၣ်န့ၣ်ဘၣ်အတၢ် လၢအပူၤကွံာ်တဂၤဟ့ၣ်လီၤဝဲန့ၣ်လီၤ. ဣသဝီခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်နီၤဟးထီၣ်ကွံာ်ပုၤမၤက မၣ်တၢ်တဂၤအံၤ လၢလုာ်ပျါကီၢ်ဆၣ်အပူၤဒီးတဲအီၤလၢ အဝဲမ့ၢ်ဖဲက့ၤဖဲတၢ်လီၤအံၤန့ၣ်တၢ်ကဟံးန့ၣ်အီၤအရူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ ဂ့ၣ်ယုၣ်က့ၤဒီးအပူၤဟံၣ်ဖိပီၤဖိ ဟးထီၣ်ကွံာ်ဖဲတၢ်လီၤဝဲန့ၣ်လီၤ.

ပိာ်မုာ်လၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်တဂၤအံၤ အဟံၣ်ဖိပီၤဖိသးတမံၤလၢ လီၢ်ကဝီၤခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤဂ့ၢ်ဝီအံၤအဖိခိၣ် ဘၣ်ဆၣ် အဝဲသ့ၣ်တအဲၣ်ဒီးစိာ်ခိာ်ဂ့ၢ်အံၤဆူ ကွီၢ်ဘျီၣ်လၢၤဘၣ်မ့ၢ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢ ပုၤလၢအဟ့ၣ်တ့ၢ်စ့ အိၣ်လိးတဖၣ်ကဘၣ်ဟံးမူၤဒါလၢ ပုၤမၤကမၣ်တၢ်တဂၤအံၤအဂီၢ်ကဒီးအယိန့ၣ်လီၤ. အါန့ၣ်အန့ၣ်, လီၢ်ကဝီၤခိၣ်န့ၣ် တဖၣ်တဲဘၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢ အမ့ၢ်တီၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်မူၤတၢ်ရါဆူကွီၢ်ဘျီၣ်ဒၣ်လဲာ်တမ့ၢ်တၢ်ညီဘၣ်, မ့ၢ်လၢပုၤမၤကမၣ်တၢ် တဂၤအံၤအစ့တအိၣ်လၢကဟ့ၣ်စ့အိၣ်လိးဘၣ်အယိန့ၣ်လီၤ. တဲစ့ၢ်ကိးအဝဲသ့ၣ်လၢ တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤကွီၢ်မ့ၢ်န့ၣ် တၢ်လၢာ် ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤအိၣ်အါမးဒီး လၢာ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဆၢကတီၢ်အယိ ပိာ်မုာ်အံၤမ့ၢ်ပတံထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူကွီၢ်ဘျီၣ်န့ၣ် စ့အိၣ်လိးလၢ အဒီးန့ၣ်ဘၣ်တ့ၢ်လဲဝဲတဖၣ် လၢာ်ကွံာ်သ့ဒၣ်လဲာ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ကထီၣ်သးဒ်အံၤအယိဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ နီၢ်ယ--- ဟးထီၣ်ဟးလီၤထဲတဂၤတဘူၣ်လၢၤဘၣ် ဒီးအဝဲမဲာ်ဆုးဒိၣ် မးလၢကထံၣ်လိာ်သးဒီးအတံၤသကိးသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်လၢညါအသိးန့ၣ်လီၤ. အဟံၣ်ဖိပီၤဖိတဖၣ်ဘၣ်ယိၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်လၢ အဝဲတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်ဒီး ထီၣ်ဘိးဒုးဟးထီၣ်ဟးလီၤက့ၤအီၤဒီးပုၤတဂၤဂၤ ဖဲအလဲၤဆူစံာ်ပူၤတဘျီလၢလၢန့ၣ်လီၤ.

အကူာ် - ၂ တာ်ကွာ်ကဒါက့ၤ ပုၤဂ်ဝီခွဲးယာ် ဇီး တာ်ဘံာ်တာ်ဘါအတာ်အိာ်သးဖဲ ကီာ်ပယီၤ မုာ်ထီာ်ကလံၤထံး

(က) တာ်မၤပယုာ်လၢ ကီာ်ပဒိာ် ဇီး ကီာ်ပယီၤပဒိာ်ပုၤမၤတာ်ဖိတဖာ်

ထံကီာ်ပဒိာ်သး ဇီးပဒိာ်ပုၤမၤတာ်ဖိတဖာ် ဆဲးမၤဘၣ်ဒီးဒဲးဝဲသဝီဖိသ့ၣ်တဖာ်ပုၤဂ်ဝီခွဲးယာ် ဖဲတာ်ကွဲးဝဲတာ်ဟ်ဖျါ အံၤအကတီာ်အပူၤအံၤန့ၣ်လီၤ. စးထီာ်လၢလၢယန့ၣ်အါရံၤ တုၤ လၢယုၤ ၂၀၂၀ နံာ်အပူၤ KHRG မၤနီာ်မၤယါန့ၣ်ဝဲ တာ်မၤသံတာ်ကဲထီာ်သးအဂ့ၢ်ခံၤ ဇီးတာ်မၤဟးဂုာ်ဟးဂီၤတာ်စုာ်လီၤခိာ်ခိာ်တခါ လၢကီာ်ပယီၤပဒိာ်သးဖိ တဖာ်မၤဝဲဒၣ် န့ၣ်လီၤ. ကီာ်ပယီၤသးအံၤ တြီာ်ယာ်ဝဲဒုသဝီဖိတဖာ်လၢ ကဟ်ထီာ်ဝဲကညီဒီကလုာ်နီာ်တယာ်ဆူကွဲာ်မဲာ်ညါဖဲ ဘျဲးဒဲာ် ကီာ်ဂ့ၢ်အပူၤ ဇီးမၤတာ်တာ်ဝဲဒၣ် ကညီဒီကလုာ်စၢဖိာ်ကရၢ KNU အတာ်ဟ့ၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါဘၣ်ယး NCA အတာ်ရဲာ် တာ်က့ၤ ဖဲချၢာ်လွံာ်ထုာ်ကီာ်ဂ့ၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အါန့ၣ်အန့ၣ် သးခိးကီာ်ဆါ (BGF) ဇီး ကီာ်ပယီၤ တာ်ပၤဆုာ်တာ်သ့ၣ် တာ်ဖျးဟီာ်ခိာ်လီၤ ဇီးတာ်မၤနီာ်မၤယါအဝဲၤက့ၤ ဟ်ဖိာ်ထီာ်သးဒီးဟံးန့ၣ်ဆူာ်ဝဲ သဝီဖိတဖာ်အဟီာ်ခိာ်လီၤဖဲ ဖာ်အာ်ကီာ်ဂ့ၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

၁) တာ်မၤသံတဖာ်လၢ ကီာ်ပယီၤသးဖိတဖာ်မၤဝဲဖဲ မုာ်တြီာ်ကီာ်ဂ့ၢ်ပူၤ

ဖဲလၢမးဂ့ၤ ၅သီ, ၂၀၂၀နံာ်အပူၤ ကီာ်ပယီၤသးဖိတဖာ်လၢအမုာ် (ခမရ-၃၃၈) ခးဝဲ KNU သ့ၣ်ပုၤပုၤမၤတာ်ဖိခံၤဖဲ အဝဲသ့ၣ်လဲၤတာ်လၢသိာ်လုာ်ယီၤ (ဆဲးကဲး) အခါန့ၣ်လီၤ.⁴³ ပုၤလၢအမံၤလၢစီၤမီၤအ့ၤသါတဂၤ ဘၣ်ဒိဝဲဒၣ်ဒီးကျိတ ထံာ်ဖဲအဟာ်ဖါ ဇီးဘၣ်ဒိစ့ၢ်ကိးဝဲသၢထံာ် ဖဲအခိာ်အစ့ၣ်တကပၤန့ၣ်လီၤ. ဒီဖျိလၢအဘၣ်ဒိဝဲဒုးနးနးကလဲာ်အယီ, အဝဲ သံကွဲာ်ဝဲလၢကျဲ ဖဲတာ်လဲၤစိာ်ဆုာ်ယီၤအီၤဆူ KNU မုာ်တြီာ်ကီာ်ဂ့ၢ်ဝဲၤဒီးအခါန့ၣ်လီၤ. ဖဲတာ်ကဲထီာ်သးအနံၤန့ၣ်, ကီာ် ပယီၤသးဖိတဖာ်အိာ်ခိးလီၤတာ်လၢအစီၤစုာ်ဒီး သးကလၢၤ ၂၀၀ အ့ၣ်ယာ်ယာ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ခးဝဲသ့ၣ်ပုၤပုၤမၤ တာ်ဖိခံၤအံၤဒီးကျိ အထံာ်ခံဆံာ်ဘျဲာ်ယာ်ယာ်န့ၣ်လီၤ. ကီာ်ပယီၤသးအံၤ ဟ်ဖျါထီာ်ဝဲဘၣ်ယးတာ်ကဲထီာ်သးအံၤလၢ အသးဖိသ့ၣ်တဖာ်အံၤ မုာ်ဝဲတာ်ဒီးသဒါလီၤက့ၤအနီၢ်ကစၢ်သး ဒီဖျိလၢသ့ၣ်ပုၤပုၤမၤ တာ်ဖိခံၤအံၤခးဆိအဝဲသ့ၣ်အ ယီၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဘၣ်ယးတာ်ဂ့ၢ်အံၤ KNU တကပၤတတုာ်လိာ်ဝဲဒၣ်တာ်ဟ်ဖျါအံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.⁴⁴

ဖဲလၢမးဂ့ၤ ၃သီ, ၂၀၂၀နံာ်အပူၤ ကီာ်ပယီၤသးလၢ ခိာ်သးဂ့ၢ် (ခလရ-၂၀) အသးဖိတဖာ် ခးဝဲသဝီဖိခံၤန့ၣ် ဖဲစီၤမုာ်ပျိကရူာ်, လူၤသီကီာ်ဆၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤသးဖိသ့ၣ်တဖာ်အံၤ အဝဲသ့ၣ်ခိးဟံးယာ်န့ၣ်ဝဲတာ်ဘံာ်တာ်ဘါလၢ အသးကျိလၢအဆုာ်ထီာ်သးတာ်ပိးတာ်လီ ဇီး တာ်အိာ်တာ်အိတဖာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိသ့ၣ်တဖာ်အံၤ ညီၣ်န့ၣ်ဘၣ်တာ် ဆုာ်ဒီဖျိ ဇီးဟံးန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တာ်ဘံာ်တာ်ဘါလၢ KNLA သးဖိတဖာ် ဖဲအဝဲသ့ၣ်လဲၤဆူတာ်လီၤအံၤအခါန့ၣ်လီၤ. ဖဲဂီၤခိ ဖဲန့ၣ်ရံာ် အမံးနံး ၁၀ အဆၢကတီာ် (ခလရ-၂၀) အသးဖိတဖာ် ခးဝဲသဝီဖိတဖာ် ဖဲအခိကျဲအခါ ဘၣ်ဆၣ်သဝီဖိ သ့ၣ်တဖာ် တဘၣ်ဒီနီတဂၤ ဒီးပူၤဖျဲးဝဲဂ့ၤဂ့ၤလီၤ. မၤကဒီးဖဲ ဟါခိ ဖဲန့ၣ်ရံာ် အမံးနံး ၅၀အခါ ပုၤသးဖိသ့ၣ်တဖာ် အံၤခးကဒီးဝဲသဝီဖိလၢအခိကျဲလၢအသီတဖာ် ဒီးဖဲန့ၣ် ဘၣ်ဒိသံဝဲ စီၤသဲာ်မံ လၢအမုာ်လီၢ်ကဝီၤပုၤတဝါခိာ်နာ်တဂၤ န့ၣ်လီၤ. KNLA သးဖိဒီးသဝီဖိသ့ၣ်တဖာ် ပျဲာ်လဲၤကလဲၤဟံးန့ၣ်က့ၤ စီၤသဲာ်မံအသံစိာ် မုာ်လၢကီာ်ပယီၤသး ဖိသ့ၣ်တဖာ် အိာ်ဟူးဂၤဒဲးဝဲတာ်ကဲထီာ်သးအလီၢ်အယီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢလုာ်ဖြာ် ဖဲသီ, ၂၀၂၀နံာ်အနံၤန့ၣ် KNLA သးဖိတဖာ် လဲၤယုာ်က့ၤဝဲ စီၤသဲာ်မံအသံစိာ် ဘၣ်ဆၣ်တထံာ်က့ၤဝဲလၢဘၣ် ဇီး အဝဲသ့ၣ်ဆိကမိာ်ဝဲလၢ ကီာ်ပယီၤ

⁴³ ကညီဂ်ဝီခွဲးယာ်ကရူာ် (လၢအ့ၤဖြာ် ၂၀၂၀နံာ်), “မုာ်တြီာ်ကီာ်ဂ့ၢ်- ကီာ်ပယီၤသးမၤသံ ကညီဒီကလုာ်စၢဖိာ်ကရၢ ဂၤပုၤပုၤဘၣ်မ့ ဘၣ်ဒါတဂၤ ဒီးကညီလီၢ်ကဝီၤခိာ်နာ်တဂၤ ဖဲလၢမးဂ့ၤ ၂၀၂၀နံာ်”

⁴⁴ KIC (လၢမးဂ့ၤ ၂၀၂၀နံာ်), “ပယီၤသးခးသံကွဲာ်ဝဲ ပုၤပုၤမၤတာ်ဖိတဖာ်အဂီၢ် KNU စံးဝဲ”

သုးဖိတဖှ် ကရူာ်လီၤကွံာ် စီၤသဲာ်မံ အသံစိာ်လံန့ၣ်လီၤ. ဖဲစီၤသဲာ်မံ သံအဆာကတီၢ် အဝဲဟ်လီၤတဲာ်ကွံာ်အမါ ဒီး အဖိသၢဂၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ကဲထီၣ်သးခံခါလၢာ်အံၤအဖိခိာ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤကမၢ်ခါပတၢ်ဝဲ NCA အလံာ်တၢ်အာ်လီၤအီၤလီၤ အဆာဖိ-၅ (က) ဒီး NCA သုးခံခိာ်ကပၤ ကဘၣ်လူၤပိာ်မၤထွဲ တၢ်ပတုာ်တၢ်ခးအတၢ်သိာ်တၢ်သီတၢ်ဘျါ သုးဂ့ၢ်ဝီတၢ်သိာ်တၢ်သီ တၢ်ဘျါတဖှ် (NCA Code of Conduct) အဆာဖိ-၈ (က) လၢအတြီယာ်ဝဲ ပုၤလၢဆဲးလီၤစုမ့ၢ်ကျၢာ်တဖှ် လၢအတဘၣ်ခးစုကဝဲၤဖဲ တၢ်ပတုာ်တၢ်ခးအဟီၣ်ကဝီပုၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကဲထီၣ်သးခံခါတခါအဖိခိာ် မ့ၢ်ဝဲ တၢ်မၤကမၢ်ဝဲ NCA အလံာ်တၢ်အာ်လီၤအီၤလီၤ အဆာဖိ-၉(ခ) ဒီး NCA သုးခံခိာ်ကပၤ ကဘၣ်လူၤပိာ်မၤထွဲ တၢ်ပတုာ်တၢ်ခးအတၢ်သိာ်တၢ်သီတၢ်ဘျါ သုးဂ့ၢ်ဝီတၢ်သိာ်တၢ်သီတၢ်ဘျါတဖှ် (NCA Code of Conduct) အဆာဖိ-၇ (ခ) လၢအတြီယာ်ဝဲ ပုၤလၢဆဲးလီၤစုမ့ၢ်ကျၢာ်တဖှ် လၢအတဘၣ်မၤသံကမ့ၢ်တဖှ် လၢတၢ်ပတုာ်တၢ်ခးအဟီၣ် ကဝီပုၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂) တၢ်မၤဟးဂီၤတၢ်စုလီၢ်ခိာ်ခိာ် လၢကီၢ်ပယီၤသုးဖိတဖှ် မၤဝဲဖဲ မ့ၢ်တြီၤကီၢ်ရၢၣ်ပုၤ

ဖဲလၢယနူၤအါရံၤ ၁၉သီ, ၂၀၂၀နံၣ်အနံၤန့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသုးဖိလၢအမ့ၢ် ခိာ်သုးရၢၣ် (ခမရ-၁၉), ခိာ်ချ့သုးရၢၣ် (ခမရ-၃၄၀), (ခမရ-၃၄၁) ဒီး (ခမရ-၄၃၄) တဖှ် မၤဟးဂီၤကွံာ်ဝဲ ကျိချံမ့ၢ်သ့ၣ် ဒီးမ့ၢ်ပိာ်လီၢ်လံၤတဖှ် ဖဲသဝီဖိတဂၤအစံာ်ပျိုပျို ဖဲ အဒ---- သဝီ, မဲာ်ကျိကရူာ်, ဘုသိာ်ကီၢ်ဆၣ်, မ့ၢ်တြီၤကီၢ်ရၢၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. သုးတဖှ် အံၤ အိာ်ဝဲလၢသုးဟူးဂဲၤသုးခိာ်အီၤခဲၤခွဲၤ အတၢ်တီခိာ်ရိာ်ဖဲအဖိလၢာ်န့ၣ်လီၤ.⁴⁵

ပုၤသုးဖိသ့ၣ်တဖှ်အံၤ တမၤပုၤကွၢ်တၢ်ပုၤလၢ အဝဲသ့ၣ်ခူၣ်ထီၣ်ဝဲလၢတၢ်ကမၤပိာ်ထီၣ်ကျိချံပုၤသ့ၣ် သ့ၣ်တဖှ်အဂီၢ် ဘၣ်လီၤ. စံာ်ကစၢ်တခါ အဝဲဘၣ်ယိာ်ဝဲလၢခါဆူညါ ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိဒ်အမ့ၢ် ကျိ-ပနာ်သ့ၣ်တဖှ် မ့ၢ်လီၤတဲာ်ဆူတၢ်ပုၤ အံၤကသံသ့ မ့တမ့ၢ်ကဘၣ်ဒိဝဲဒ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ပုၤအံၤကကဲထီၣ်ကွံာ်ကလီာ် ဖဲတၢ်စုခါအဆာကတီၢ်လီၤ. လၢတၢ်ကဲ ထီၣ်သးအံၤအဖိခိာ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤကမၢ်ခါပတၢ်ဝဲ NCA အလံာ်တၢ်အာ်လီၤအီၤလီၤ အဆာဖိ-၅ (က) လၢအတြီၤဝဲ တၢ်တဘၣ်မၤဟးဂီၤတၢ်စုလီၢ်ခိာ်ခိာ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

၃) ကီၢ်ပယီၤသုး တြီၤဝဲသဝီဖိတဖှ် လၢကဟ်ထီၣ်ကညီနီၣ်တယၢ်ဆူကွံာ်မဲာ်ညါ ဖဲဘျးဒဲာ်ကီၢ်ရၢၣ်ပုၤ

ဖဲလၢယနူၤအါရံၤ ၂သီ, ၂၀၂၀နံၣ်အနံၤန့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသုးဖိတဖှ်လၢ ခိာ်ချ့သုးရၢၣ် (ခမရ-၂၆၅) တြီၤဝဲလီၢ်က ဝီၤသဝီဖိ ဒီးကွံာ်သရၣ်တဖှ်လၢကဟ်ထီၣ်ကညီနီၣ်တယၢ်ဆူ လီၢ်ကဝီပုၤကီၢ်ပယီၤပဒိာ်တီၤဖုာ်ကွံာ်တဖျါ အမဲာ်ညါ ဖဲထ---- သဝီ, တနီၤသရၣ်ကီၢ်ဆၣ်, ဘျးဒဲာ်ကီၢ်ရၢၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤသုးဖိတဖှ် မၤဟးဂီၤကွံာ်စ့ၢ်ကီး နီၣ်တယၢ် အတၢ် ဒီး တၢ်ဟ်ထီၣ်နီၣ်တယၢ်အလီၢ် လၢသဝီဖိသ့ၣ်တဖှ် ဘျီထီၣ်ယာ်ဝဲဒ် ဒီးအဝဲသ့ၣ်တတၢ်ပိာ်ဝဲသကိး တၢ်ဒီးလီၢ်ကဝီၤဖိတဖှ် ဒီးတယုန့ၣ်ဝဲအခွဲးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.⁴⁶

ကီၢ်ပယီၤသုးဖိတဖှ် တဲအါတၢ်ဒီးစံးဝဲလၢ ကွံာ်အံၤတဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ပျဲလၢ ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖှ် လၢကဟ်ထီၣ် ကညီနီၣ်တယၢ်အဂီၢ်ဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်တဲအါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲလၢ အတအဲာ်ဒီးထံာ်တၢ်မၤသးဒ်အံၤဘၣ်. ကီၢ်ပယီၤသုးအံၤ တဲဘၣ်သရၣ်ကွံာ်ခိာ် ဒီး သဝီဖိတဖှ်ဒ်အံၤ, “*ကညီနီၣ်တယၢ်အံၤတဘၣ်အိာ် ဖဲကီၢ်ပယီၤပဒိာ်ကွံာ်. သုမ့ၢ်သိာ်လိ*

⁴⁵ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲခွဲၣ်လိကီၢ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ကစိာ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအီၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဖဲ လၢဖုၤတြီၤအါရံၤ ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
⁴⁶ ကညီဂ်ဝီခွဲးယာ်ကရူာ် (လၢယုၤ ၂၀၂၀နံၣ်), “*Mergui-Tavoy District Interviews: Tatmadaw soldiers prevented Karen villagers from displaying their ethnic flag in front of their local school in Ta Naw Th’Ree Township, January 2020*”.

အဲကလံးလံာ်လာ်ကွိုပူန့ာ် မ့ာ်သုကဟ်ထီာ် အဲကလံးနီာ်တယာ်စ့ာ်ဇါ.” ဒီးဆဲးတဲဝဲလာ်, “မ့ာ်လာ်ကီာ်ပယီာ်သုး အိာ်ဆီလီာ်သးဖဲသဝီပူအယီာ် ပဟ့ာ်အခွဲးတသ့ဘာ်. အယီာ်န့ာ်, သုမာ်အိာ်န့ာ် ပဟ့ာ်အခွဲးတသ့ဘာ်.”

တၢ်ဂီၤသ့ာ်တဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ဒီးန့ၢ်အီၤဖဲ လၢယနုၤအါရံၤ ၂၀၂၀ နံာ် ဖဲ လ--- သဝီ, တနီၤသရံာ်ကီာ်ဆၣ်, ဘျဲးဒဲာ်ကီာ်ရ့ၣ်ပူ န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤတဖၣ်အံၤဟ်ဖျါထီာ် နီာ်တယာ်အတၢာ် ဒီး တၢ်ဟ်ထီာ်နီာ်တယာ်အလီၤ လၢဘၣ်တၢ်မၤဟးဂီၤ ဒီးထူးထီာ်ကွာ်အီၤ လၢကီာ်ပယီာ်ပဒိာ်သုးဖိတဖၣ် ဖဲလီၤကဝီၤကွီတဖျါအဲာ်ညါန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - လီၤကဝီၤသဝီဖိ)

လီၤကဝီၤကရူာ်ခိာ်တဂၤ ဟ်ဖျါထီာ်ဝဲအတၢာ်သးဒိာ်ထီာ်ဘၣ်ပးတၢ်အိာ်သးဒီးအံၤလီၤ. “ အဝဲသ့ာ်တကြားထူးလီၤ ကွာ်ကညီနီာ်တယာ် ဒီးအံၤဘာ်. အဝဲသ့ာ်ကြားတၢာ်ပိာ်တဲသကးဒီး လီၤကဝီၤဖိတဖၣ် ဒီးကြားလၢအမၤဝဲလီၤကဝီၤ ဖိသ့ာ်တဖၣ်လၢကထူးလီၤကွာ်နီာ်တယာ်အံၤလီၤ. မ့ာ်တခီ, အဝဲသ့ာ်ဟဲလၢမ့ာ်န့ၢ်ဒီး မၤဟးဂီၤကွာ် တၢ်ဟ်ထီာ် နီာ်တယာ်အလီၤ ဒီးနီာ်တယာ်အတၢာ်လီၤ.” လီၤကဝီၤကွီသရံာ်မ့ာ်တဂၤ တဲဘၣ်စ့ာ်ကိး KHRG လၢအမ့ာ်ဘၣ်အိာ် ကွာ်ဆၢာ်မဲာ်လိာ်သးဒီးကီာ်ပယီာ်သုးအိာ်အလီၤဘၣ်ဆၣ် အဝဲဟ်လီၤအသးကျၢၤမုဆူလၢ ကဟ်ထီာ်ဝဲကညီနီာ်တ ယာ်အံၤန့ၣ်လီၤ. “ယတူာ်ဘၣ်ဒုတမ့ာ်နီတစဲးဘာ်. ဘၣ်ဆၣ်ယသးဆူာ်ဒီးလၢ ယကဂုာ်ကျဲးစးမၤကဒီး အသီတဘျီ လီၤ. ယကဂုာ်ကျဲးစး ယူၤထီာ်ပကညီအနီာ်တယာ် လၢကွီမဲာ်ညါ. မ့ာ်တကဲထီာ်ဘၣ်ဆၣ်သနက့, ယကမၤကဒီး အသီတဘျီ တုၤလၢအန့ၢ်တစုလီၤ. လီၤကဝီၤသဝီဖိတဖၣ် တူာ်ဘၣ်ဝဲတမ့ာ်နီတစဲးဘာ်.”

၄) ကီာ်ပယီာ်သုး ကြိဝဲ KNU လၢကမၤဝဲ တၢ်ဟ့ာ်တၢ်သ့ာ်ညါဘၣ်ပးဒီး NCA ဖဲချၢာ်လွံာ်ထူာ်ကီာ်ရ့ၣ်ပူ

ဖဲလၢဖုၤတြုၤအါရံၤ ၂၄သီ, ၂၀၂၀ နံာ်အနံၤန့ၣ် ဆီထံးကီာ်ဆၣ် KNU ခိာ်န့ၣ်တဖၣ်လဲၤဝဲဆူ အီပလဲးသဝီ, အီပလဲးကရူာ်, ဆီထံးကီာ်ဆၣ်, ချၢာ်လွံာ်ထူာ်ကီာ်ရ့ၣ်အပူၤ လၢကဟ့ာ်ဝဲတၢ်သ့ာ်ညါန့ၣ်ပာ်ဘၣ်ပးဒီး NCA ဒီး တကီာ်ခါထံရူာ်ကီာ်သဲးတၢ်အိာ်သးတဖၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.⁴⁷ ဘၣ်ဆၣ်သနက့ ကီာ်ပယီာ်သုးလၢခိာ်ချၢသုးရ့ၣ် (ခမရ- ၁၂၄)တဖၣ် လၢဘၣ်တၢ်တီခိာ်ရိာ်မဲအီၤလၢ သုးရ့ၣ်ခိာ်သၢဝဲထီတဂၤ ဟဲန့ၣ်လီၤဆူသဝီပူဒီး မၤပတုာ်ကွာ်ဝဲတၢ်အိာ် ဖိာ်အဘျီဝဲအံၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲစံးဝဲလၢဘၣ်ပးဒီးတၢ်အိာ်ဖိာ်အံၤ တၢ်တဒုးသ့ာ်ညါဒီးဘၣ် တၢ်ကွာ်စ့ၣ်ကယာ်တၢ်ဒုး အကမံးတံာ် (JMC) ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤကဲထီာ်ဝဲတၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်လၢ သဝီဖိလၢအဟဲထီာ်တၢ်အိာ်ဖိာ်တဖၣ် အတၢာ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ် ဒီး မ့ာ်တၢ်လၢအမၤဆဲးလီၤစ့ၢ်ဝဲ အဝဲသ့ာ်အတၢာ်န့ၣ်အိာ် NCA အံၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲသ့ာ် ဆိကမိာ်ဝဲလၢ ကီာ်ပယီာ်သုးအံၤ တဘၣ်မၤပတုာ်ဝဲတၢ်ရဲာ်တၢ်ကျဲးအံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

⁴⁷ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်အီၤလၢ ဆီထံးကီာ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ကစီာ်လၢတၢ်တရၢလီၤအီၤဘၣ်တဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၣ်အီၤ ဖဲလၢယူၤ ၂၀၂၀နံာ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ဒိၣ်အိၤဖဲ လၢဖျါတြုၤအါရံၤ ၂၄သိ, ၂၀၂၀နံၣ် ဖဲအိၤပလဲးသဝီ, အိၤပလဲးကရူာ်, ဆိထံးကီၢ်ဆၣ်, ချၢၣ်လွၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢအစ့ၣ်တဘျီအံၤဟ်ဖျါထီၣ် သဝီဖိတဖၣ် ဖဲထီၣ်ဝဲတၢ်ဟ့ၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါဘၣ်ယး NCA အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ လၢ KNU ခိၣ်နၢ်တဖၣ်တိၣ်ခိၣ်ရံၢ်ဖဲဒီးမၤဝဲအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢအထွဲတဘျီအံၤမ့ၢ်ဝဲ ကီၢ်ပယီၤသုး ခိၣ်ချ့သုးရၣ် (ခမရ-၁၂၄) အသုးဖိတဖၣ်လၢ အဖဲတြီၤ ဒီးမၤပတုၣ်ကွံာ်ဝဲတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဘျီအံၤန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

၅) တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်လၢ သုးခိးကီၢ်ဆၢ (BGF) ဒီး ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ် ဖဲဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရၣ်ပူၤ

ဖဲလၢယနူၤအါရံၤ ၂၀၂၀နံၣ် ကီၢ်ပယီၤ တၢ်ပၤဆၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျါဟီၣ်ခိၣ်လီၤ ဒီးတၢ်မၤနီၣ်မၤလၢအဝဲၤကျိၤ ဟ်ဖျါထီၣ်သးဒီး သုးခိးကီၢ်ဆၢ (BGF)သုးဖိလၢ သုးတၢ်ပၤဟီၣ်ခိၣ်ကဝီၤနီၣ်ဂံၢ် (တဝ်နယ-၂) တဖၣ် ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်ဝဲ ဟီၣ်ခိၣ်လီၤလၢအအိၣ်ဝဲ ၇၀၀ အ့ၣ်ကၢၢ် ဖဲယီၤကုာ်ကရူာ်, တန့ၣ်ဆါကီၢ်ဆၣ်, ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရၣ်ပူၤ လၢအမ့ၢ်ဝဲသဝီဖိဖဲ ဖ--- ဒီး ၀--- သဝီတဖၣ်အဟီၣ်ခိၣ်လီၤန့ၣ်လီၤ.⁴⁸ တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အံၤ ဘၣ်တၢ်မၤအိၤလၢ သုးခိးကီၢ် ဆၢသုးတၢ်ပၤဟီၣ်ခိၣ်ကဝီၤနီၣ်ဂံၢ် (၂) သုးခိၣ် ဘိၤကွဲးအ့ၣ် ဒီး သုးခိၣ်ဖုထးကျါ အတၢ်ကလုာ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဟီၣ်ခိၣ်လီၤလၢတၢ်ဟံးဆူၣ်န့ၣ်အိၤတနီၤအကျါန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ပူၤတဝါတၢ်ဒုးအိၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ ဆၣ်အိၣ်လီၤန့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်လီၤအဂၤတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲသဝီဖိတဖၣ်အတၢ် ဒီးတနီၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤအိၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျါလီၤန့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ် လီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ခဲအံၤတၢ်မၤပျီမၤပၤကွံာ်အိၤလံလၢ သိလ့ၣ်ထဲၣ်တၢ် (ဘူၤဒိၤစၤ) ဒီး တၢ်တီၤထီၣ်ကွံာ်အိၤလံ န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် တသ့ၣ်ညါတၢ်နီၤတမံၤ မ့ၢ်ကီၢ်ပယီၤတၢ်ပၤဆၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျါဟီၣ်ခိၣ်လီၤ ဒီးတၢ်မၤနီၣ် မၤလၢအဝဲၤကျိၤ ဒီး BGF ကမၤတၢ်မၤန့ၣ်ဖဲဟီၣ်ခိၣ်လီၤအံၤ ဒီးသဝီဖိတဖၣ်ပျံၤတၢ်ဒိၣ်မးလၢကကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီးအဝဲ သ့ၣ်ဘၣ်ထွဲတၢ်ဂ့ၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် တီၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်အံၤဆူၣ် KNU တန့ၣ်ဆါကီၢ်ဆၣ်ပူၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ အအိၣ် ဒီး ပူၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်အံၤ တီၣ်ဖျါထီၣ်ကဒီးအိၤတဆိဆူၣ် KNU ကီၢ်ရၣ်ပူၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်အအိၣ် န့ၣ်လီၤ.

ဒ် BGF သုးအံၤ မ့ၢ်ဝဲကီၢ်ပယီၤသုး တၢ်ပၤအစုဒုၣ်တီၤဖိလၢတဖုအသိးအယိ, လၢအတၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲ တၢ်မၤကမၢ်ခါပတံာ်ဝဲ NCA အလံာ်တၢ်အါၣ်လီၤအိၤလီၤ အဆၢဖိ-၉ (စ) ဒီး NCA သုးခိးခိးကပၤ ကဘၣ်လူၤပိာ် မၤထွဲတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအတၢ်သိၣ်တၢ်သိတၢ်ဘျါ သုးဂ့ၢ်ဝီတၢ်သိၣ်တၢ်သိတၢ်ဘျါတဖၣ် (NCA Code of Conduct)

⁴⁸ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်အိၤလၢ တန့ၣ်ဆါကီၢ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအိၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၣ်အိၤ ဖဲ လၢမ့ၢ် ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ-၇ (စ) တဖှ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်ယံးယာ် အဆာဖိခံထံာ်လၢာ်အံၤ တြီယာ်ဝဲ ပှၤလၢဆဲးလီၤစုမုာ်ကျၢာ်တဖှ် လၢအတဘၣ်ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိကမုာ်တဖှ်အဟီၣ်ခိၣ်လီၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

(ခ) တၢ်မၤကမၣ်တၢ်လၢ KNU ဇီး KNLA ကရၢဖိတဖှ်မၤဝဲ

ဖဲတၢ်ကွဲးတၢ်ဟံးဖျါအံၤအကတီၢ် KHRG မၤနီၣ်မၤယါန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ယး KNU ဇီး KNLA ကရၢဖိတဖှ်အ တၢ်ပၣ်ယုာ်ပၣ်ဂီၢ်လၢ တၢ်ထၢဆူၣ်ဖိသၣ်သုး ဇီးတၢ်ထၢတၢ်ခိတၢ်သ့ ဖဲမုာ်တြီၢ်ဇီး ဖှ်အၣ်ကီၢ်ရှၢအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤ မုာ်တၢ်မၤကမၣ်ဝဲ KNU တၢ်ကရၢကရိၣ်ဝဲ အတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢတဖှ်န့ၣ်လီၤ.

၁) KNLA တၢ်ထၢဖိသၣ်သုး ဖဲမုာ်တြီၢ်ကီၢ်ရှၢပူၤ

ကညီဂ်ဝိခွဲးယာ်ကရူာ် (KHRG) မၤနီၣ်မၤယါဘၣ်ယး KNLA တၢ်ထၢန့ၣ်ဖိသၣ်အသုးအဂ့ၢ် (၅)ခါ ဖဲဘုသိၣ်ကီၢ် ဆၣ်, မုာ်တြီၢ်ကီၢ်ရှၢအပူၤ ဖဲလၢဖုၤတြုၤအါရံၤ ၂၀၂၀ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. န် KHRG ပျို့ပူၤပှၤမၤနီၣ်မၤ ယါတၢ်ကစီၣ်တဂၤ ဟံးဖျါထီၣ်ဝဲအသိး, KNLA သုးက့ (၅) သုးရှၢနီၣ်ဂံၢ် (၁၀၂) အသုးခိၣ်ခိၣ်ဂီၢ်ဂ့ၢ် စီၤထူကစီၤ တဲဘၣ် ဖဲးညးကရူာ် ခိၣ်လၢ ကယုထၢန့ၣ်ပှၤသးစၢ်လၢသဝီကိးဖျါၣ်ဒဲး လၢအအိၣ်လၢအမူဒါဖိလၢတဖှ် န်သိးကန့ၣ်လီၤကဲသုးဖိလၢ KNLA အပူၤန့ၣ်လီၤ. ကရူာ်ခိၣ်အံၤ ဆှၢယီၤဝဲတၢ်မၤအံၤဆူ ကရူာ်အတၢ်ကရၢကရိၣ်ဝဲကျိၤခိၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.⁴⁹

လၢခံတၢ်ထၢန့ၣ်ဝဲသုး အစ့ၤကတၢ် (၅) ဂၤ လၢအမုာ် ဖိသၣ် ၁၄ နံၣ် တုၤ ၁၇ နံၣ် ဖဲမဲးညးကရူာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ် အံၤဖျါလၢ အဝဲတမၤလီၤတၢ်ဆိဘၣ်ဝဲ ပှၤဖိသၣ်လၢတၢ်ထၢအီၤလၢသုးအသီတဖှ်အသးနံၣ်ဘၣ်ဇီး ညီန့ၣ် KNLA စ့ၢ် ကိးတမၤဝဲတၢ်အံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိသၣ်လၢတၢ်ယုထၢထီၣ်အီၤအကျါ (၃)ဂၤ ဘၣ်တၢ်လဲၤဟံးယုာ်အီၤဖဲ KNLA အ သုးရှၢနီၣ်ဂံၢ် (၁၀၂) ဇီးအဂၤ(၂)ဂၤတခီ တၢ်ဟံးအီၤန့ၣ်ဂၤသးန့ၣ်လီၤ. ဖိသၣ်လၢအကျါတဂၤအမိၢ် ဟံးဖျါထီၣ် ဝဲလၢ ပှၤလၢအလဲၤဆဲးလီၤဟံးအမံၤလၢကွီၣ်ဝဲလံသ့တဖှ် တၢ်တဟ့ၣ်အခွဲးလၢကဆဲးထီၣ်ကွီၣ်ဘၣ်- “ယအဲၣ်ဇီး ဆဲးဟံးယဖိခွါလၢကွီၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ် [KNLA] တအဲၣ်ဝဲဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်ဝဲယဖိခွါ န်န့ၣ်လီၤ.”

KHRG တီၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးတဖှ်အံၤဆူ KNLA သုးက့ (၅) အသုးက့ခိၣ်အအိၣ်ဇီး အဝဲဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကလုာ် ဆူ သုးရှၢနီၣ်ဂံၢ်-၁၀၂ အအိၣ် န်သိးကဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်မူဒါဘၣ်ယးဇီးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ဖိသၣ်သၢဂၤလၢာ် တၢ် ဟ့ၣ်အီၤအခွဲးန်သိးကကွီၣ်ကဒါကွီၣ်ဘၣ်ဆၣ် အမိၢ်ဟံးတဖှ်ဘၣ်ဆဲးလီၤဝဲလံာ်တၢ်အါၣ်လီၤလၢအဖိတဖှ်ကဘၣ် ဟဲကဲ KNLA အသုးဖဲအမၤလိတၢ်မုာ်ဝဲအဆၢကတီၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. ဖိသၣ်ခံဂၤလၢ တၢ်ဟံးလီၤအီၤန့ၣ်ဂၤသး တခီ ဟးထီၣ်ကွီၣ်ကွီၣ်လံအယိ တၢ်တပျဲအက့ၤကဒါဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟံးပနီၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်မၤတၢ်ဖဲန့ၣ်သၢနံၣ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထၢန့ၣ်ဖိသၣ်အသုးန့ၣ် မုာ်တၢ်မၤဘၣ်ဒိ NCA တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ် အဆာဖိ (၉) (ပ)ဇီး အဆာဖိ (၇) (ပ) န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမုာ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ထီၣ်ဒါဝဲ KNLA အသုးသဲးဇီးတၢ်ဘျၢ ဇီးမုာ်တၢ်တမံၤလၢအတဘၣ်လိာ်ဖိးဒုလိာ်သးဇီး Geneva Call အလံာ်တၢ်အါၣ်လီၤအီၤလီၤလၢ KNU ဆဲးလီၤတ့ၢ်စုမုာ်ကျၢာ်ဖဲ လါယူၤလံ ၂၁သီ, ၂၀၁၃နံၣ်အပူၤ ဘၣ်ယးတၢ်ဒိ သးဖိသၣ်လၢစုကဝဲၤအတၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်လီၤ.⁵⁰

⁴⁹ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်အီၤလၢ လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ ဘုသိၣ်ဇီးခွဲၣ်လိကီၢ်ဆၣ်ပူၤလၢ တၢ်တရၢလီၤအီၤဘၣ်တဘ့ၣ် လၢ ဇီးန့ၣ်အီၤ ဖဲလၢယူၤ ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

⁵⁰ Geneva Call, (လါယူၤလံ ၂၀၁၃နံၣ်), “[The KNU/KNLA commits to the protection of children and the prohibition of conflict-related sexual and gender-based violence](#)”.

၂) KNU ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ ထၢဆူၣ်တၢ်ခိတ်သ့ဖဲ ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှၢ်ပူၤ

ဖဲလါယူၤ ၁၃သီ, ၂၀၂၀နံၣ်အပူၤ KNU တၢ်ကြိၣ်ကီၢ်ဆၣ်ဝဲၤဒၢးခိၣ် စီၤခါန့ၤ ကိးဝဲတၢ်အိၣ်ဖိၣ်ဒီးလီၤကဝီၤသဝီဖိ တဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးကျိၢ်(ဂီၤဖံး) -ပနာ် လၢအပျါဒုးအိၣ်ဝဲအဆၣ်ဆူကစၢ်ကျါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.⁵¹ အဝဲတဲဒုးသ့ၣ်ညါ ဘၣ်သဝီဖိတဖၣ်လၢ သဝီဖိအကျိၢ်ပနာ်တဖၣ် မၤဟးကွၢ်ဟးဂီၤဝဲ တၢ်ထူၣ်တၢ်ဘိသ့ၣ်တဖၣ်အယိ ယုၤဝဲစ့ကျိၢ် (မ့) ပနာ် တဒုလၢစ့ပယီၤတမၤ (၁၀၀၀) ကွး လၢကျိၢ်-ပနာ်ကစၢ်တဖၣ်အအိၣ် ဒ်တၢ်ခိတ်သ့အသိးန့ၣ်လီၤ. ဖဲကျိၢ်-ပနာ်ကစၢ် သ့ၣ်တဖၣ်သံကွၢ်အိၣ် မ့ၢ်အဝဲကသုဝဲ ကျိၣ်စ့သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်, စီၤခါန့ၤတဲဝဲလၢ အဝဲကပူၤဝဲ တဘျုး -သဲးသၣ် ဒီးမိၤထူ လၢ KNLAသုးဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိတနီၤ တတူၢ်လိာ်ဝဲဒၣ်တၢ်ယုၤစ့အံၤဘၣ်ဒီး သံကွၢ်အါထီၣ်ဝဲလၢ မ့ၢ်အဝဲဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ပျုလၢ KNU ခိၣ်နာ်တဖၣ်အအိၣ်လၢကထာဝဲတၢ်ခိတ်သ့အံၤခါ. မ့ၢ်သဝီဖိ တနီၤတခီ ခိၣ်ဖျိအဝဲသ့ၣ်တနာ်ပာ်ဝဲတၢ်အိၣ်သးဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်အယိ ဟ့ၣ်ဝဲစ့ဒ်တၢ်ယုၤအိၣ်အသိး ဘၣ်ဆၣ် ဝဲၤဒၢးခိၣ် စီၤခါန့ၤ တမၤနီၣ်န့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အမံၤအသၣ်လၢအဟ့ၣ်ဝဲစ့အံၤလံလၢတၢ်မၤနီၣ်အဂီၢ် နီတမံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤကမၣ်ခါပတၢ်ဝဲ NCA သုးခိၣ်ခိၣ်ကပၤ ကဘၣ်လူၤပိာ်မၤထွဲ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး အတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျုး သုးဂ့ၢ်ဝီတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျုးတဖၣ် (NCA Code of Conduct) အလံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤ အဆၢဖိ-၇ (c) လၢအမ့ၢ်ဝဲ တၢ်တဘၣ်ယုၤကျိၣ်ယုၤစ့ ဆူကမ့ၢ်တဖၣ်အအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သနာ်က့, ဖဲတၢ်ကွဲးထုးထီၣ်ဝဲလံာ်ဟ်ဖျါအံၤအဆၢကတီၢ် စီၤခါန့ၤ အံၤတၢ်တဟံးထီၣ်န့ၢ် ဂ့ၢ်ဝီနီတမံၤဒဲးဘၣ်လီၤ.

(ဂ) တၢ်လုာ်အိၣ်သးမူတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်

လၢတၢ်ဟ်ဖျါဘၣ်ပးတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ် ခိၣ်ဖျိခိၣ်န့ၣ်တၢ်ခါအမဲာ်ညါ, KHRG တၢ်မၤနီၣ်မၤပၤဟ်ဖျါ ထီၣ်စ့ၢ်ကိး သဝီဖိဖဲ မ့ၢ်ကြိၣ်ဒီး ဘျးဒဲာ်ကီၢ်ရှၢ်ပူၤတဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဒၣ်ဒီး တၢ်ပံးတၢ်စ့ၤတဖၣ် မ့ၢ်လၢ အခုး လီၤ-စံာ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဒီးဒီးဟးဂီၤကွၢ် ခိၣ်ဖျိမူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤ တဘၣ်လီၤဘၣ်စး, မ့ၢ်အူအိၣ်တၢ် (မ့) ဆိၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်မၤဟးဂီၤတၢ်အယိန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိဖဲ ကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးပူၤတဖၣ် အါတက့ၢ်မ့ၢ်ပုၤဒီးသန့ၤ ထီၣ်သးလၢတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်ပျုးန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲလၢအဝဲသ့ၣ် တၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်အပူၤဒ်အံၤန့ၣ် ကဲထီၣ်ဝဲတၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူတၢ်ဂ့ၢ်ကီဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. လီၤဆိဒ်တၢ် အဝဲသ့ၣ် အါဒ်တက့ၢ် တဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢထံကီၢ်ပဒိၣ် (မ့) ပုၤဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤကရူာ်ကရၢတဖၣ်အအိၣ် ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ကြိၣ်ကီၢ်ရှၢ်

ဖဲ ၂၀၁၉နံၣ် တၢ်မၤဝဲၤ (တၢ်ကူးဘုကူးဟ့) အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ကမ့ၢ်အါဒ်အါဂၤ ဖဲလူၤသီကီၢ်ဆၣ်ပူၤတဖၣ် တမၤန့ၢ် အိၣ်ဘုလၢလၢလီၣ်လီၣ်ဘၣ် မ့ၢ်လၢ ခုးလီၤလၢတၢ်ဖဲလီၤဝဲတနီၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်ခွဲၣ်အူထီၣ်ကွၢ်အိၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤသုးလၢ တဘၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢတၢ်ကွဲၣ်အိၣ်ဒဲးဘၣ် ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကီအိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢတၢ်ကီၢ်ယုထီ ဒီး ယုၤတဖၣ်လီၤမၤဟးဂီၤ ဝဲအယိန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်အံၤအယိ, လီၤကဝီၤသဝီဖိတဖၣ် ခဲအံၤဘၣ်သဂါဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲအါမး လၢကဒီးန့ၢ်

⁵¹ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အိၣ်လၢ တၢ်ကြိၣ်ကီၢ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအိၣ်ဘၣ်တဘျုးအပူၤ လၢဒီးန့ၢ် အိၣ် ဖဲလါမ့ၢ် ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဘဉ်တၢ်အိဉ်တၢ်အိအလၢအပုၤလၢအဟံဉ်ဖိယိဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.⁵² တနီၤန့ၣ် အတၢ်ယုထၢတအိဉ်လၢၤဘဉ်
ဒီး အဝဲသ့ၣ်ဘဉ်ဟ်တၢ်ကွၢ်အစးလီၤ-စံာ်လီၤတဖၣ် ဒီး ဒီးတၢ်ငါမၤလဲအိဉ်က့ၤ တၢ်လၢတနံၤဂီၢ်တနံၤဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
ဖဲတၢ်ကွဲးဝဲလံာ်တၢ်ဟ်ဖျါအံၤအဆၢကတီၢ်, သဝီဖိဖဲ **ယိဉ်လီၤတၢ်မုာ်တၢ်ခုဉ်ကရုာ်**ပူၤတဖၣ် သ့ၣ်လီၤဘုဟုလၢအစံာ်
ပူၤတနံၤလၢၤ မ့ၢ်လၢတၢ်ကီၢ်ယုထီၤ ဒီးတနီၤန့ၣ်အဘုထုဉ်လၢအစံာ်ပျိုပျိုသ့ၣ်တဖၣ်ယုထီၤသံကွၢ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိဉ်
ထွဲမၤစၢၤလၢအဝဲသ့ၣ်ဂီၢ် မ့ၢ်တအိဉ်လၢလၢပုၤပုၤဘဉ်ဒီး ခါဆူမဲာ်ညါ အဝဲသ့ၣ်ကဘဉ်ကွၢ်ဆၢဉ်မဲာ်ဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်လုာ်
အိဉ်သးသမူတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်တဖၣ် ဒီးတၢ်အိဉ်တၢ်အိတကူတယၢဘဉ်န့ၣ်လီၤ.⁵³

သဝီကရုာ်ဖဲ ဘုသိဉ်ကီၢ်ဆဉ်ပူၤတဖၣ် ဟ်ဖျါထီဉ်စ့ၢ်ကီးဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဒ်သိးအံၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၁၉န့ၣ်အပူၤ,
ခိဖျါလၢတၢ်ကီၢ်ယုထီၤဆါ ဒီး ယုာ်တဖၣ်အတၢ်န့ၣ်လီၤမၤဟးဂီၢ်တၢ်အယိ စံာ်လီၤလၢတနံၤဂီၢ်တၢ်မၤန့ၢ်ဘုအနာ် ၃၀၀
န့ၣ် တၢ်မၤန့ၢ်က့ၤအီၤထဲဒၣ်ထဲ အနာ် ၉၀ ဧါန့ၣ်လီၤ. စံာ်ကစၢ်တနီၤ မၤန့ၢ်က့ၤဘုအနာ် လီၤလၢထဲဒၣ်ဘုန့ၣ်ချံလၢ
အသ့ၣ်လီၤဝဲတဖၣ်အသိးခိန့ၣ်လီၤ. တနီၤနီၤန့ၣ် အဘုတနံၤဘဉ်အိဉ်စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. လီၤကဝီၤသဝီဖိတဖၣ်
ဟ်ဖျါထီဉ်ဝဲလၢ ကျိဉ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်လၢအမၤန့ၢ်ဝဲတဖၣ်ခဲလၢာ်န့ၣ် ကဘဉ်ပူၤအိဉ်က့ၤဝဲ တၢ်အိဉ်တၢ်အိတဖၣ်ခဲလၢာ်
လီၤ. အယိသတးဒီး အဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဟ့ၣ်ဝဲ KNUတၢ်ခိတၢ်သ့တနံၤလၢၤဘဉ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ, KNU
ခိသ့ဝဲကျိၤကြးဆိကမိဉ်ပဲာ်ထံနီၤဖး ဒီးကြးပျဲပူၤ တၢ်ထၢတၢ်ခိတၢ်သ့ဆူပူၤတဝၢတဖၣ်လၢအဘဉ်ကွၢ်ဆၢဉ်မဲာ်ဝဲဒၣ်
န့ၣ်ဆၢဉ်တၢ်တတၢ်တနါ လၢတၢ်လုာ်အိဉ်သးသမူအဖီခိဉ်အယိအံၤန့ၣ်လီၤ. တသ့တဘဉ် တၢ်မ့ၢ်ဘဉ်ဟ့ၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့
န့ၣ် တၢ်အံၤကဲထီဉ်က့ၤဝဲ တၢ်အိဉ်သးလၢအကီၢ်အခဲလၢသဝီဖိတဖၣ်လၢအတူၢ်ဘဉ်ဝဲတၢ်ကီၢ်ခဲတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.⁵⁴

ဘျဲးဒဲာ်ကီၢ်ဂ့ၢ်

ဖဲတနီၤသရံဉ်ကီၢ်ဆဉ်အပူၤစ့ၢ်ကီး ခိဖျါတၢ်ကီၢ်ဆါဝဲအယိ သးထုဉ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘဉ်သံဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၢ်ဒီး ဘုစ့ၢ်ကီးဟးဂီၢ်
ဝဲအါမးလီၤ. တၢ်အံၤကဲထီဉ်ဝဲတၢ်လုာ်အိဉ်သးသမူတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲဒိဉ်နီၢ်မးလၢပူၤလၢအဘဉ်ကွၢ်သဂါဝဲဒီး တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်
အံၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လီၤလီၤဆိဆိ ဖဲတၢ်လီၤဒ်အမ့ၢ် တကဲး, က့, မိဉ်တီၢ်, မနီရိၢ်, အနဲစ့ၢ်ကူ ဒီး ပဝး
သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ အဝဲသ့ၣ်ဘဉ်သဂါစ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်ဒီး တၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးလၢ သ့ၣ်ပှၢ်မ့ၢ်အူ
အိဉ်တၢ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်တၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဒိဉ်အါထဲလဲဉ်န့ၣ် တၢ်တသ့ၣ်ညါအီၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘဉ်လီၤ.⁵⁵

န့ၣ်သထုဉ်ကီၢ်ဂ့ၢ်

လီၤကဝီၤသဝီဖိလၢအအိဉ်ဆိးဖဲဘံလုကီၢ်ဆဉ်ပူၤတဖၣ် မ့ၢ်ပူၤအါဒၣ်တက့ၢ် လုာ်အိဉ်သးသမူလၢ တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျါ ဒီး
တၢ်မၤဒီးမၤလဲသးန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၂၀န့ၣ်အပူၤအံၤန့ၣ် ခိဖျါလၢတၢ်ကီၢ်ဆါဝဲအယိ တၢ်ထုဉ်တၢ်ဘိသ့ၣ်တဖၣ် ဘဉ်ဒိ
ဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၢ်အါမးအယိ ကဲထီဉ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ကမၤန့ၢ်အိဉ်ဘဉ်ဘုလၢလၢလီၤလီၤ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

⁵² တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘဉ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲလုာ်သိကီၢ်ဆဉ် လံာ်တၢ်ကစီဉ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအီၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘဉ်အီၤ ဖဲ
လါမးရှး ၂၀၂၀ န့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
⁵³ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘဉ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲလုာ်သိကီၢ်ဆဉ် လံာ်တၢ်ကစီဉ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအီၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘဉ်အီၤ ဖဲ
လါယုာ်လံ ၂၀၂၀ န့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
⁵⁴ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘဉ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤ ဖဲလုာ်သိကီၢ်ဆဉ် လံာ်တၢ်ကစီဉ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအီၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်ဘဉ်အီၤ ဖဲ
လါဖုၤတြုၤအါရံၤ ၂၀၂၀ န့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
⁵⁵ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘဉ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤလၢ တနီၤသရံဉ်ကီၢ်ဆဉ် လံာ်တၢ်ကစီဉ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအီၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၢ်အီၤ
ဖဲလါယုာ် ၂၀၂၀ န့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ် တဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤနီတမံၤလၢလီၤကဝီၤပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ မ့တမ့ၢ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်တဖၣ် အဆိၣ် လၢကကွၢ်ဆၢၣ်ဗဲးဒီးလဲၤခိဖျါတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူတၢ်ဂ့ၢ်ကိအဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.⁵⁶

(ဃ) တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်သးထီၣ်ဒါ ထံတမၢ်ဖဲ မုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရှၢၣ်ပုၤ

ဖဲလၢမးရှး ၁၄သီ, ၂၀၂၀ နံၣ်အနံၤန့ၣ် သဝီဖိပုၤနီၣ်ဂံၢ်လၢအဆိၣ်ဝဲ ၁၆၇၂ ဂၤ ဖဲ ဖၣ်အၣ် ဒီး မုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရှၢၣ်ပုၤ တဖၣ် ဟဲဟ်ဖျါထီၣ်သးလၢကဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်သး ထီၣ်ဒါတၢ်တုၤထီၣ်ထံတမၢ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤတဖၣ်လၢလီၤကဝီၤပုၤ န့ၣ်လီၤ. တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤ ဘၣ်တၢ်တီၢ်ခိၣ်ရဲၣ်ဖဲ မၤအီၤလီၤ သးက့ (၅) သးရှၢၣ် (၁၀၂) သးဒု (၃) အသးဒုခိၣ် စီၤဆၢၣ်ယီၤမူ ယုၣ်ဒီးတၢ်ဟ်ဖျါမၤသကိးလၢ လီၤကဝီၤကမ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်သးထီၣ်ဒါအံၤ ကဲထီၣ်အသးဖဲယိၣ်လိာ်ကျိန့ၣ် လၢအဘူးဒီးတၢ်ကတုၤထီၣ်ဝဲ ဟၣ်က့ၢ်ထံတမၢ်⁵⁷ တၢ်လီၤ ဖဲဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၢၣ်ပုၤ ဒီး တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤ စးထီၣ် ဂီၤခိ ဂ့န့ၣ်ရဲၣ် တုၤ ၁၀န့ၣ်ရဲၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ရဲၣ် တၢ်ကျဲၤတဘျီအံၤ ပၣ်ယုၣ်ဝဲဒၣ်ဒီး တၢ်ထုကဖၣ်သၣ်ကမဲၣ်လၢ ဘူးဒးတၢ်ဘါမ့ၢ်ဂ့ၢ် ဒီး ပုၤခရံၣ်ဖိတၢ်ဘါမ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤကတၢ်ကွံာ်ဝဲလၢ သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ထီၣ်လီၤထွံကွံာ်ဝဲ တၢ်ကိးသကြီၤတဖၣ်လၢထီၣ်ပုၤအခါန့ၣ် လီၤ. ပုၤလၢဟဲဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်သးထီၣ်ဒါအံၤတဖၣ်အိၣ်ဝဲဒီး တၢ်ယုထီၣ် (၄)ထံၣ်န့ၣ်လီၤ.

- ၁. ပျဲယိၣ်လိာ်ကျိ ယုၤသဘျ့.
- ၂. တၢ်တုထီၣ် က့ဒိၣ်ထံတမၢ် ပတသးလီဘၣ်.
- ၃. တၢ်တုထီၣ်ထံတမၢ် လၢကညီပုၤထူလံၤဖိဟီၣ်ကဝီၤ ပတအဲၣ်ဘၣ်.
- ၄. တၢ်တုထီၣ်ထံတမၢ် လၢကလုာ်န့ၣ်ဖိ ပုၤထူလံၤဖိဟီၣ်ကဝီၤ ပတအဲၣ်ဘၣ်.

တၢ်ဂီၤခံဘုၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ဒီးန့ၣ်အီၤဖဲ လၢမးရှး ၁၄သီ, ၂၀၂၀ နံၣ် ဖဲ ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၢၣ်, မုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရှၢၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤတဖၣ်အံၤ ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲ သဝီဖိဖဲမုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရှၢၣ်ဒီးဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှၢၣ်တဖၣ် မၤဝဲဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်သးထီၣ်ဒါထံတမၢ် ဖဲယိၣ်လိာ်ကျိကၢ်

⁵⁶ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်အီၤလၢ ဘံလုကီၢ်ဆၢၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်တရၢလီၤအီၤတဘျီအပူၤ လၢဒီးန့ၣ်အီၤ ဖဲ လၢဖၤတြီၤအါရံၤ ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

⁵⁷ ကညီဂ်ဝိခွဲးယာ်ကရူာ် ဒီး KESAN (လၢယုၤ ၂၀၁၈နံၣ်), “[ရေတာတာသုၣ် ဖျဲးရှေးလော၊ ပံက်စီးရေးလော၊ ပုၤမန်မာ့ပုၤအရှေ့ၤ တောင်ပိုင်းၣ် ရေအေးလိာ်စစ် စီမံကိန်းကောၣ် ရှေ့ဘေးအပေၣ် ဖုၤပေၣ်လၢသော ဆိုးကျိးသုၣ် ရောက်စီၣ်](#)”.

နံၤန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

ကညီဂ်ဝိခွဲးယာ်ကရုာ် (KHRG) အဂ့ၢ်ဖျါကိာ်

ကညီဂ်ဝိခွဲးယာ်ကရုာ် (KHRG) အံၤဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤဖဲ ၁၉၉၂ နံၣ် ဒီးမ့ၢ်ဝဲလီၢ်ကဝီၤကရၢသဘူတဖု လၢအၢၣ်လီၤမၤတၢ်လၢကမၤဂ့ၤထီၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဝိခွဲးယာ်အတၢ်အိၣ်သး လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤန့ၣ်လီၤ. KHRG သိၣ်လိဝဲ လီၢ်ကဝီၤန့ၣ်သဝီဖိတဖၣ် လၢကမၤနီၣ်မၤပၤတၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ် အဂ့ၢ်အကျိၤန့ၣ်လီၤ. KHRG ဘိးဘၣ်ရၢလီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်အံၤ ဒ်သိးကဟ် ဖျါထီၣ်လီၢ်ကဝီၤပူၤ ကမျၢၢ်တဖၣ် အကလုာ်, အတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်, အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘၣ် ဒီး အတၢ်ထံၣ်တၢ်ပာ်သးသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. နဟ့ၣ်ထံၣ်သ့ၣ်ညါ ပတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်ဖဲ www.khrg.org အပူၤသ့ၣ်ဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပာ်ထံနီၤဖးပှၤဂျာဗီဒွေးယာ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်အိၣ်သးဖဲကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးပှၤ
(လၢယနူၤအါရံၤ တၢ် လၢယူၤ၂၀၂၀နီၣ်)

